

2016 - 1961

שנתון זה מוקדש לזכרה של ד"ר אטל פרידמן ז"ל, מנהלת המרכז למחקר כלכלי וחברתי בשנים 2001-2016, שהלכה לעולמה במאי 2016.

אטל הייתה בעלת כישורים רבים ואישיות מיוחדת במינה. בזכות תבונתה, הידע המקצועי הרב והיסודיות, היא הובילה את המרכז למחקר לעשייה משמעותית ופורייה בכל תחומי המחקר. אטל תרמה רבות להטמעת תרבות ארגונית של קבלת החלטות מושכלת מבוססת נתונים, באספקטים רבים של הפעילות העירונית. כל זאת בצניעות, בהתמדה ובמאור פנים.

אטל תישאר נצורה בלבנו לעד והמורשת הנדירה שהשאירה תמשיך להאיר את דרכנו ולהוביל אותנו גם בעתיד. אנו מודים על הזכות שהייתה לנו להכיר ולעבוד לצידה של אישה מופלאה זו.

צוות המרכז למחקר כלכלי וחברתי

הקדמה

חוברת 'עיקרי הנתונים והמגמות' מציגה את הנתונים העיקריים על תל-אביב-יפו ואת המגמות והשינויים שחלו בה בתחומים שונים, כגון: אוכלוסיית העיר ומאפייניה, פעילות כלכלית, חינוך ותרבות, תשתיות, שירותים עירוניים שונים ועוד.

הנתונים שבחוברת זו נאספים ממקורות רבים: היחידות השונות בעירייה, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הביטוח הלאומי וגופים ממשלתיים, ציבוריים ופרטיים. כל החומר שנאסף נבדק, עובד ונערך על ידי צוות המרכז למחקר כלכלי וחברתי בעיריית תל-אביב-יפו.

כאן גם המקום להודות לכל הגורמים ולכל בעלי התפקידים שסיפקו לנו את הנתונים ולא לה שסייעו בהפקת חוברת זו.

פירוט נוסף של הנתונים המופיעים בחוברת זו ניתן למצוא בשנתון הסטטיסטי מס' 55. כמו כן, חוברת זו, נתוני השנתון וכן חומרים נוספים - נתונים, מידע, פרסומים, עבודות בשלל נושאים ניתן למצוא באתר האינטרנט העירוני (בכתובת: <https://www.tel-aviv.gov.il/statistics.aspx>)

בברכה,

לאה אשוח

**מנהלת המרכז למחקר
כלכלי וחברתי**

כסלו התשע"ז - דצמבר 2016

תוכן העניינים

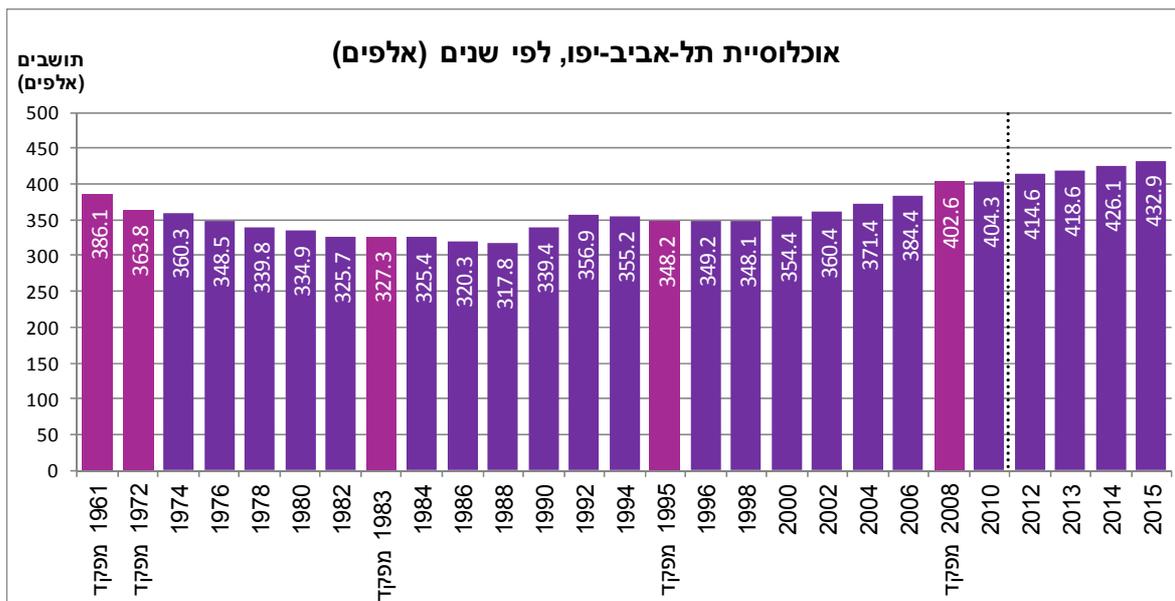
7.....	אוכלוסייה
15.....	משקי בית ורמת חיים
20.....	שירותים חברתיים וביטוח לאומי
22.....	חינוך והשכלה
28.....	תרבות ופנאי
31.....	דיור ובינוי
34.....	עסקים ותעשייה
36.....	תעסוקה
41.....	תיירות
44.....	סדר ציבורי
44.....	קיימות
50.....	תקציב העירייה

אוכלוסייה

1. גודל האוכלוסייה

מאמצע שנות ה-90 אוכלוסיית העיר נמצאת במגמת גידול עקבית. עם זאת, חלקה של האוכלוסייה בתל-אביב-יפו מכלל אוכלוסיית ישראל הצטמצם ובשנת 2015 הוא עמד על כ-5%.

בסוף 2015 גודלה של אוכלוסיית העיר הגיע לשיא מאז היווסדות העיר - 432,890 תושבים. חלקה של אוכלוסיית תל-אביב-יפו מכלל אוכלוסיית ישראל הלך והצטמצם עם השנים: בראשית שנות ה-60 אוכלוסיית העיר היוותה כ-18% מכלל ישראל וב-2015 היא היוותה כ-5% בלבד. תל-אביב-יפו היא העיר השנייה בגודלה בישראל, אחרי ירושלים שמנתה בשנת 2015 כ-865,700 תושבים, ולפני חיפה שמנתה באותה השנה כ-278,900 תושבים.

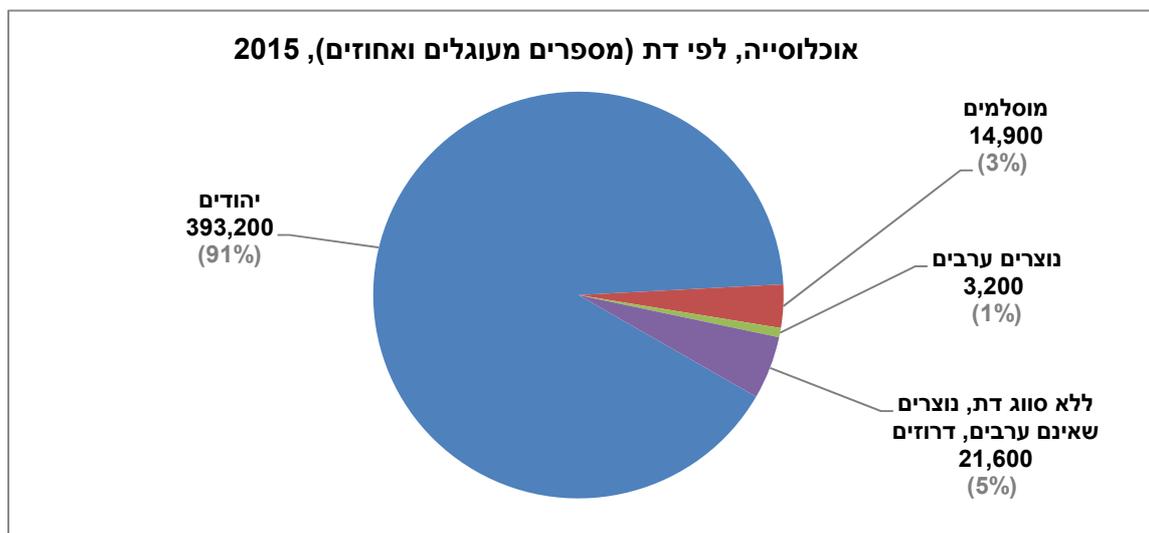

הערה: עד שנת 2010 השנים מוצגות בדילוגים.

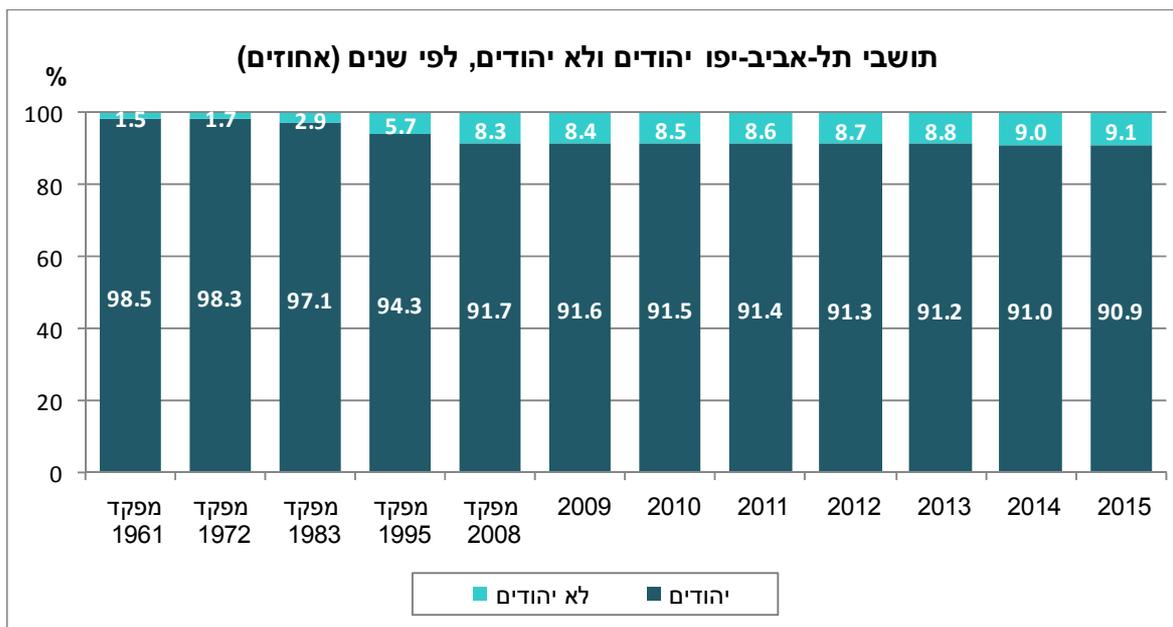
בעיר חיים גם כמה עשרות אלפי תושבים שאינם בעלי מעמד אזרחי במדינה - מהגרי עבודה (חלקם חוקיים וחלקם לא חוקיים) ופליטים המבקשים מקלט מדיני. הנתונים המוצגים כאן אינם כוללים אוכלוסייה זו.

קבוצות אוכלוסייה

אוכלוסיית העיר מורכבת מקבוצות אוכלוסייה שונות מבחינה דתית: יהודים, מוסלמים ונוצרים. הרוב המוחלט של האוכלוסייה הוא יהודים - 393,200 תושבים (כ-91%), בעוד שמספר הלא יהודים קטן יחסית - כ-39,700 ומתוכם כ-18,300 ערבים (מוסלמים, נוצרים ודרוזים).

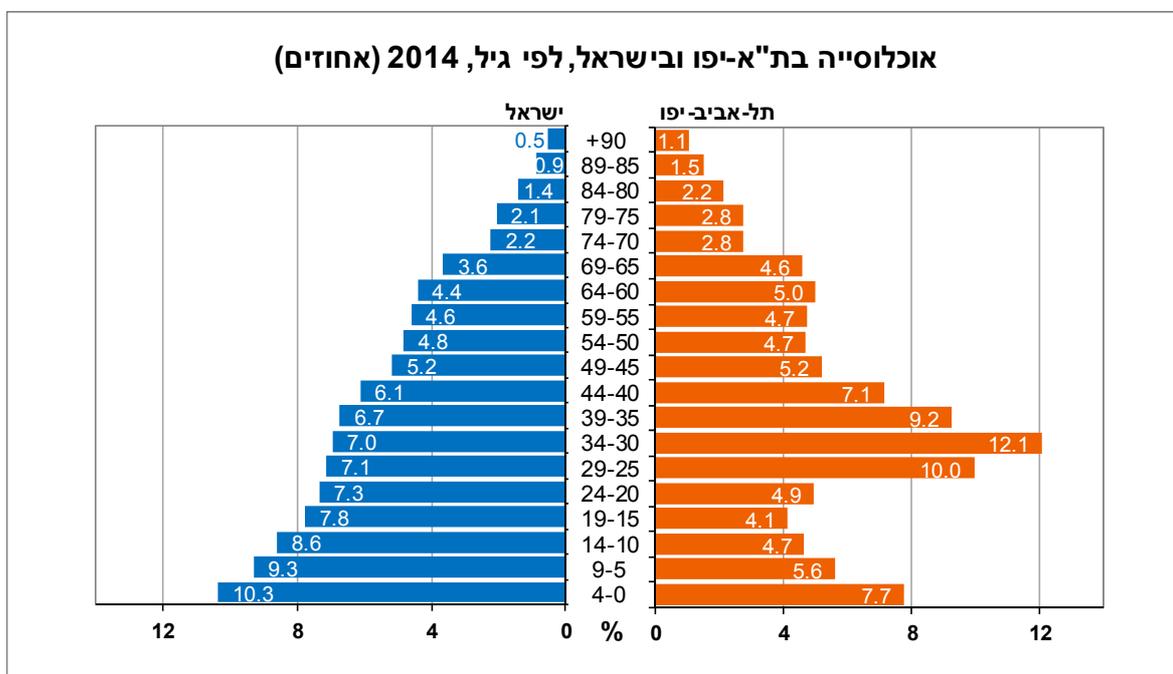

כאמור, האוכלוסייה היהודית היא הרוב בעיר, אך בחמישה העשורים האחרונים חלקה היחסי הצטמצם בהדרגה מכ-99% בתחילת שנות ה-60 לכ-91% בסוף שנת 2015, בעוד שחלקה של האוכלוסייה הלא יהודית גדל מכ-2% לכ-9%, בהתאמה.

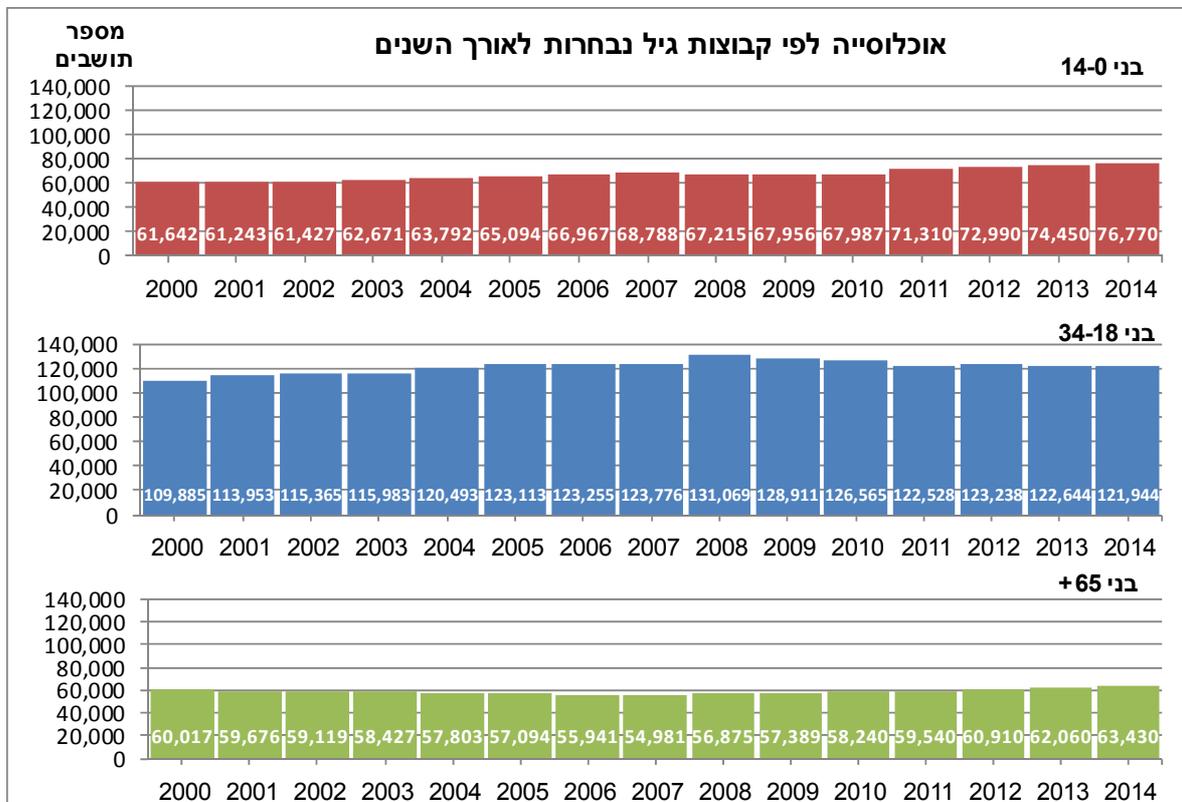
2. אוכלוסייה לפי גיל ואזור

לתל-אביב-יפו מבנה דמוגרפי שונה מהמבנה הדמוגרפי של ישראל ושאר הערים הגדולות (ירושלים, חיפה, ראשון לציון, אשדוד ופתח תקווה). בעיר ישנו אחוז גבוה של צעירים - כ-28% מהתושבים הם צעירים בגילאי 18 עד 35. כמו כן, בתל-אביב-יפו ישנו אחוז גבוה יחסית של אוכלוסייה מבוגרת ואחוז קטן יחסית של ילדים.

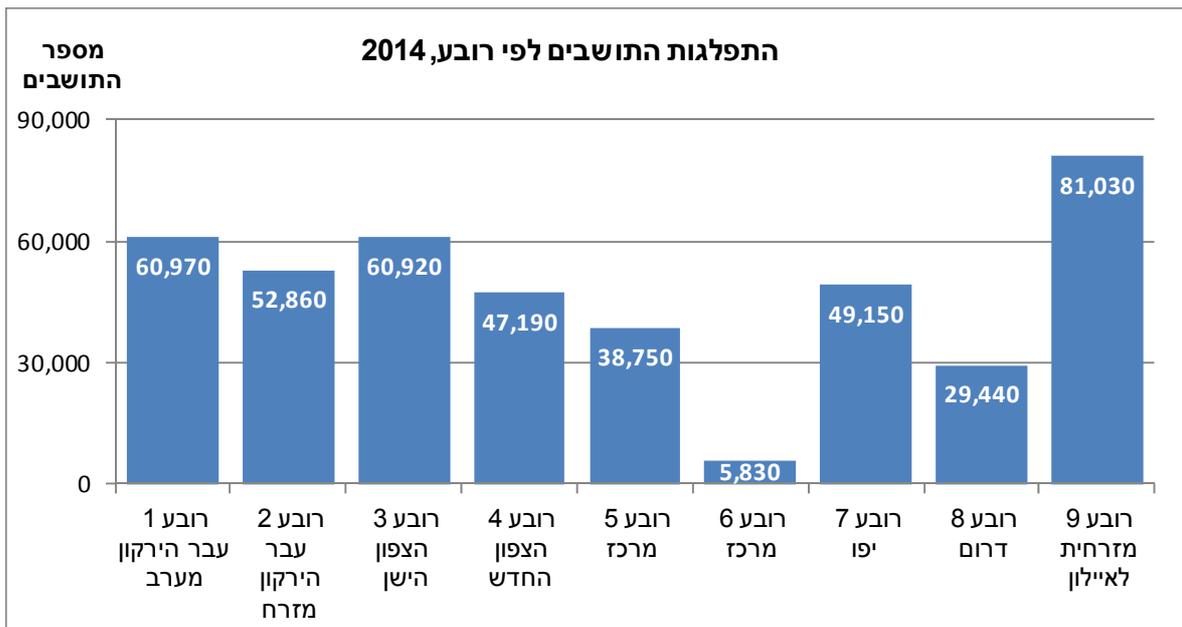
המבנה הדמוגרפי הייחודי של אוכלוסיית העיר בא לידי ביטוי בשלוש קבוצות גיל: קבוצת הצעירים, במיוחד בגילאי 25-34, שחלקם היחסי מתוך כלל האוכלוסייה בעיר גדול בהשוואה לחלקם היחסי באוכלוסיית ישראל (כ-22%, בהשוואה לכ-14%, בהתאמה); קבוצת בני ה-65 ומעלה, היא קבוצת גיל שחלקה היחסי מכלל אוכלוסיית העיר אף הוא גדול יותר בהשוואה לישראל (כ-15%, בהשוואה לכ-11%, בהתאמה); וקבוצת הילדים בגילאי 0-14, שחלקה היחסי בתל-אביב-יפו קטן משמעותית בהשוואה לישראל (כ-18%, בהשוואה לכ-28%).

במהלך השנים חלו שינויים בגודלן של קבוצות אלו: משנת 2000 עד שנת 2014, מספר הילדים בגילאי 0-14 היה במגמת עלייה - חל גידול של כ-25% במספר הילדים בעיר (וזאת למרות שהאחוז שלהם מכלל האוכלוסייה נשמר יציב לאורך השנים - כ-18%); משנת 2000 עד שנת 2008, אוכלוסיית הצעירים בגילאי 18-34 גדלה בכ-19%, ואילו בשנים האחרונות, מאז שנת 2008, החלה מגמת צמצום בקרב אוכלוסיית זו; אוכלוסיית בני 65 ומעלה לא השתנתה רבות מאז שנת 2000 - אוכלוסייה זו הצטמצמה מעט לקראת אמצע התקופה (שנת 2007), אבל החל בשנת 2008 היא שוב החלה לגדול.

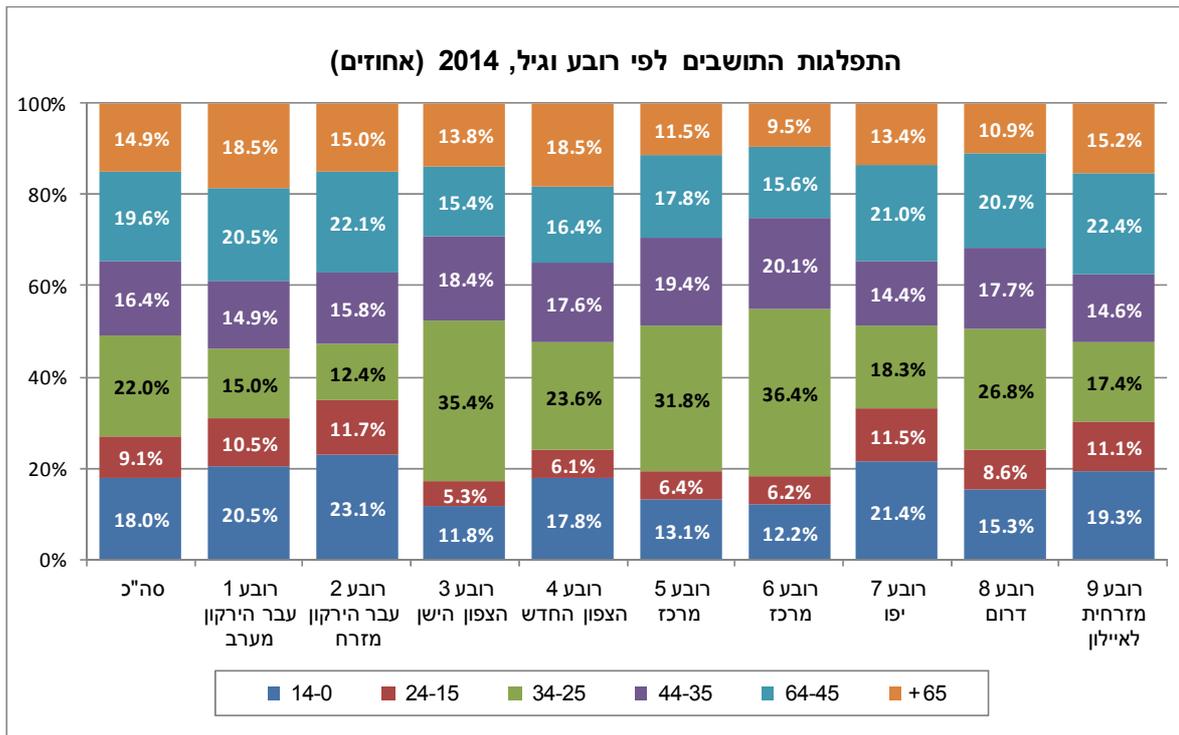

באופן כללי, אוכלוסיית העיר מבוגרת יותר בהשוואה לאוכלוסיית ישראל - חציון הגיל בתל-אביב-יפו הוא 35.4 לעומת חציון הגיל בישראל 29.7.

מבחינת התפלגות האוכלוסייה בעיר, רובע 9 (מזרחית לאילון), בולט בהשוואה לשאר הרבעים בשל היותו הרובע עם מספר התושבים הגדול ביותר (יותר מ-81,000 תושבים).

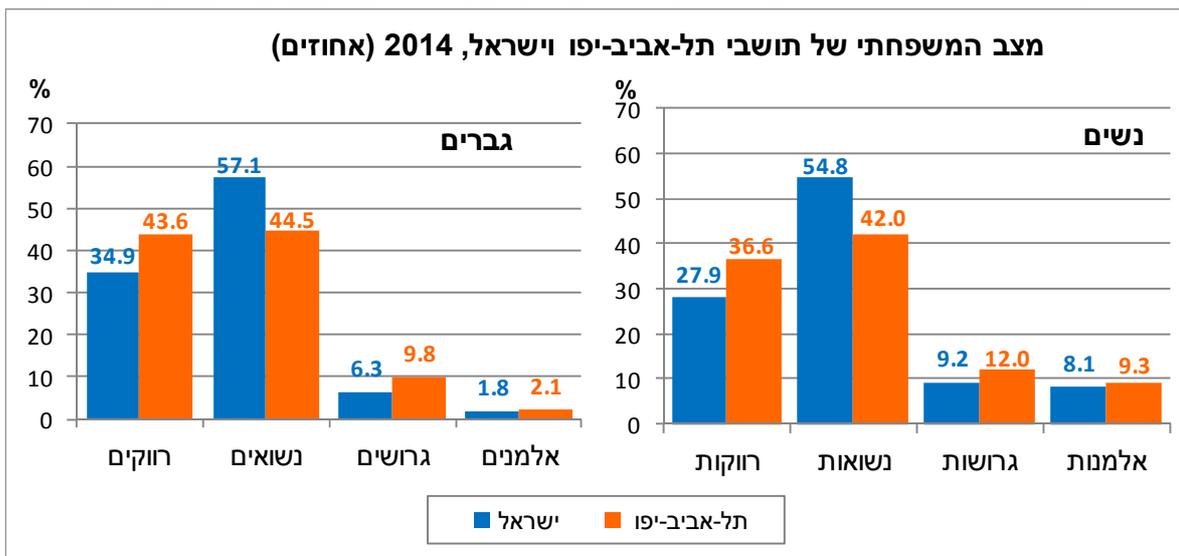
ברובע 9 אחוז גבוה של מבוגרים בגילאי 64-45 (כ-22%) ואחוז גבוה של ילדים בגילאי 0-14 (כ-19%). כמו כן, ברובע 9, אחוז נמוך יחסית של צעירים בגילאי 25-34 (כ-17%), וזאת בשונה מאחוז הגבוה של קבוצה זו בכלל העיר (כ-22%).

גם רבע 3 (הצפון הישן) הוא רבע גדול יחסית בהשוואה לשאר הרבעים (כ-61,000 תושבים) - ברובע זה בולט האחוז הנמוך של ילדים בגילאי 0-14 (כ-12%) ו-24-15 (כ-5%) ומאידך, בולט האחוז הגבוה של צעירים, במיוחד בני 34-25 (כ-35%) - אחוז גבוה משמעותית בהשוואה לאחוז קבוצת גיל זו בכלל העיר (כ-22%).

3. מצב משפחתי

בתל-אביב-יפו אחוז גבוה של רווקים ושל רווקות בהשוואה לאחוז המקביל בישראל; הדבר בא לידי ביטוי במיוחד בקרב האוכלוסייה הצעירה בגילאים 25 עד 35.

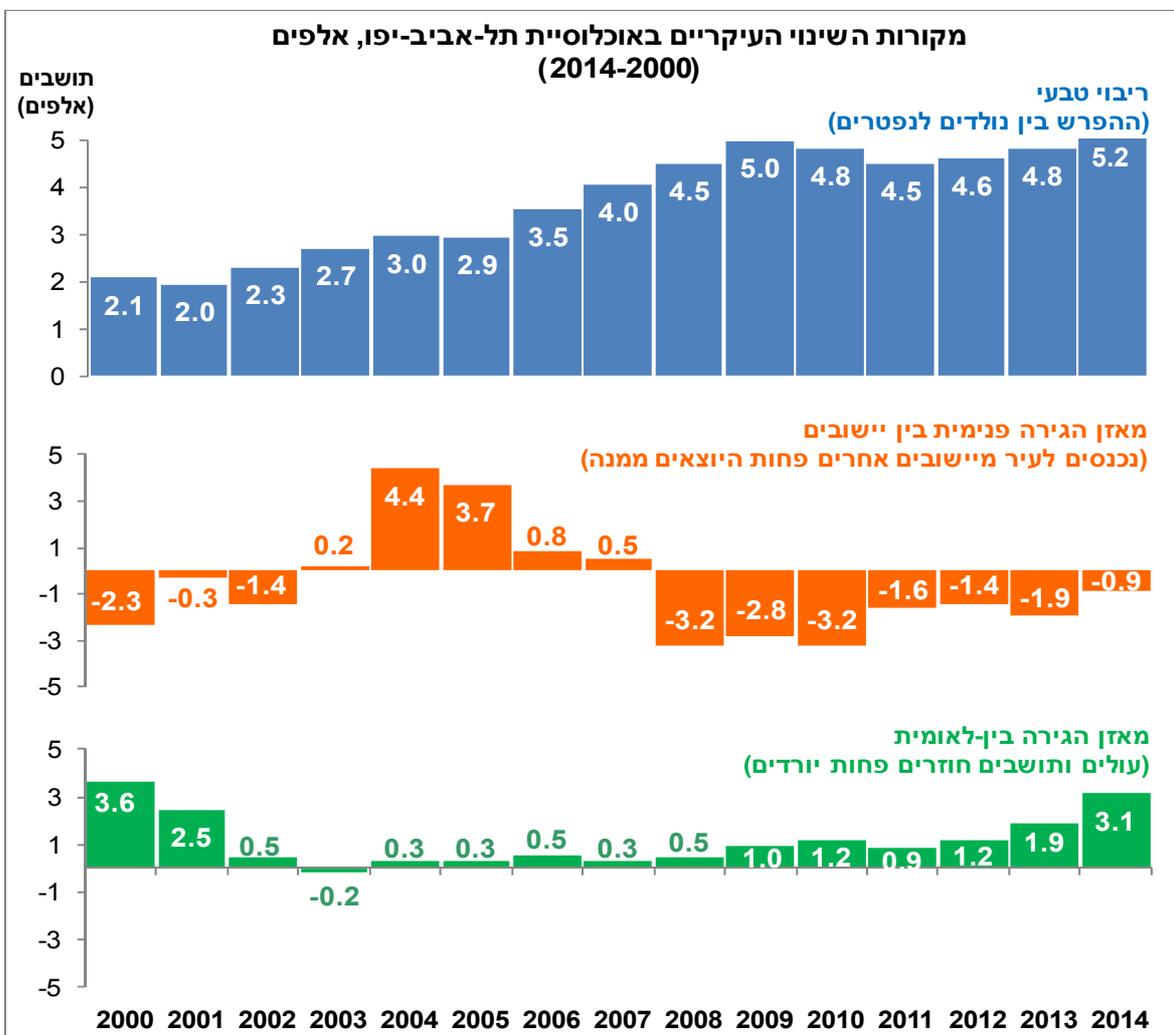

בשנת 2014, בתל-אביב-יפו אחוז הרווקים מקרב הגברים בגילאי 15 ומעלה היה כ-44% ובישראל כ-35%; בקרב הנשים בגילאי 15 ומעלה אחוז הרווקות היה כ-37%, בעוד שבישראל הוא היה כ-28%. האחוז הגבוה של הרווקים והרווקות בולט במיוחד בקבוצות הגיל הצעירות: בקרב אוכלוסיית הגברים בגיל 25 עד 35 כ-69% היו רווקים, ובאותה קבוצת גיל בקרב הנשים כ-57% היו רווקות. בשני העשורים

האחרונים אחוז הרווקים והרווקות במגמת עלייה (בשנת 1995 לפני כשני עשורים, אחוז הרווקים והרווקות בקבוצת גיל זו עמד על כ-54% ו-42%, בהתאמה).

4. מקורות שינוי האוכלוסייה

המרכיבים הדמוגרפיים העיקריים שמשפיעים על גודלה של אוכלוסיית העיר הם: ריבוי טבעי ומאזן הגירה בין-לאומי, התורמים לעלייה בגודל האוכלוסייה ומצד שני, מאזן ההגירה בין יישובים, הגורם לצמצום באוכלוסיית העיר.

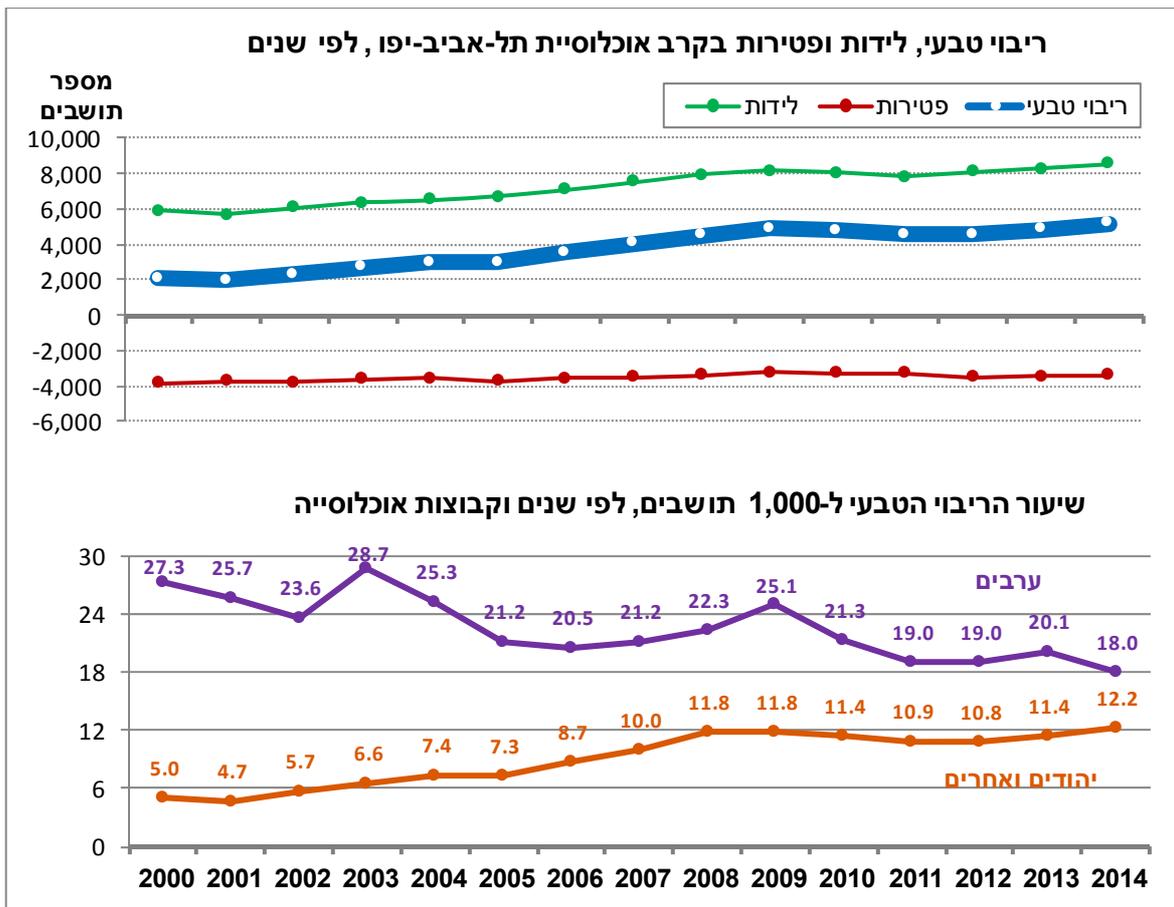
הערה: משנת 2008, לאחר מפקד האוכלוסין 2008, הנתונים מתוקננים במקדם ניפוח ייחודי, בשל המעבר לשיטת חישוב חדשה של אומדן האוכלוסייה.

ריבוי טבעי

מתחילת שנות ה-2000 הריבוי הטבעי בתל-אביב-יפו נמצא במגמת עלייה, וזאת בעיקר כתוצאה מהעלייה במספר הלידות.

הריבוי הטבעי הוא ההפרש בין מספר הנולדים לבין מספר הנפטרים בעיר. הריבוי הטבעי בתל-אביב-יפו תורם לגידול באוכלוסיית העיר, שכן מספר הנולדים גדול הרבה יותר ממספר הנפטרים. בשנת 2014 הריבוי הטבעי עמד על כ-5,200 נפשות (כ-8,600 לידות וכ-3,400 נפטירות). לאורך השנים, הריבוי הטבעי בתל-אביב-יפו היה נמוך יחסית. מתחילת שנות ה-2000 נרשמה מגמת עלייה בריבוי הטבעי, כך שבהשוואה לשנת 2000 חלה עלייה של כ-148% במרכיב זה. מגמה זו היא תוצאה של עלייה עקבית במספר הלידות.

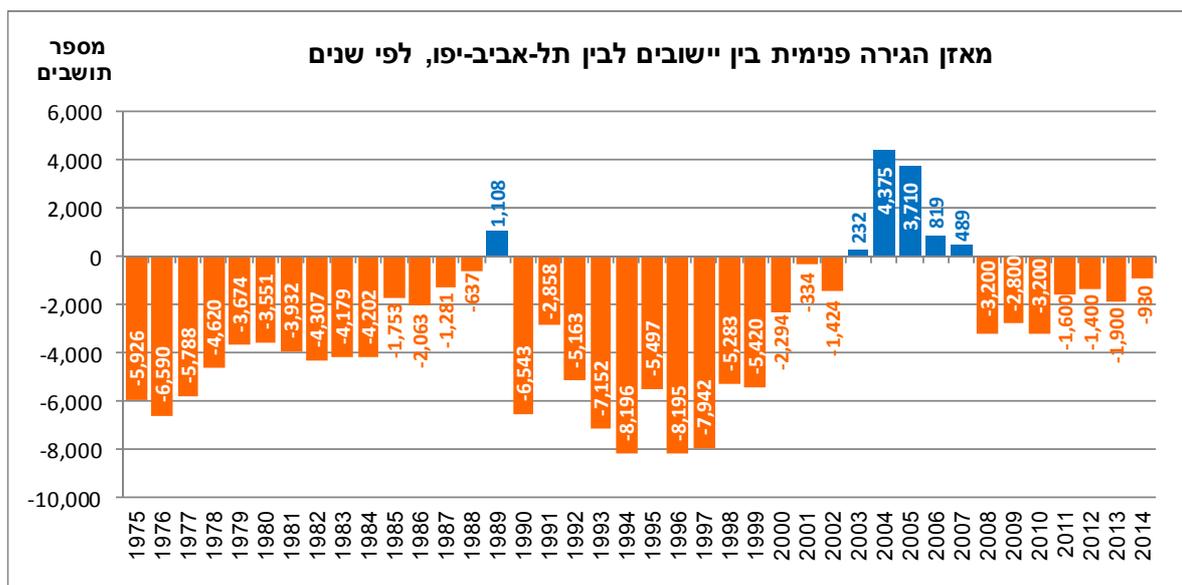
בשנת 2014 שיעור הריבוי הטבעי ל-1,000 תושבים בקרב האוכלוסייה הערבית היה גבוה יותר משיעור המקביל בקרב היהודים והאחרים - 18.0 בהשוואה ל-12.2, בהתאמה. עם זאת, מתחילת שנות ה-2000, שיעור הריבוי הטבעי בקרב הערבים נמצא במגמת ירידה, בעוד שבקרב היהודים והאחרים הוא במגמת עלייה. באופן כללי, שיעור הריבוי הטבעי בתל-אביב-יפו נמוך מהשיעור בישראל בקרב שתי האוכלוסיות - בשנת 2014, בקרב היהודים והאחרים שיעור הריבוי הטבעי הארצי היה 15.1 ובקרב הערבים הוא היה 21.0.

תופעה נוספת היא דחיית גיל הלידה בקרב נשים, בתל-אביב-יפו תופעה זו בולטת יותר בהשוואה לישראל. בשלושה העשורים האחרונים (מאז 1980 ועד 2014), ירד חלקן של הלידות בקרב נשים יהודיות שגילן עד 25 מ-34% לכ-4%, ואילו חלקן של הלידות בקרב נשים יהודיות בגיל 30 ומעלה עלה מ-30% לכ-77%.

הגירה פנימית בין יישובים

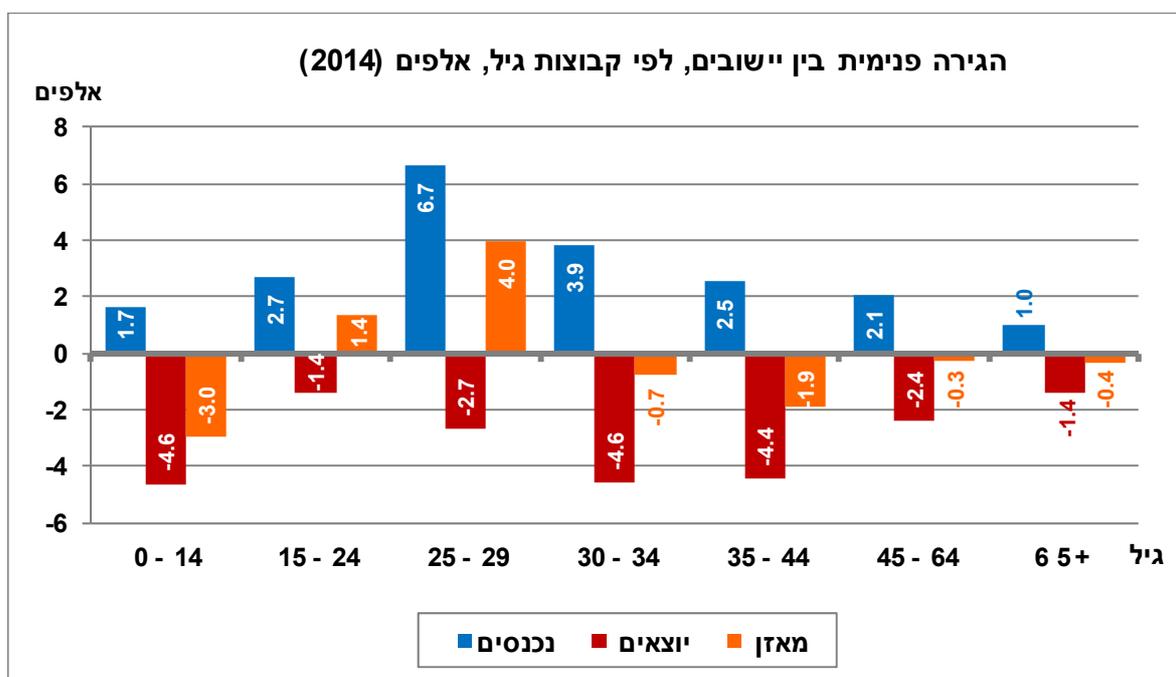
בשנת 2014 מאזן ההגירה בין תל-אביב-יפו לבין יישובים אחרים היה שלילי, כלומר יותר תושבים יצאו מהעיר בהשוואה לאלו שנכנסו אליה. במהלך 2014 נכנסו לעיר מיישובים אחרים 20,520 תושבים ויצאו ממנה 21,450 תושבים (מאזן שלילי של כ-930 תושבים). עם זאת, בקבוצות הגיל הצעירות מאזן ההגירה חיובי, במיוחד בקרב הצעירים בגילאי 25 עד 30.

הערה: משנת 2008, הנתונים מתוקננים בשל המעבר לשיטת חישוב חדשה של אומדן האוכלוסייה לאחר מפקד האוכלוסין 2008.

מאז שנות ה-70, ברוב השנים למעט שנת 1989, מאזן ההגירה בין יישובים שלילי - מספר הנכנסים לעיר היה קטן ממספר היוצאים ממנה. מאמצע שנות ה-90 המאזן השלילי החל להצטמצם בהדרגה ובשנים 2003-2007, לראשונה בתולדות העיר, נרשמה מגמה חיובית במאזן ההגירה. כלומר, מספר הנכנסים לעיר היה גבוה ממספר היוצאים ממנה. בשנים שלאחר מכן מאזן ההגירה חזר להיות שלילי, אם כי הוא במגמת צמצום, כך שבשנת 2014 המאזן היה כ-930- תושבים, בהשוואה לשנת 2008 בה המאזן עמד על כ-3,200- תושבים (על-פי נתון ארעי לשנת 2015, המאזן השלילי הוכפל ועמד על כ-1,800 תושבים).

מאזן ההגירה בין יישובים, למרות שבכללותו הוא שלילי, איננו שלילי בכל קבוצות הגיל. בקבוצות הגיל הצעירות 15-24 ו-25-29, מאזן ההגירה בין היישובים הוא חיובי, כלומר לעיר נכנסים יותר צעירים מאלו היוצאים ממנה. סה"כ המאזן בשתי קבוצות הגיל הללו עמד על כ-5,400+ תושבים, לעומת שאר קבוצות הגיל בהן המאזן היה שלילי.

כמו כן, מאזן ההגירה בין יישובים אינו שלילי בכל רובעי העיר. בחלק מהרבעים המאזן חיובי: ברובע 1 (עבר הירקון) ישנו מאזן חיובי - זהו רובע חדש יחסית בו נבנות דירות חדשות; הרובע מתאפיין בכניסה של משפחות צעירות עם ילדים; המאזן חיובי גם ברובע 6 (מרכז העסקים של העיר), וזאת כתוצאה מכניסתם של צעירים בגילאי 18 עד 35.

מאזן ההגירה בין היישובים קשור גם למרחק בין היישובים השונים לבין תל-אביב-יפו: מאזן ההגירה בין יישובים הוא חיובי ביחס לערים מרוחקות מתל-אביב-יפו (ירושלים, חיפה, אשדוד, באר שבע וכו') ומצד שני, מאזן ההגירה הוא שלילי ביחס ליישובים קרובים לתל-אביב-יפו (כמו הוד השרון וכפר סבא) ושלילי במיוחד ביחס ליישובים הגובלים בתל-אביב-יפו (כמו גבעתיים ורמת גן).

הגירה בתוך תל-אביב-יפו

מאז שנת 2010, בכל שנה בממוצע כ-7% מתושבי העיר עברו דירה מאזור אחד לאזור אחר בתוך העיר. רוב התושבים ששינו את מקום מגוריהם עשו זאת בתוך גבולות הרובע בו הם גרו לפני המעבר.

בנוסף להגירה בין היישובים, ישנה הגירת תושבים בתוך העיר עצמה - תושבים שמשנים מקום מגורים בתוך העיר. מספר התושבים ששינו את מקום מגוריהם בתוך תל-אביב-יפו עמד ב-2014 על כ-30,100 איש, המהווים כ-7% מכלל תושבי העיר. באופן כללי הנטייה של תושבי הצפון והדרום היא להישאר בתוך אותו אזור בו הם גרו.

בהתייחס לרבעים השונים, ברבעים שבעבר הירקון (רובע 1 ורובע 2) מאזן ההגירה הפנימית הוא חיובי - כלומר, לרבעים הללו נכנסים יותר תושבים בהשוואה לתושבים שיוצאים לרבעים אחרים בעיר. גם ברובע 4 (הצפון החדש), ברובע 7 (יפו) וברובע 9 (מזרחית לאיילון) ישנו מאזן חיובי של הגירה פנימית בתוך העיר. לעומת זאת, בולט המאזן השלילי של רובע 3 (הצפון הישן) ושל רובע 5 (מרכז העיר) - כלומר, יותר תושבים מרבעים אלו עוברים להתגורר ברבעים אחרים בעיר, ופחות תושבים מרבעים אחרים של העיר עוברים להתגורר ברבעים 3 ו-5.

הגירה בין-לאומית

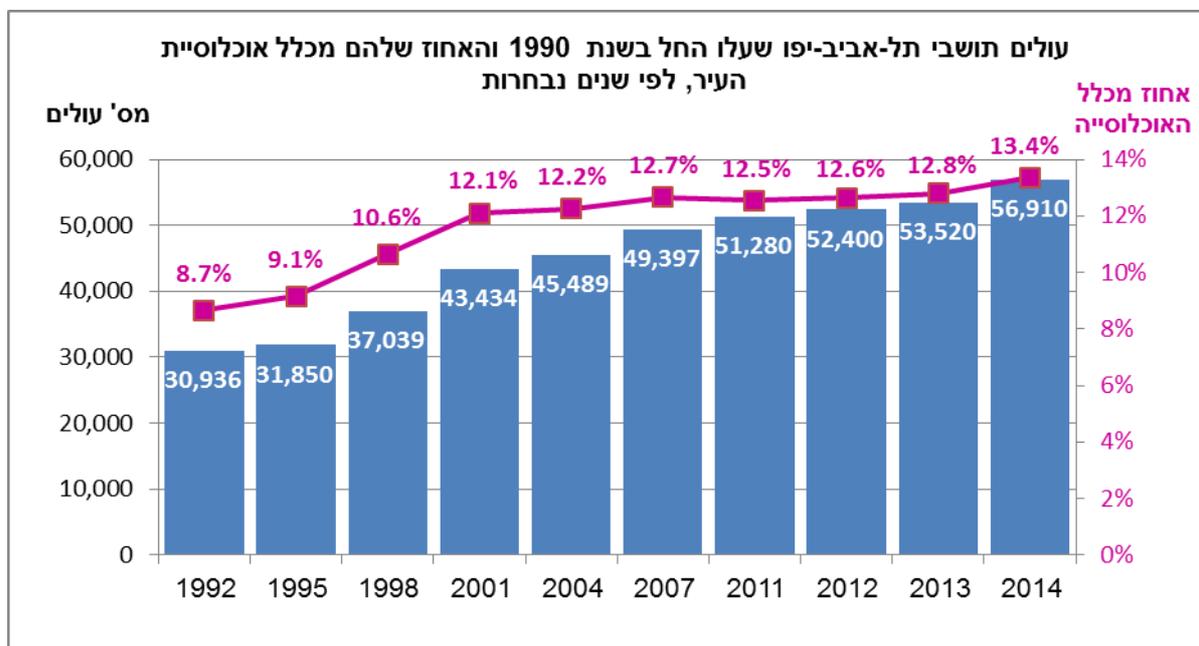
בהגירה הבין-לאומית נכללו מהגרים שמגיעים לישראל מכוח חוק השבות ("עולים") שהשתקעו לראשונה בתל-אביב-יפו. בנוסף, בהגירה הבין-לאומית נכללו תושבי העיר שחזרו לישראל, לאחר לפחות שנה של שהות רציפה בחו"ל, וכן תושבי העיר שיצאו לחו"ל ("יורדים"), ששהו ברציפות שנה מחוץ לגבולות המדינה.

מאזן ההגירה הבין-לאומית הכוללת (ההפרש בין "עולים" ותושבים חוזרים לבין "יורדים") היה גבוה מאוד במהלך שנות ה-90 בשל גלי העלייה הגדולים מבריה"מ לשעבר. מאזן זה הלך והצטמצם עם השנים עד שהפך להיות שלילי בשנת 2003. משנת 2003 ואילך החלה מגמת עלייה הדרגתית במאזן זה, כך שהוא הפך שוב לחיובי ובעל תרומה משמעותית לגידול אוכלוסיית העיר. נכון לשנת 2014, כתוצאה מההגירה הבין-לאומית נוספו לאוכלוסיית העיר כ-3,100 תושבים, מספר שלא היה כמותו מאז שנת 2000 בה הגיעו לעיר כ-3,600 תושבים.

5. עולים חדשים

בעיר מתגוררים כ-56,900 עולים שעלו לישראל אחרי שנת 1990. העולים מתגוררים בעיקר במזרח העיר (רובע 9) וביפו (רובע 7).

נכון לשנת 2014, היו בעיר כ-56,900 עולים שהיגרו לישראל החל בשנת 1990, והם היוו כ-13% מכלל תושבי העיר. אחוז העולים מכלל תושבי העיר עלה בצורה משמעותית במהלך שנות ה-90, העשור הראשון להגירתם של עולי ברית המועצות לשעבר, והוא התייצב במהלך שנות ה-2000.

העולים מהווים אחוז ניכר מהאוכלוסייה בדרום העיר, במיוחד ברובע 8 (כ-23%), ביפו - רובע 7 (כ-21%) וגם בדרום מזרח העיר - רובע 9 (כ-16%). בצפון העיר, אחוז העולים מתוך האוכלוסייה הוא נמוך, במיוחד בעבר הירקון - ברובע 2 (כ-6%) וברובע 1 (כ-8%) וכך גם בצפון החדש - ברובע 4 (כ-8%).

6. תחזית אוכלוסייה

לפי תחזית האוכלוסייה שנערכה בשנת 2016, אם המגמות הדמוגרפיות הנוכחיות יימשכו, משנת 2014 ועד שנת 2035 תגדל אוכלוסיית העיר בכ-36% ותעמוד על כ-573,100 איש (לא כולל את האוכלוסייה הזרה - עובדים חוקיים ולא חוקיים ומבקשי מקלט ופליטים). הגורם העיקרי לגידול הצפוי הוא הבנייה והאכלוס של יחידות הדיור החדשות שמתוכננות. באופן כללי, צפוי גידול בהיקף האוכלוסייה בכל קבוצות הגיל, במיוחד בקרב המבוגרים בגילאי 65 ומעלה. הצעירים בגילאי 25-39 ימשיכו להוות אחוז גדול מן האוכלוסייה (כ-32% מכלל האוכלוסייה), בעוד שקבוצת הילדים בגילאי 0-14 תשמור על משקלה היחסי מכלל אוכלוסיית העיר (כ-18%).

משקי בית ורמת חיים

משקי בית הם יחידות חברתיות קטנות, המאגדות בתוכן אדם אחד או מספר אנשים הגרים בדירה אחת ולהם תקציב הוצאות משותף למזון. משק בית יכול להיות משפחתי או לכלול אנשים שאינם קרובי משפחה. בתל-אביב-יפו, מרבית משקי הבית הם קטנים וכוללים אדם אחד או שניים. מספר הנפשות הממוצע במשק בית בתל-אביב-יפו קטן בהשוואה לערים אחרות ולכלל ישראל. כמו כן, בתל-אביב-יפו בשנת 2015, 42% ממשקי הבית הם משקי בית לא משפחתיים, כלומר משקי בית הכוללים אדם אחד או אנשים שאינם קרובי משפחה. נתון זה גבוה בהשוואה לכלל ישראל (20%). כאמור, המבנה הדמוגרפי של תל-אביב-יפו שונה מהמבנה הדמוגרפי של ישראל ושאר הערים הגדולות. בעיר אחוז גבוה של צעירים המתגוררים בעיקר בצפון הישן ובמרכז העיר. אחוז גבוה מצעירים אלו מתגורר בשכירות. כמו כן, בעיר גם אחוז גבוה של בני 65+ שלרוב מתגוררים בגפם. מאפיינים אלו מסבירים את גודלם הקטן של משקי הבית בתל-אביב-יפו וכן את האחוז הגבוה של משקי הבית שאינם משפחתיים.

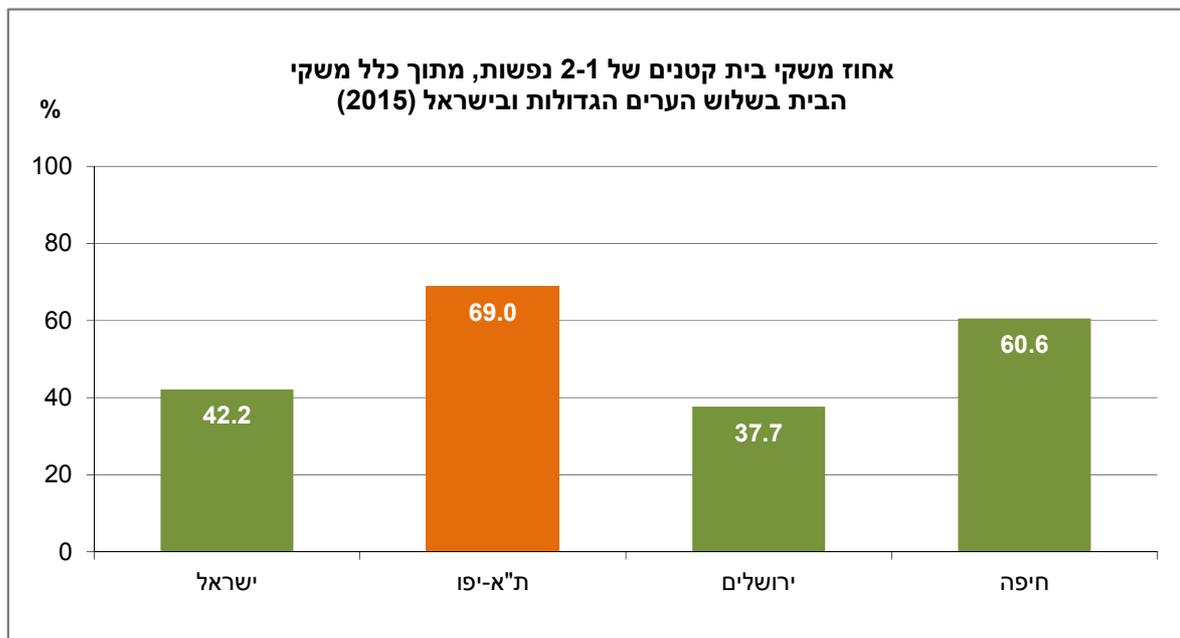
לצד מאפיינים דמוגרפיים אלה, משקי הבית בתל-אביב-יפו נבדלים ממשקי בית בישראל, בירושלים ובחיפה גם במאפיינים כלכליים: אחוז משקי הבית המשתתפים בכוח העבודה ואחוז משקי הבית עם מועסקים (מועסק אחד לפחות), גבוה יותר בקרב משקי בית בתל-אביב-יפו בהשוואה למשקי בית בחיפה ובירושלים. יתרה מכך, משקי הבית עם מועסקים בתל-אביב-יפו כוללים יותר מועסקים לנפש בהשוואה לכלל ישראל, ירושלים ולחיפה. היחס בין מספר המועסקים למספר הנפשות המתגוררות במשק הבית, הכי גבוה בתל-אביב-יפו והכי נמוך בירושלים.

מאפיינים דמוגרפיים וכלכליים ייחודיים אלו של משקי הבית בתל-אביב-יפו, בשילוב עם נתונים שונים של הכנסות והוצאות גבוהות, מחירי דיור גבוהים ותחולת עוני נמוכה (יחסית לכלל ישראל ולערים אחרות), משתלבים לכדי תמונה אחת, המשקפת את רמת החיים הגבוהה של משקי הבית בעיר.

1. משקי בית

שיעור משקי הבית הקטנים בתל-אביב-יפו הוא הגבוה ביותר בארץ: בשנת 2015 כ-69% ממשקי הבית בעיר היו משקי בית של נפש אחת או שתי נפשות, בעוד שבישראל שיעור זה עמד על כ-42%. בשנת 2015 למעלה ממחצית ממשקי הבית בעיר (58%) היו משקי בית משפחתיים, כרבע (25%) ממשקי הבית בעיר היו עם ילדים בגילאי 0-17 (כלומר, עד היום בו הגיעו לגיל 18), וברבע (25%) ממשקי הבית בעיר התגורר אדם אחד לפחות בן 65 ומעלה.

בשנת 2015 היו בתל-אביב-יפו 189,400 משקי בית, שהיוו כ-8% ממשקי הבית בישראל. כ-95% ממשקי הבית בעיר היו יהודיים. ממוצע נפשות במשק בית בתל-אביב-יפו הוא 2.3, והוא נמוך בהשוואה לירושלים (3.8 נפשות בממוצע), לחיפה (2.5) ולישראל (3.3).

משקי הבית נחלקים למשקי בית משפחתיים ולמשקי בית שאינם משפחתיים. בשנת 2015, כ-58% ממשקי הבית בעיר היו משקי בית משפחתיים, וכרבע ממשקי הבית בעיר (שהיוו כ-43% ממשקי הבית המשפחתיים), היו עם ילדים בגילאים 0-17 (כלומר, עד גיל 18).

2. משפחות

בתל-אביב-יפו התגוררו בשנת 2015 כ-111 אלף משפחות המהוות 5.6% ממספר המשפחות בישראל. כ-41% מהמשפחות בעיר הם זוגות ללא ילדים וכל היתר משפחות עם ילדים. על פי נתוני הביטוח הלאומי, בסוף שנת 2015, חיו בעיר כ-11 אלף משפחות חד-הוריות המהוות כ-21% ממספר המשפחות עם ילדים בגילאי 0-17 (כלומר, עד גיל 18). נתון זה גבוה בהשוואה לנתון המקביל בישראל (כ-13%).

3. תכונות כלכליות של משקי בית

שיעורי התעסוקה וההשתייכות לכוח העבודה במשקי הבית בתל-אביב-יפו הינם גבוהים: בשנת 2015, 83% ממשקי הבית בעיר כללו אנשים שהשתתפו בכוח העבודה. כפועל יוצא, גם שיעור משקי הבית שכללו מועסקים היה גבוה ועמד על כ-81% ממשקי הבית בעיר. מנגד, שיעור משקי הבית ללא מועסקים עמד על כ-19% ממשקי הבית בתל-אביב-יפו והיה נמוך בהשוואה לחיפה (28%), לירושלים (23%) ולכלל ישראל (21%).

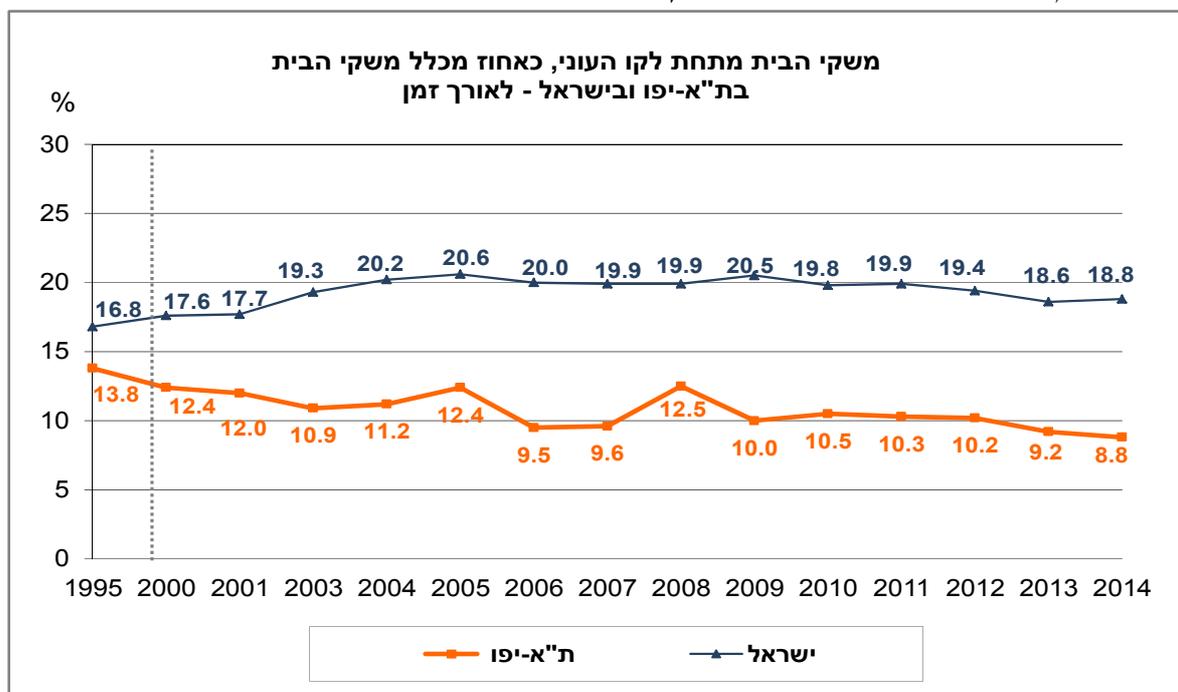
בשנת 2015 כ-81% ממשקי הבית בת"א-יפו היו משקי בית עם מועסקים, כלומר משקי בית שהיה בהם לפחות מועסק אחד. שיעור זה גבוה בהשוואה לחיפה ולירושלים (72% ו-77%, בהתאמה) וקצת יותר גבוה בהשוואה לישראל (79%).

תעסוקה הינה פועל יוצא של השתתפות בכוח העבודה: ההשתתפות בכוח העבודה במשקי הבית בת"א-יפו (83%) גבוהה יותר בהשוואה להשתתפות בכוח העבודה במשקי הבית בירושלים ובחיפה (80% ו-74%, בהתאמה). היא גבוהה יותר בת"א-יפו ביחס לכל סוגי משקי הבית, והפער בולט במיוחד בקרב משקי הבית שאינם משפחתיים (73% בת"א-יפו לעומת 53%-57% בירושלים, חיפה וכלל ישראל).

4. קו העוני

אחוז משקי הבית מתחת לקו העוני (תחולת העוני) בתל-אביב-יפו נמוך משמעותית בהשוואה לישראל. הפער בתחולת העוני בין תל-אביב-יפו לישראל גדל עם השנים, ובשנת 2014 אחוז משקי הבית מתחת לקו העוני בתל-אביב-יפו עמד על 8.8% ואילו בישראל על 18.8%. הפער גבוה במיוחד בקרב ילדים: תחולת העוני בקרב ילדים בת"א-יפו (7%) נמוכה באופן משמעותי מהנתון המקביל בישראל (31%).

בשנת 2014, כ-17 אלף משקי בית, שהיוו כ-9% ממשקי הבית בתל-אביב-יפו, חיו מתחת לקו העוני. אחוז הנפשות מתחת לקו העוני עמד על כ-8% מכלל הנפשות שהתגוררו בעיר. בשנת 2014 חלה בת"א-יפו ירידה בתחולת העוני של משקי בית, נפשות וילדים בהשוואה לתחולת העוני שלהם בשנת 2013. לעומת זאת, תחולת העוני בישראל באותה תקופה נותרה יציבה.

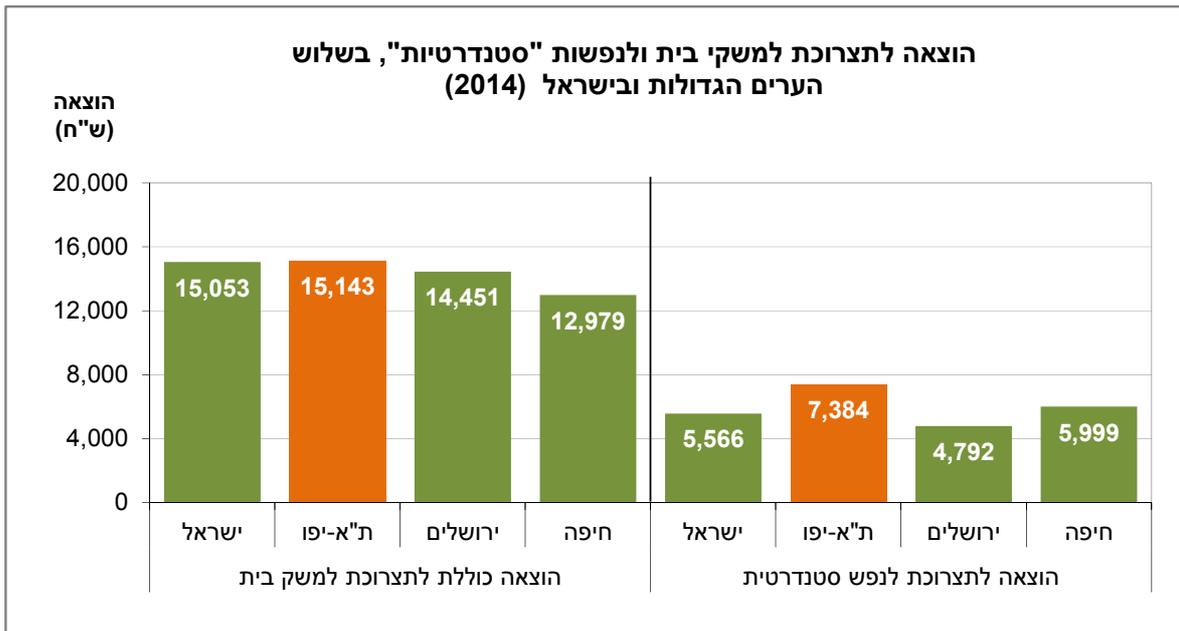

בקרב הילדים שהתגוררו בעיר, תחולת העוני עמדה על 7%. שיעורים אלה נמוכים משמעותית בהשוואה לנתונים הארציים (31%) וגם בהשוואה לנתוני שתי הערים הגדולות: ירושלים וחיפה (61% ו-17%, בהתאמה).

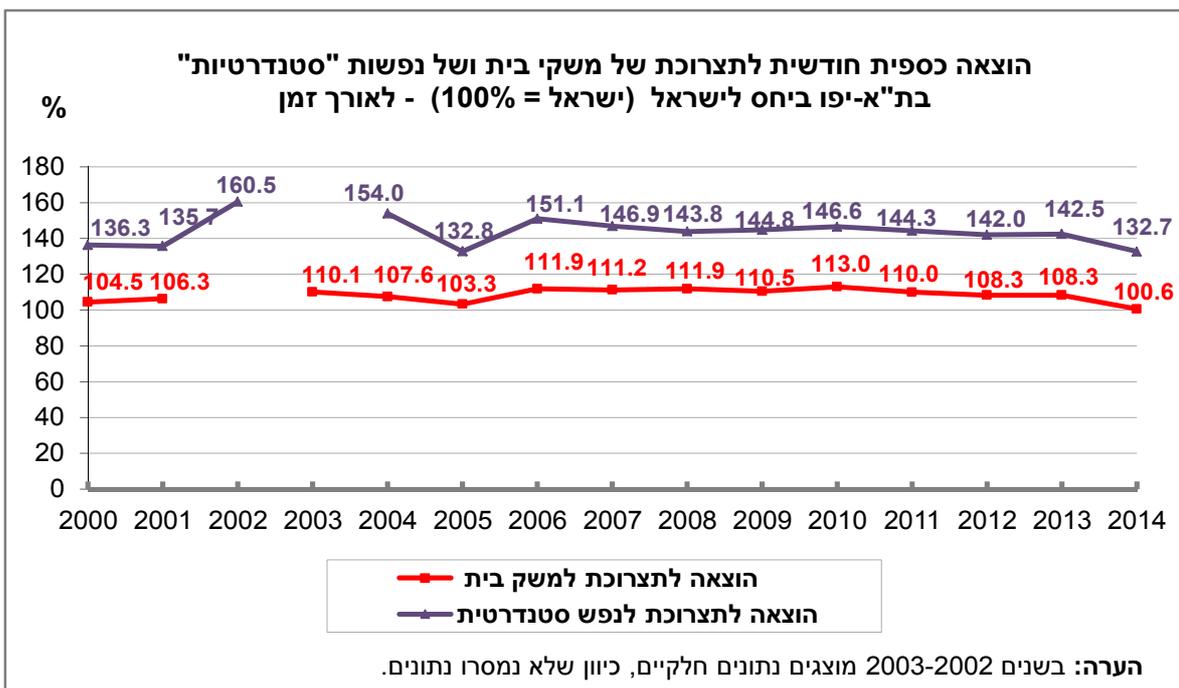
5. הכנסות והוצאות של משקי בית ורמת חיים

ההוצאות וההכנסות של משקי הבית בתל-אביב-יפו גבוהות בהשוואה לירושלים, לחיפה ולכלל ישראל. בשנת 2014 הגיעה ההכנסה הכספית החודשית ברוטו למשק בית ל-20,516 ש"ח וההוצאה החודשית הכוללת לתצרוכת למשק בית ל-15,143 ש"ח. על אף העובדה כי משקי הבית בת"א-יפו קטנים יותר ומתגוררות בהם, בממוצע, פחות נפשות בהשוואה למספר הנפשות הממוצע במשקי הבית בישראל, ההוצאה החודשית הכוללת במשקי הבית בת"א-יפו דומה לזו שבישראל. כמו כן, ההכנסה החודשית ברוטו למשק בית בת"א-יפו גבוהה בכ-12% מהנתון המקביל בישראל.

על מנת ליצור בסיס להשוואת רמת החיים של משקי בית בעלי מספר נפשות שונה, נהוג להשוותם לפי הוצאה לנפש, עפ"י ההנחה שלכל נפש נוספת במשק הבית יש השפעה שולית פוחתת על הוצאות משק הבית. נפש סטנדרטית היא מושג המחושב לצורך זה.

בשנת 2014 ההוצאה הכוללת לתצרוכת לנפש סטנדרטית במשק בית בתל-אביב-יפו, הגיעה ל-7,384 ש"ח, והייתה גבוהה בכ-33% מהנתון המקביל בישראל.

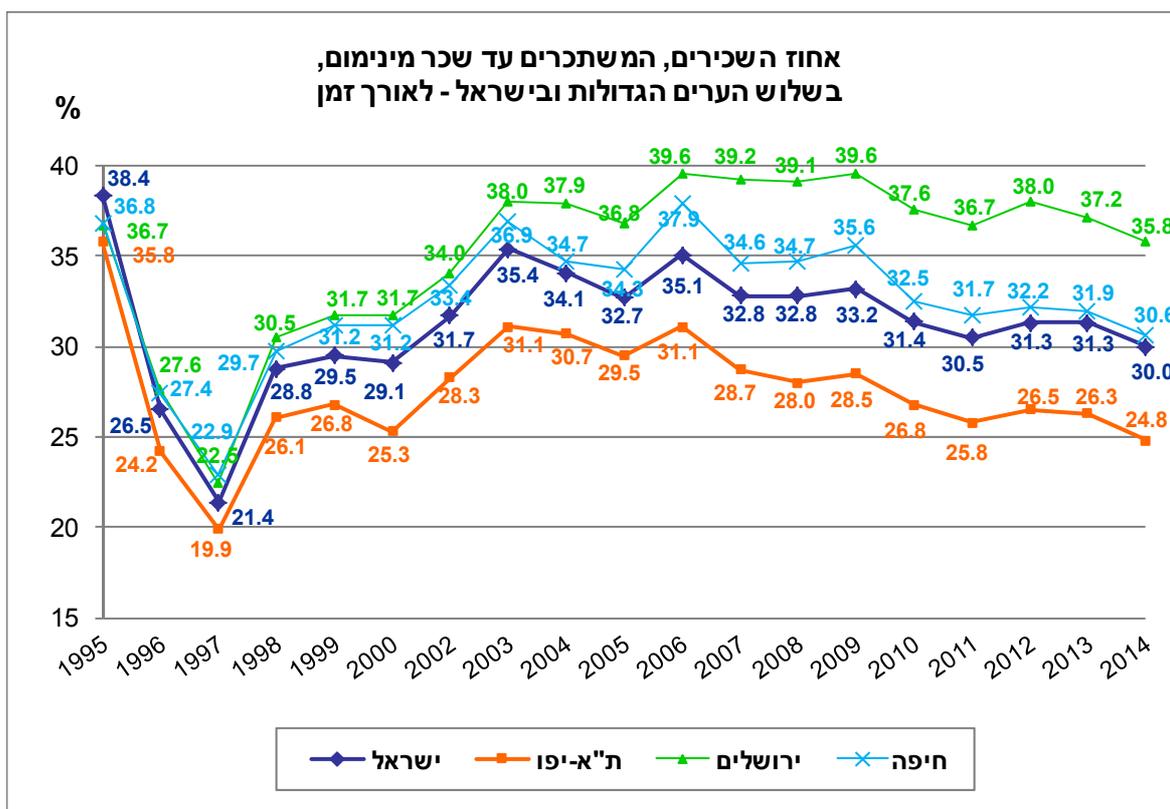
6. הכנסות שכירים ועצמאיים

הכנסות השכירים והעצמאיים תושבי העיר גבוהות בהשוואה להכנסות השכירים והעצמאיים תושבי ערים אחרות ותושבי כלל ישראל.
 בשנת 2014, לפי הנתונים של הביטוח הלאומי, התגוררו בתל-אביב-יפו קרוב לעשירית מכלל העובדים העצמאיים בישראל. בשנת 2014, שיעור השכירים שהשתכרו עד שכר מינימום היה נמוך בתל-אביב-יפו (25%) בהשוואה לשיעור המקביל בירושלים, חיפה ובכלל ישראל (30%-36%).

ההכנסה הכספית הממוצעת משכר ברוטו, לשכיר בתל-אביב-יפו הייתה בשנת 2014 11,453 ש"ח. הכנסה זו הייתה גבוהה בכ-53% מאשר בירושלים ובכ-23% יותר מבחיפה ובכלל ישראל.

שכירים ועצמאיים (מקור: הביטוח הלאומי, שנת 2014)

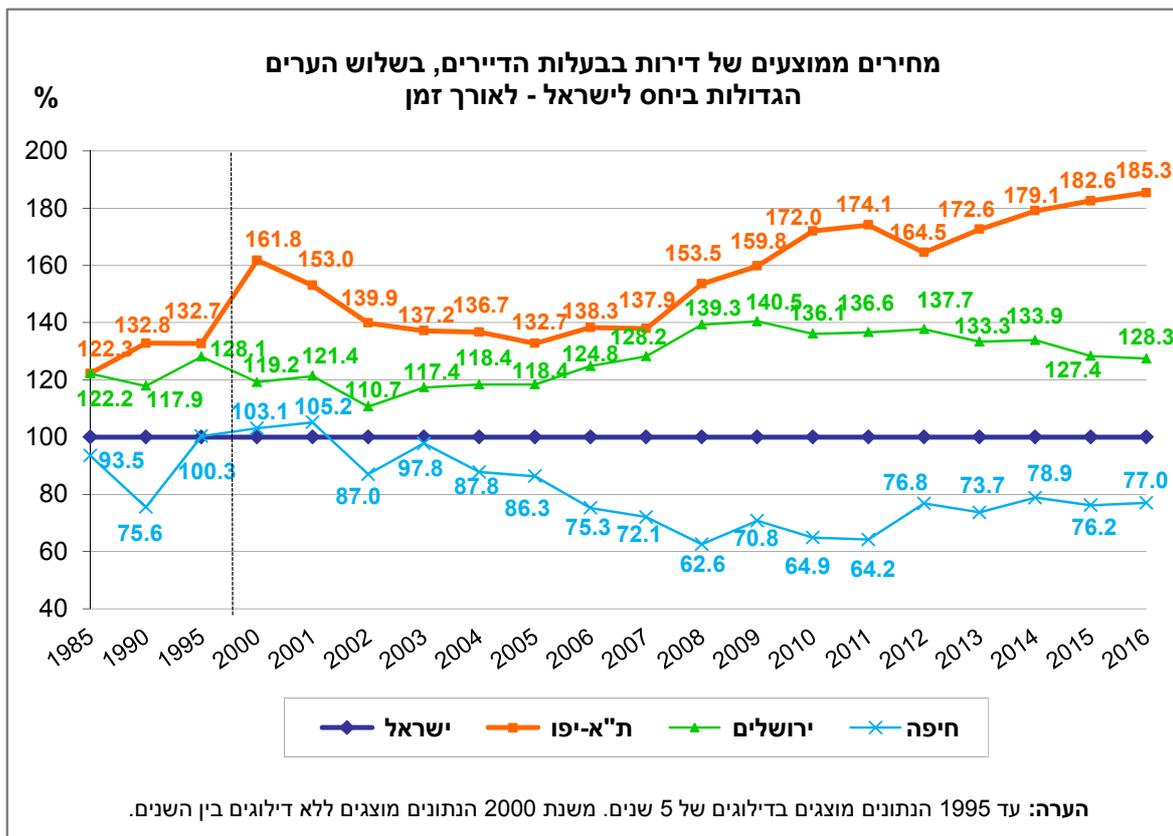
עצמאים	שכירים		מספר	מספר	ישראל
	מספר	אחוז המשתכרים עד שכר מינימום			
35.3%		255,470	30.0%	3,553,741	ישראל
32.1%	9.0%	22,895	24.8%	221,478	תל-אביב-יפו
46.6%	7.0%	17,984	35.8%	267,298	ירושלים
35.9%	2.9%	7,441	30.6%	127,992	חיפה

המגמות שחלו לאורך השנים, בשיעור השכירים המשתכרים עד שכר מינימום, דומות בישראל ובשלוש הערים הגדולות. עם זאת, בתל-אביב-יפו חלה ירידה גדולה יותר בשיעור השכירים המשתכרים עד שכר מינימום, כך ששיעורם בתל-אביב-יפו נמוך בהשוואה לשיעור המקביל בישראל, בירושלים ובחיפה.

מחירי הדירות בתל-אביב-יפו גבוהים הרבה יותר בהשוואה למחירי הדירות בישראל. בשנת 2015 מחירה הממוצע של דירה בתל-אביב-יפו כמעט פי 2 בהשוואה למחיר הממוצע של דירה בישראל וגובה פי 2.4 ממחיר ממוצע של דירה בחיפה. בדומה לכך, גם מחיר שכר הדירה בתל-אביב-יפו גבוה יותר בהשוואה לישראל (פי 1.5).
 שיעור המתגוררים בדירות שכורות בתל-אביב-יפו הוא הגבוה ביותר בישראל (54% בשנת 2014), והוא גבוה בהשוואה לשיעור המתגוררים בדירות בבעלות (40%).

ברבע הראשון של 2016, המחיר הממוצע של דירה בתל-אביב-יפו היה 2,680,500 ש"ח - גבוה בכ-85% ממחיר ממוצע של דירה בישראל, בכ-45% יותר מאשר בירושלים ובכ-141% מאשר בחיפה. ככל שמספר החדרים בדירה גדול יותר, הפער במחירי הדיור בת"א-יפו בהשוואה לישראל עולה: הפער במחירון הממוצע של דירות בנות 3.5 חדרים ומעלה הוא למעלה מ-115%, כלומר - מחיר דירה בת 3.5 חדרים (או יותר) בת"א-יפו הינו יותר מפי שניים בהשוואה לישראל.

לאורך השנים, הפער במחירי הדירות בין תל-אביב-יפו לישראל גדל משמעותית. בעקבות העלייה הגדולה במחירי הדיור בישראל, שחלה בתשע השנים האחרונות (משנת 2008), מחירי הדיור הגבוהים, שאפיינו את העיר גם בעבר, עלו עוד יותר (אף יותר מבערים אחרות), כך שמחירי הדיור בתל-אביב-יפו הם מהגבוהים בישראל.

בעוד שבשנת 1985 מחיר ממוצע של דירה בתל-אביב-יפו ובירושלים היה גבוה בכ-22% בהשוואה למחיר ממוצע של דירה בישראל, בשנת 2016 מחיר ממוצע של דירה בתל-אביב-יפו גבוה ב-85% בהשוואה למחיר ממוצע של דירה בישראל. בירושלים, לעומת זאת, מחיר ממוצע של דירה גבוה בכ-28% בהשוואה למחיר ממוצע של דירה בישראל.

שיעור המתגוררים בשכירות בתל-אביב-יפו הוא הגבוה בישראל. שיעור זה גדל עם השנים, כך שבשנת 2014, שיעור המתגוררים בשכירות עמד על 54% והיה גבוה משיעור המתגוררים בבעלות - 40% (כל היתר מתגוררים בהסדרים אחרים כגון דמי מפתח).

צפיפות הדיור הממוצעת במשקי בית יהודיים בתל-אביב-יפו עמדה בשנת 2014 על 0.76 נפשות לחדר, זוהי צפיפות נמוכה בהשוואה לצפיפות הדיור בירושלים (0.93 נפשות לחדר) ובישראל (0.81 נפשות לחדר), וגבוהה בהשוואה לצפיפות הדיור בחיפה (0.66 נפשות לחדר).

יש לציין כי קיים הבדל בצפיפות הדיור של אוכלוסייה יהודית בהשוואה לאוכלוסייה ערבית. מכיוון שמרבית משקי הבית בעיר הם משקי בית יהודיים, צפיפות הדיור המוצגת מתייחסת לאוכלוסייה זו.

שירותים חברתיים וביטוח לאומי

1. שירותים חברתיים

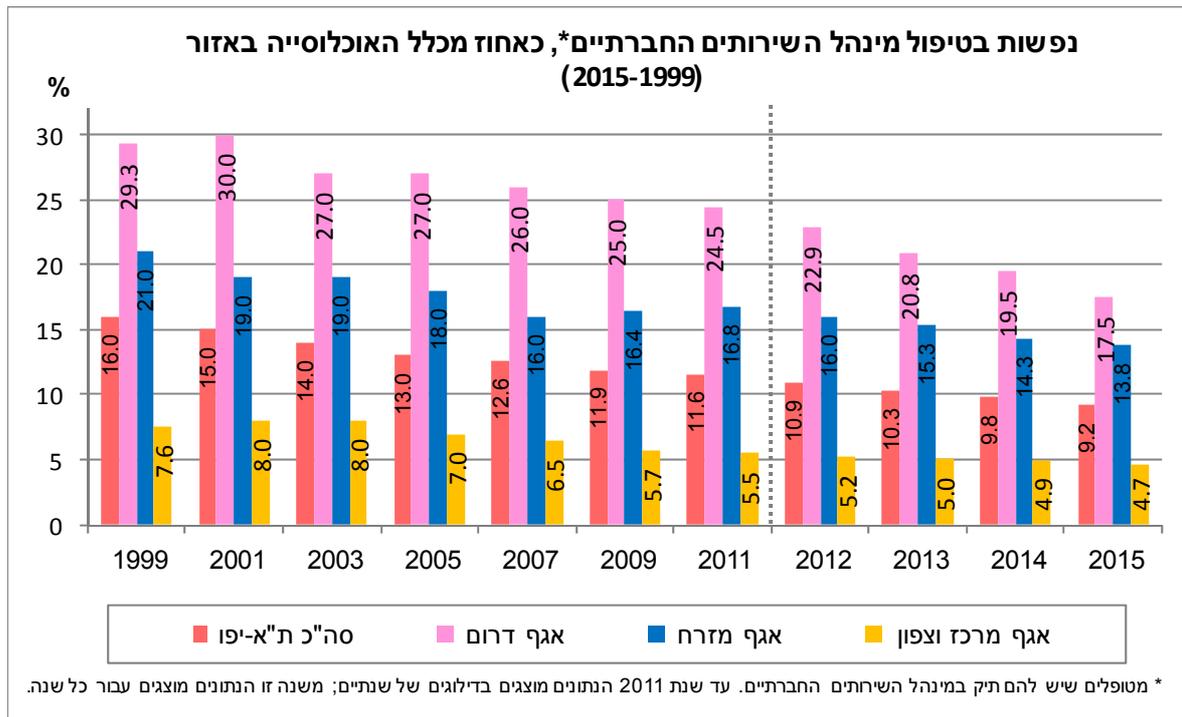
בעשור האחרון מספר הנפשות ובתי האב שבטיפול מינהל השירותים החברתיים נמצאים במגמת ירידה. עם זאת, קיים הבדל ניכר בשיעור המטופלים באזורים השונים בעיר.

נפשות בטיפול

בשנת 2015 שירותי הרווחה בעיר טיפלו ב-39,032 נפשות, אשר להן תיק במינהל השירותים החברתיים, המהווים כ-9% מתושבי העיר. נתון זה נמוך בהשוואה למספר הרשומים במחלקות לשירותים חברתיים של משרד הרווחה בכלל הארץ, אשר נכון לשנת 2014 היוו כ-16% מהאוכלוסייה במדינה. החל בשנת 2004 קיימת מגמת ירידה במספר הנפשות המטופלות במינהל השירותים החברתיים ובחלקם היחסי מאוכלוסיית העיר - מ-13% מכלל האוכלוסייה בתל-אביב-יפו בשנת 2004 ל-9% בשנת 2015. בשנה האחרונה נרשמה ירידה של כ-5% במספר המטופלים בהשוואה לשנת 2014.

שיעור המטופלים מקרב האוכלוסייה שונה משמעותית באזורים השונים בעיר: במרכז ובצפון העיר (רבעים 1-6) - כ-5% מכלל האוכלוסייה באזור נמנו עם המטופלים (עם תיק) במחלקות המינהל לשירותים חברתיים. במזרח העיר (רובע 9) כ-14%, ובאזור דרום העיר (רבעים 7 ו-8) - כ-18%.

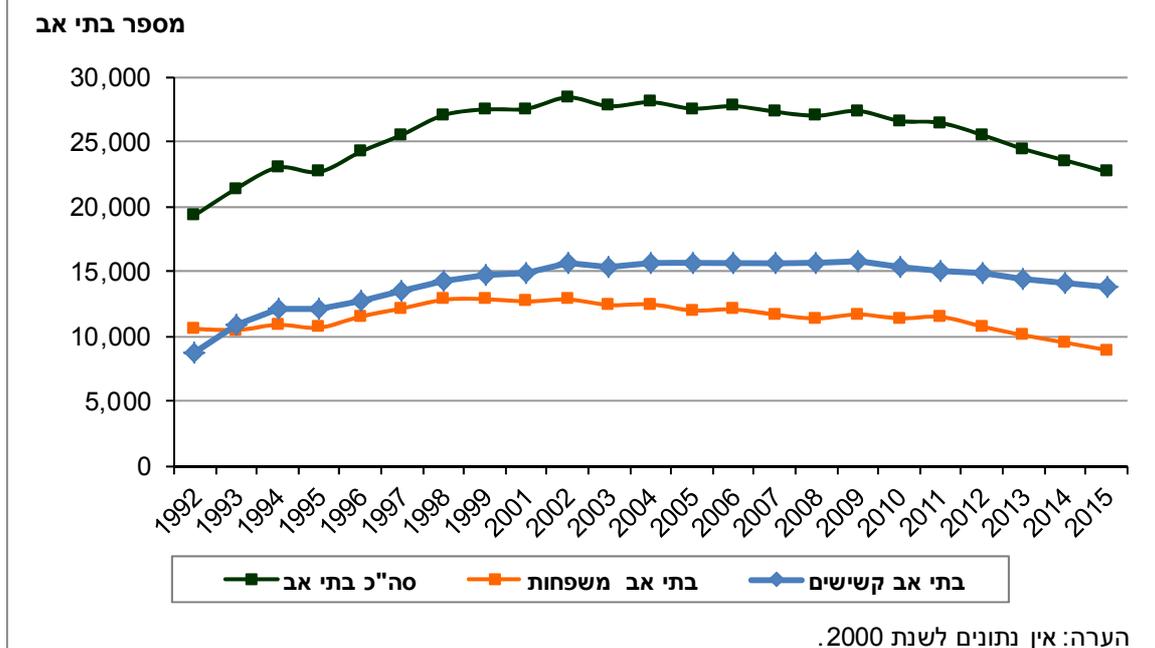
בנוסף למטופלים שיש להם תיק במינהל השירותים החברתיים, בשנת 2015 קיבלו שירות עוד כ-101,000 אנשים שלהם לא נפתח תיק. מהם כ-59% קיבלו שירות במסגרת אגף בריאות הציבור, שירות זה כלל בדיקות שיניים לתלמידי בתי הספר ופעילויות לקידום הבריאות. כ-18% קיבלו שירות במסגרת תוכניות סיוע לעולים חדשים, והיתר בתוכניות שונות של מינהל השירותים החברתיים (מועדוני קשישים, תוכניות קהילתיות, מסיל"ה).

בתי אב בטיפול

בעשור האחרון חלה ירידה של כ-18% במספר בתי האב המטופלים במינהל השירותים החברתיים, מכ-27,525 בשנת 2005 לכ-22,639 בסוף שנת 2015. מתוך כלל בתי האב, שטופלו על ידי מינהל השירותים החברתיים בשנת 2015 - כ-39% הם בתי אב של משפחות, מרביתם בדרום ומזרח העיר (כ-61%), וכ-23% מתוכם הן משפחות חד-הוריות; כ-61% מכלל בתי האב שבטיפול הם בתי אב של קשישים, מהם כ-47% במרכז ובצפון העיר, אזור בו מתגוררים קשישים רבים.

בתי אב בטיפול מינהל השירותים החברתיים, לפי סוג בית אב (1992-2015)

מלבד האגפים והמחלקות האזוריות, במינהל השירותים החברתיים ישנן מספר יחידות פונקציונליות, המספקות שירות לכלל תושבי העיר: שירות לנכויות התפתחותיות (מלבד נכים אחרים המטופלים באגפים ובמחלקות האזוריות) - 857 מטופלים; במרכז רב שירותים לעיוור (מרש"ל) - 1,096 לקווי ראייה; יחידה לדרי רחוב - 555 מטופלים.

2. ביטוח לאומי

לאורך השנים מספר מקבלי קצבת זיקנה נותר יציב, אולם בשנים האחרונות אף חלה עליה. לעומת זאת, שיעור מקבלי השלמת הכנסה בקרב מקבלי קצבת זיקנה ושיעור מקבלי קצבת שארים נמצאים במגמת ירידה.

קצבת זיקנה ושארים

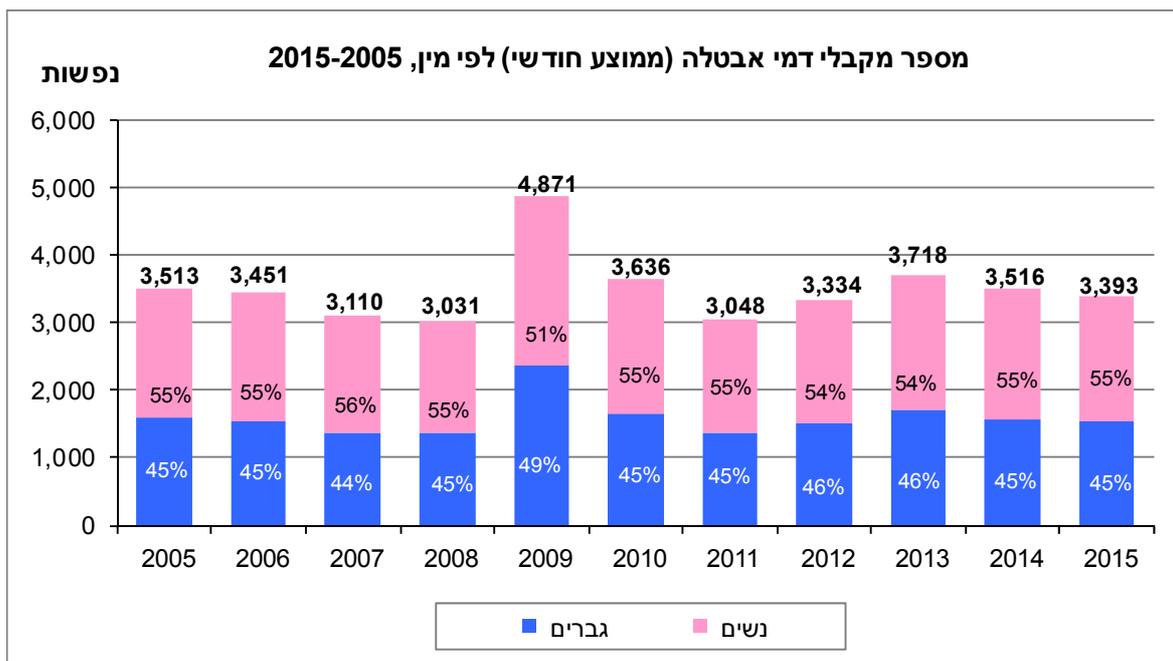
בדצמבר 2015 הגיע מספר מקבלי קצבאות זיקנה בעיר ל-57,287 ומקבלי קצבת שארים ל-6,000 - סה"כ 63,287. לאורך השנים מספר מקבלי קצבת זיקנה נותר יציב ובשלוש השנים האחרונות אף עלה ב-8%. לעומת זאת, מספר מקבלי קצבת שארים נמצא במגמת ירידה עקבית: בין השנים 2015-2000 ירד מספר מקבלי קצבת שארים בכ-48%. מגמה זו בולטת בהשוואה לירידה המתונה בישראל באותה התקופה - ירידה של כ-7%.

בשנת 2015 כ-11% ממקבלי קצבת זיקנה בתל-אביב-יפו מקבלים השלמת הכנסה בנוסף לקצבה. שיעור זה נמוך בהשוואה לאוכלוסייה המקבילה בישראל - כ-20%. אחוז מקבלי השלמת הכנסה מקרב מקבלי קצבת זיקנה שונה בין האזורים השונים בעיר. בדרום העיר ובמזרח העיר שיעור מקבלי השלמת הכנסה מקרב מקבלי קצבת זיקנה עומד על כ-29% וכ-20% (בהתאמה), בעוד שבמרכז וצפון העיר השיעור עומד על כ-5% בשני האיזורים.

לאורך השנים חלה ירידה בשיעור מקבלי השלמת הכנסה בקרב המקבלים קצבת זיקנה בתל-אביב-יפו, מכ-17% בשנת 2000 לכ-11% בשנת 2015. גם בכלל ישראל ירד שיעור זה, מכ-30% בשנת 2000 לכ-20% ב-2015. בת"א-יפו, הירידה המשמעותית ביותר נרשמה בדרום העיר - רובע 8 (מכ-35% בשנת 2000 לכ-25% ב-2015), ובמזרח העיר - רובע 9 (מכ-28% בשנת 2000 לכ-19% בשנת 2015).

דמי אבטלה

בשנת 2015 בהשוואה ל-2014 חלה ירידה במספר מקבלי דמי האבטלה בעיר: מממוצע חודשי של 3,393 ל-3,516, בהתאמה. נתון זה משקף ירידה של כ-3% במספר מקבלי דמי האבטלה בעיר בהשוואה לאשתקד. זוהי השנה השנייה בה חלה ירידה במספר המובטלים בעיר, לאחר שנתיים של עליות. ירידה זו במספר מקבלי דמי האבטלה בעיר ב-2015 בהשוואה ל-2014 דומה למגמה הכלל הארצית, של ירידה במספר המובטלים בכלל הארץ, בשיעור של כ-3%.

חינוך והשכלה

מערכת החינוך בתל-אביב-יפו כוללת מוסדות אשר מתוקצבים במשותף על-ידי משרד החינוך ועל-ידי העירייה, וכן מוסדות המתוקצבים על-ידי גורמים פרטיים וציבוריים אחרים שאינם עירוניים. משנת תשס"ג (2002/03) החינוך העירוני כולל גם את החינוך המשותף - מוסדות חינוך מתוקצבים במשותף ע"י העירייה ועל ידי גורמים נוספים (הורים או גופים פרטיים אחרים). נוסף על כן, בשנה"ל תשס"ה (2004/05) נוספו למוסדות העירוניים והמשותפים מוסדות של החינוך המוכר שאינו רשמי (מוכש"ר) של החינוך החרדי.

נתוני התלמידים שמובאים בפרק זה מבוססים על עיבוד קובץ התלמידים העירוני המעודכן לחודש נובמבר 2015 (התשע"ו). בשל השינויים שחלים מדי תקופה במערכת החינוך (כמו הכלת המוסדות המשותפים והמוסדות המוכרים שאינם רשמיים בחינוך העירוני), בהמשך יוצגו נתונים החל בשנה"ל תשס"ה (2004/05), שנה שממנה ואילך מערכת החינוך הייתה יציבה יחסית מבחינת השינויים שהיא עברה.

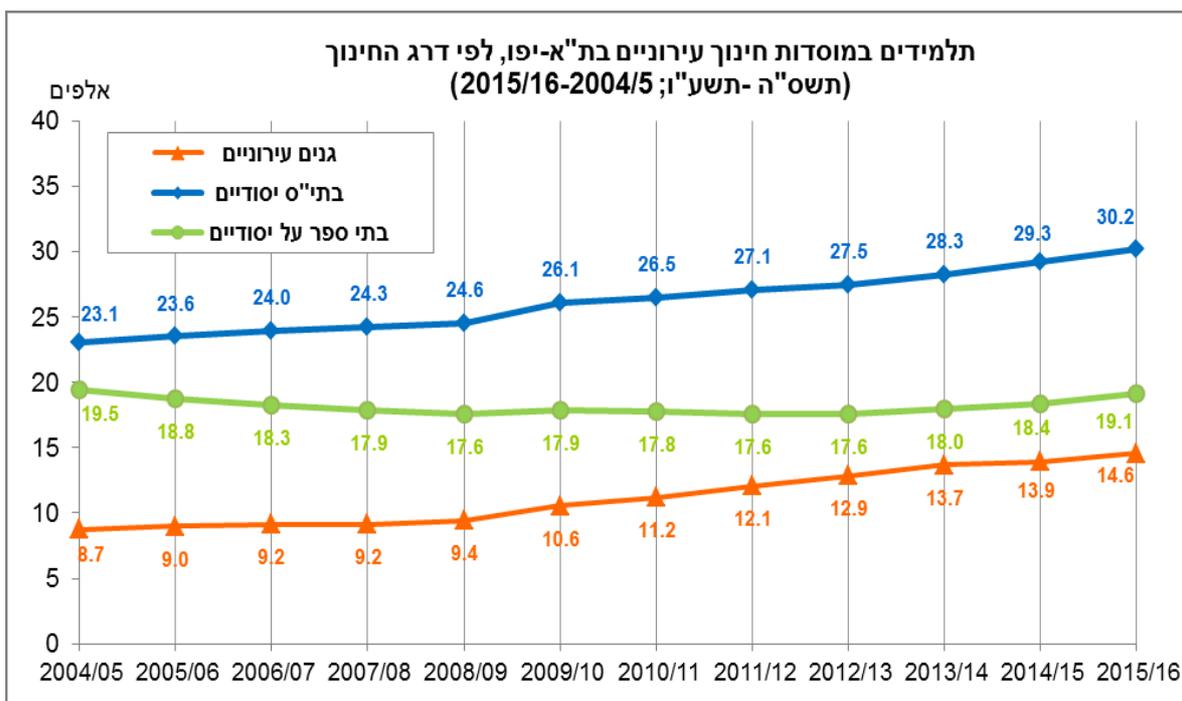
תלמידים במערכת החינוך בתל-אביב-יפו

בשנת הלימודים תשע"ו (2015/16) היו רשומים בקובץ החינוך העירוני בכל המסגרות כ-76,390 תלמידים: מחינוך גן ועד חינוך על-יסודי, מתוכם כ-72,950 תלמידים שלמדו במוסדות החינוך בעיר (מוסדות עירוניים, משותפים ופרטיים), והשאר למדו במוסדות חינוך מחוץ לעיר.

1. מערכת החינוך העירונית והמשותפת

בשנת הלימודים תשע"ו (2015/16) מספר הלומדים במוסדות החינוך העירוניים והמשותפים (לא פרטיים) היה כ-63,930. מאז שנת תשס"ה (2004/05), אוכלוסיית התלמידים הרשומים במוסדות העירוניים והמשותפים גדלה בכ-25%. בשנת 2015 ההשתתפות של הממשלה בתקציב הרגיל לחינוך בתל-אביב-יפו הסתכמה בכ-402 מיליון ש"ח, בעוד שההשתתפות העירונית בחינוך בתקציב הרגיל הסתכמה בכ-863 מיליון ש"ח.

בתשע"ו (2015/16), מכלל התלמידים שהיו רשומים במערכת החינוך של תל-אביב-יפו (כ-76,390 תלמידים), כ-63,930 למדו בחינוך העירוני והמשותף (כולל מוכש"ר). בגני הילדים היו כ-14,590 ילדים, בחינוך היסודי למדו כ-30,230 תלמידים ובחינוך העל-יסודי למדו כ-19,110 תלמידים. רוב התלמידים למדו בחינוך הממלכתי עברי - כ-77%. בחינוך הממלכתי דתי למדו כ-9%, בחינוך החרדי (כולל חינוך מוכר שאינו רשמי שבחינוך היסודי - מוכש"ר) למדו כ-5%, בחינוך הערבי כ-5% ובחינוך המיוחד למדו כ-3%.

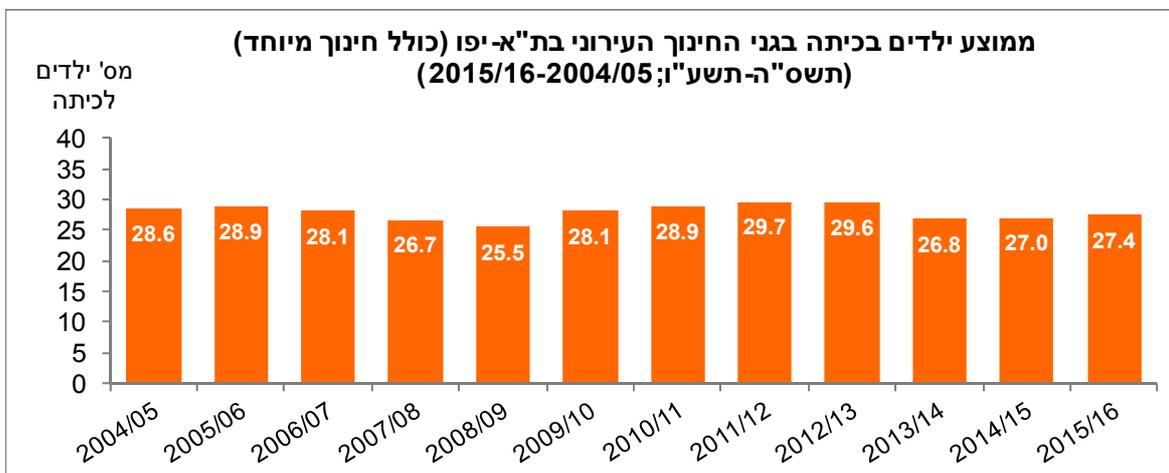
משנת הלימודים תשס"ה (2004/05) עד שנת הלימודים תשע"ו (2015/16) נרשם גידול משמעותי במספר ילדי הגנים - גידול של כ-68% וגם במספר תלמידי החינוך היסודי - גידול של כ-31%, ואילו בתקופה זו, בבתי הספר העל-יסודיים חל צמצום של כ-2% במספר התלמידים. עם זאת, בחינוך העל-יסודי החלה מגמת עלייה במספר התלמידים בשלוש השנים האחרונות, מכ-17,600 תלמידים בשנת תשע"ג (2012/13) לכ-19,100 תלמידים בתשע"ו (2015/16).

גני ילדים

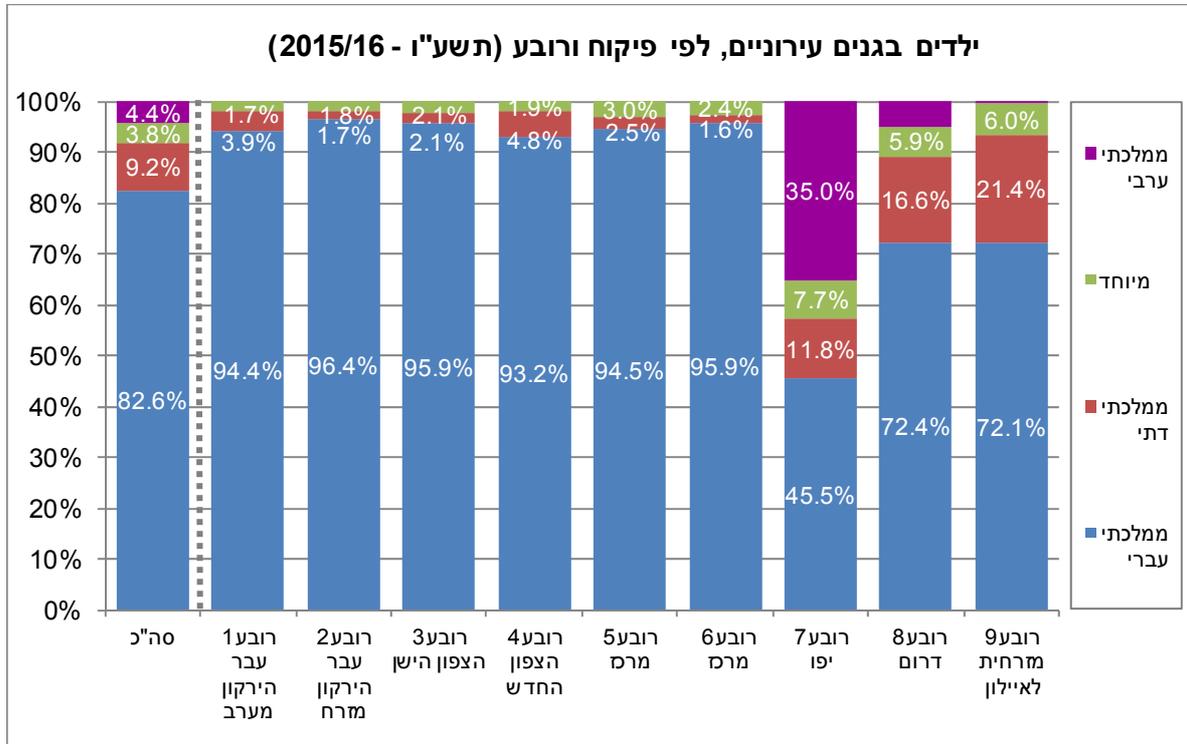
בתשע"ו (2015/16), בגני הילדים העירוניים היו כ-14,590 ילדים, מספר הילדים הגבוה ביותר שנרשם מאז תחילת שנות ה-2000. יש לציין שבתשע"ג (2012/13), על-פי החלטת ממשלת ישראל, נכנס לתוקף חוק חינוך חובה לילדים בגילאי 3-4, המחייב את הרשות לאפשר את קליטתם של כלל הילדים בגילאים המוגדרים, דבר שהביא לעלייה במספר ילדי הגנים.

מכלל הילדים בגנים העירוניים כ-28% היו בגני טרום-טרום-חובה (לגילאי 3), כ-35% היו בגני טרום-חובה (לגילאי 4) ועוד כ-38% בגני חובה (לגילאי 5 ומעלה). מקרב הילדים הגרים בעיר רובם לומדים במסגרות שבפיקוח החינוך הממלכתי עברי, כ-9% בגנים שבפיקוח ממלכתי דתי, כ-4% בגנים שבפיקוח ממלכתי ערבי וכ-4% מהילדים היו בגנים של החינוך המיוחד.

בשנת 2015/16, בדומה לשנתיים שקדמו לה, היו במוצע כ-27 ילדים בכיתה, בהשוואה לכ-30 ילדים בכיתה בשנים לפני כן 2011/12-2012/13. עם זאת, ניתן לראות שבשלוש השנים האחרונות קיימת עלייה קטנה במוצע הילדים בכיתות הגן.

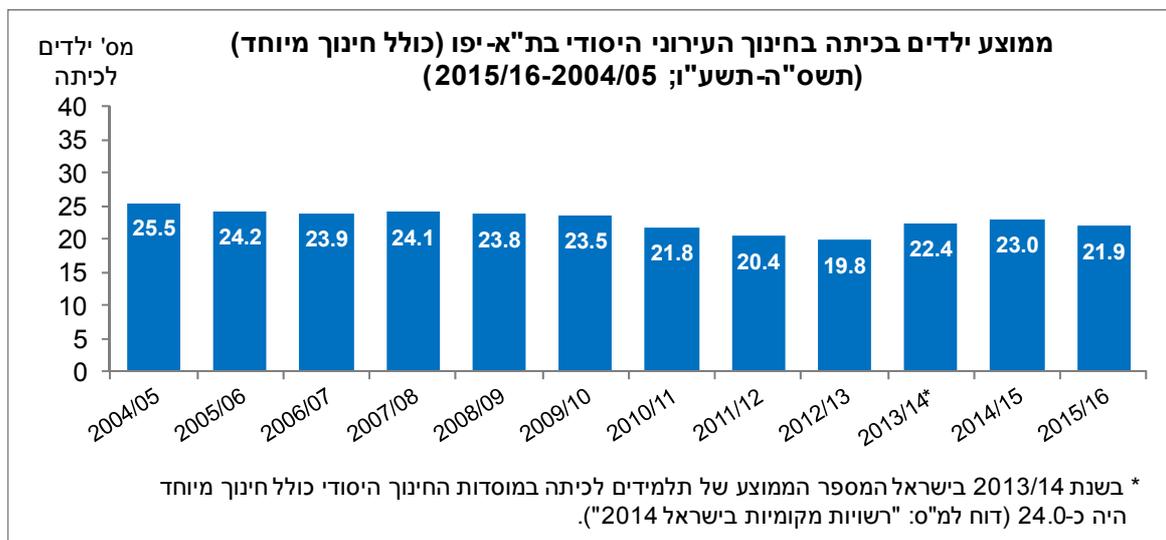
בתשע"ו (2015/16), בצפון ובמרכז העיר (רבעים 1-6), למעלה מ-90% מילדי הגנים היו בגנים בפיקוח ממלכתי עברי. בדרום ובמזרח העיר (רבעים 7-9) אחוז הילדים בגנים בפיקוח ממלכתי עברי נמוך משמעותית, במיוחד ברובע 7 (כ-46%), וזאת משום שחלק גדול מילדי הרובע לומדים במוסדות שבפיקוח ממלכתי עברי. בדרום (רובע 8) ובדרום מזרח העיר (רובע 9), היה אחוז גבוה של ילדים שלמדו בחינוך הממלכתי דתי (כ-17% וכ-21%, בהתאמה).

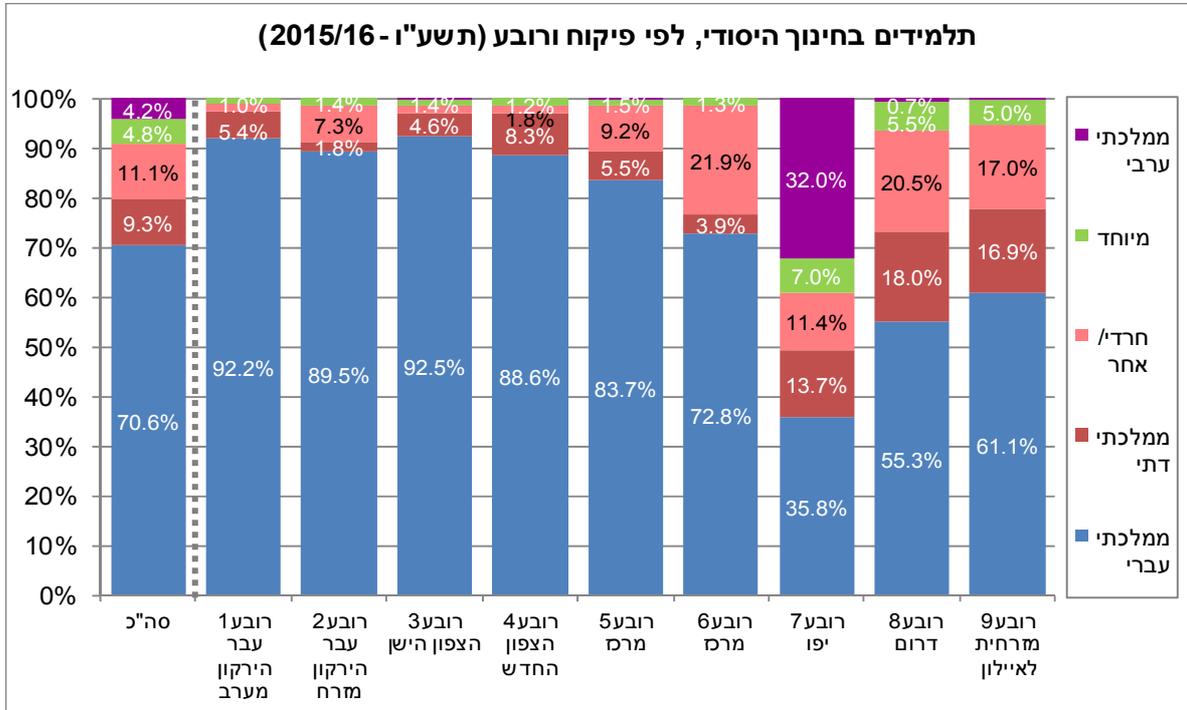
חינוך יסודי

בחינוך היסודי בעיר חלה עלייה של כ-31% במספר התלמידים - מכ-23,100 תלמידים בתשס"ה (2004/05) לכ-30,230 תלמידים בתשע"ו (2015/16). מכלל התלמידים בחינוך היסודי המתגוררים בעיר, כ-71% למדו בחינוך שבפיקוח ממלכתי עברי, כ-9% היו בחינוך שבפיקוח ממלכתי דתי, כ-11% בחינוך שבפיקוח חרדי (מוכשי"ר - מוכר שאינו רשמי), כ-5% בחינוך בפיקוח ממלכתי ערבי ועוד כ-4% בחינוך המיוחד.

מספר התלמידים הממוצע לכיתה בחינוך היסודי (כולל חינוך מיוחד) היה במגמת ירידה לאורך השנים - מתשס"ה (2004/05) הצטמצם מספר התלמידים הממוצע לכיתה מכ-26 תלמידים לכ-20 תלמידים בתשע"ג (2012/13); בשלוש השנים האחרונות, עלה במעט מספר הממוצע של תלמידים לכיתה ובתשע"ו (2015/16) ממוצע התלמידים לכיתה עמד על כ-22 תלמידים.

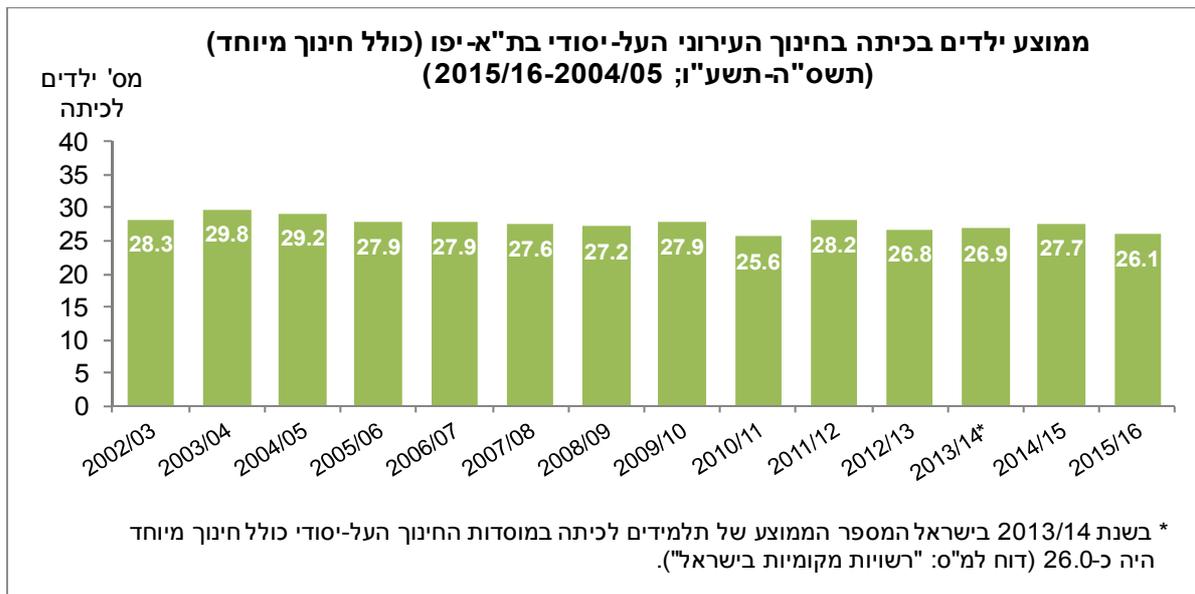

כ-90% מקרב התלמידים מאזור עבר הירקון (רבעים 1 ו-2) ומהצפון הישן (רובע 3) למדו בחינוך שבפיקוח ממלכתי עברי. ברובע 8 בדרום העיר וברובע 9 מזרחית לאיילון, בולט אחוז התלמידים שלמדו במוסדות שבפיקוח החינוך הממלכתי דתי (כ-18% וכ-17%, בהתאמה). יש לציין שגם בצפון החדש (רובע 4), היה אחוז לא מבוטל של תלמידים בחינוך הממלכתי דתי (כ-8%); ביפו (רובע 7) בלט האחוז הגבוה של הלומדים בחינוך שבפיקוח ממלכתי עברי (כ-32%); ובדרום ומזרחית לאיילון (ברבעים 8 ו-9) וכן במרכז העיר (רבעים 5 ו-6), בלט האחוז הגבוה יחסית של תלמידים שלמדו בפיקוח חרדי (או מוכשי"ר).

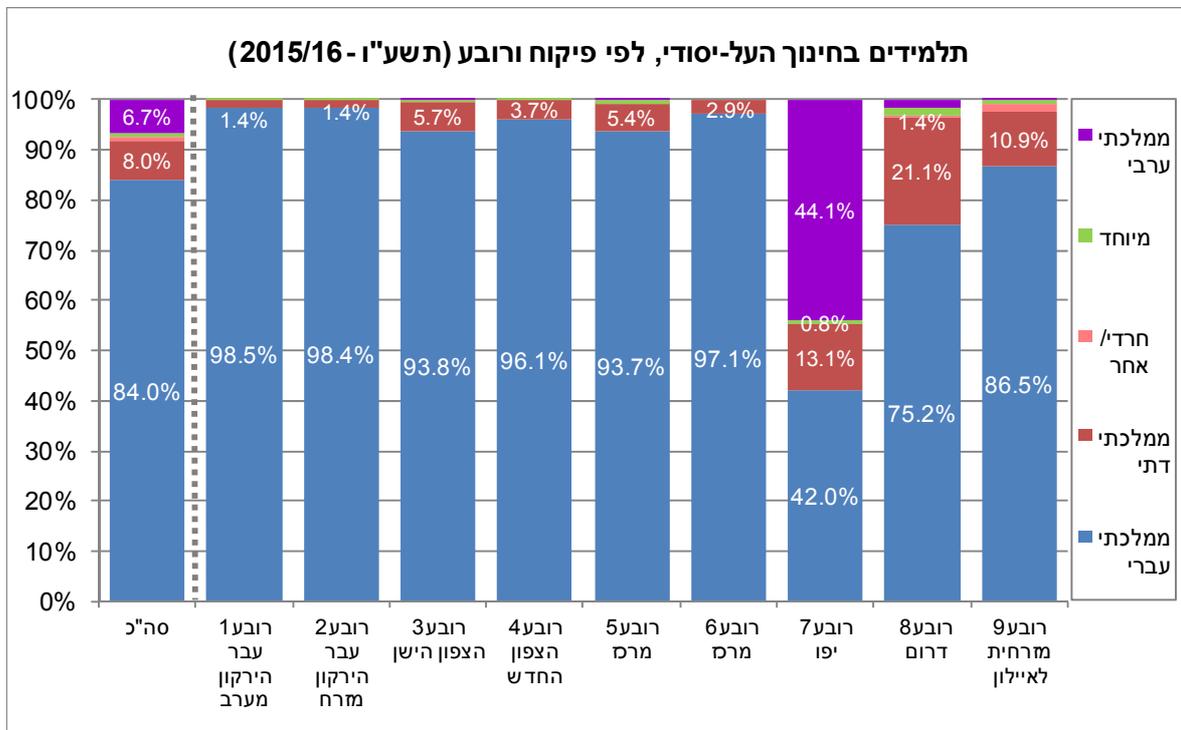

חינוך על-יסודי

מתחילת שנות ה-2000, מספר התלמידים במוסדות החינוך העל-יסודיים העירוניים והמשותפים ירד בצורה מתונה, אם כי בשלוש השנים האחרונות החל מספרם לעלות - במסגרת החינוך העל-יסודי העירוני והמשותף למדו בשנת תשס"ה (2004/05) כ-19,500 תלמידים. מספר זה הצטמצם לכ-17,600 תלמידים בשנת תשע"ג (2012/13) ואז עלה במקצת שוב עד שנת תשע"ו (2015/16) לכ-19,110 תלמידים, אם כי מספר זה עדיין נמוך מזה שהיה בתחילת שנות ה-2000. בחמש השנים האחרונות מאז שנת 2011/12, הייתה ירידה במספר התלמידים הממוצע לכיתה בחינוך העל-יסודי העירוני והמשותף - מכ-28 תלמידים בכיתה לכ-26 תלמידים בכיתה.

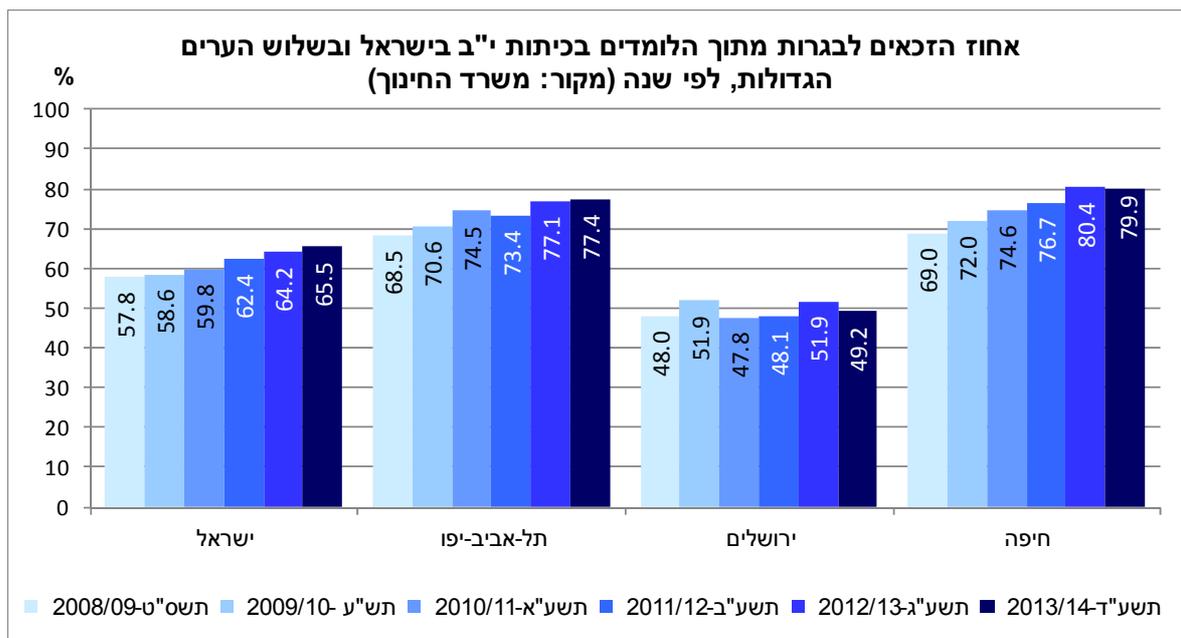

בשנת תשע"ו (2015/16) בעבר הירקון (רבעים 1 ו-2), בצפון העיר (רבעים 3 ו-4) ובמרכז העיר (רובע 5 ו-6) בין 94% לבין 99% מהתלמידים למדו בבתי ספר בפיקוח ממלכתי עברי. במזרח העיר (רובע 9) כ-87% מהתלמידים למדו בבתי ספר בפיקוח ממלכתי עברי ובדרום (ברובע 8) כ-75% מהתלמידים למדו במסגרות שבפיקוח ממלכתי עברי. ביפו (רובע 7), בו מתגוררת מרבית האוכלוסייה הערבית בעיר, כ-44% מהתלמידים למדו בחינוך שבפיקוח ממלכתי ערבי. בדרום ובמזרח העיר (רבעים 7, 8 ו-9) ישנו אחוז ניכר של תלמידים שלמדו במוסדות החינוך הממלכתי דתי (13%, 21% ו-11%, בהתאמה).

2. זכאות לבגרות

לפי נתוני משרד החינוך, אחוז הזכאים לבגרות מקרב הלומדים בכיתות י"ב בכלל מוסדות הלימוד בעיר, עלה בשנים האחרונות מכ-68.5% בתשס"ט (2008/09) לכ-77.4% בתשע"ד (2013/14).

על-פי נתוני משרד החינוך לשנת תשע"ד (2013/14), בקרב התלמידים שלמדו במוסדות החינוך בתל-אביב-יפו בכיתות י"ב (מוסדות עירוניים ולא עירוניים, ללא מוסדות החינוך המיוחד), שיעור הזכאים

לתעודת בגרות היה כ-77% והוא גבוה מאחוז הזכאים בישראל (כ-66%) וכן גבוה משמעותית מאחוז הזכאים לבגרות בירושלים (כ-49%), וקטן במעט בהשוואה לאחוז הזכאים בחיפה (כ-80%). בשנים האחרונות, מאז תשס"ט-2008/09, אחוז הזכאים לתעודת בגרות מקרב תלמידי י"ב שלמדו בעיר עלה מכ-69% לכ-77%.

3.חינוך על-תיכוני

במהלך השנים האחרונות, החינוך העל-תיכוני בתל-אביב-יפו, שאינו מעניק תואר אקדמי מוכר, עבר שינויים משמעותיים - חלק ממוסדות החינוך העל-תיכוני בעיר נסגרו או העתיקו את מקומם לערים אחרות (לדוגמה: מכללת "תלפיות" עברה לעיר חולון בשנת 2011). בתחילת שנות האלפיים (תשס"ב - 2001/02), למדו במסגרות העל-תיכוניות בעיר במגוון מסלולי לימוד כ-10,900 תלמידים. בשנת תשע"ה (2014/15) למדו בחינוך העל-תיכוני בעיר כ-6,320 תלמידים, כלומר חל צמצום של כ-42% בהשוואה לתחילת התקופה.

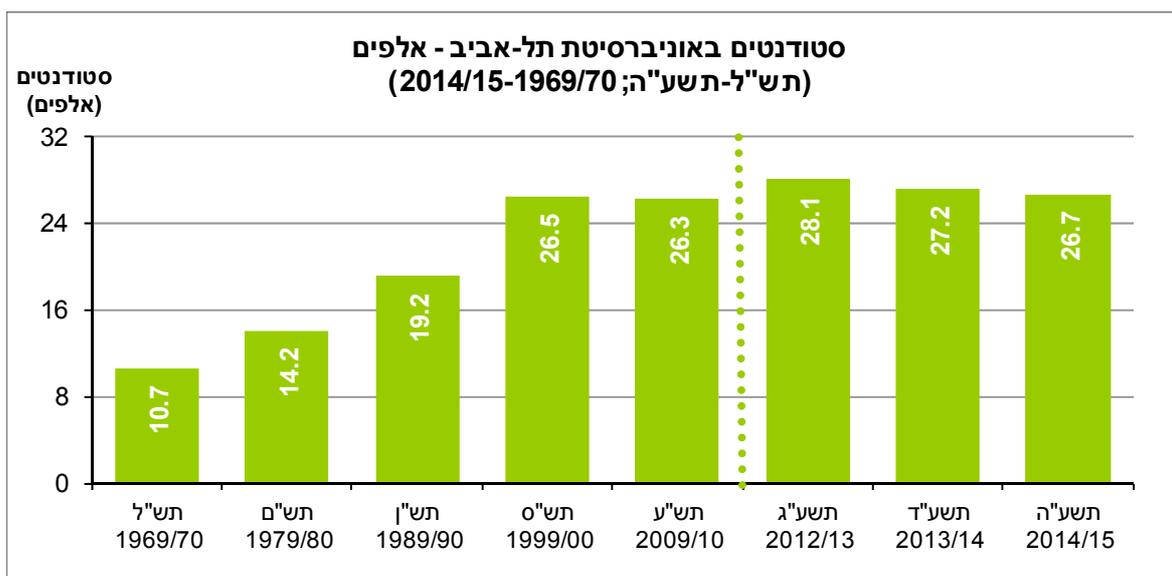
4.השכלה גבוהה

מאז שנות ה-70, מספר הסטודנטים באוניברסיטת תל-אביב נמצא במגמת עלייה - בשנת תש"ל (1969/70) למדו באוניברסיטה כ-10,690 סטודנטים ובשנת תשע"ה (2014/15) היו רשומים כ-26,730 סטודנטים, שה"כ גידול של כ-150%. עם זאת, בשנים האחרונות נרשמת מגמת צמצום איטית במספר הסטודנטים. בנוסף, בתשע"ה (2014/15) למדו כ-11,490 סטודנטים במכללות שונות בתל-אביב-יפו המעניקות תארים אקדמיים מוכרים.

אוניברסיטת תל-אביב

מאז הקמתה של אוניברסיטת תל-אביב (בשנת 1969 המועצה להשכלה גבוהה הכירה בה כאוניברסיטה), מספר הסטודנטים הלומדים בה גדל בהתמדה. בשלושת העשורים הראשונים קצב הגידול היה גבוה (כ-30% בכל עשור). בשנת 2009/10, עם תחילת העשור הרביעי לקיומה של האוניברסיטה, לא נרשם גידול נוסף במספר הסטודנטים. עם זאת, בשנים שלאחר מכן, מספר הסטודנטים החל לעלות בהדרגה ובשנת 2012/13 מספרם הגיע לשיא מאז הקמתה של האוניברסיטה - לכ-28,130 סטודנטים. בשלוש השנים האחרונות מספר הסטודנטים במגמת צמצום קלה כך שבשנת הלימודים תשע"ה (2014/15) עמד מספרם על כ-26,730 סטודנטים.

כ-55% מהסטודנטים באוניברסיטת תל-אביב למדו לתואר ראשון, כ-36% לתואר שני, כ-7% לתואר שלישי וכשני אחוזים אחד למדו לתעודה. תחומי הלימוד העיקריים היו: מדעי החברה (14%), הנדסה ואדריכלות (14%) ועסקים ומקצועות עזר רפואיים (10%). חלקן של הנשים בקרב הסטודנטים באוניברסיטת תל-אביב עמד בשנת 2014/15 על כ-55% והוא נשמר יציב לאורך השנים. הנשים מהוות למעלה ממחצית הלומדים בכל אחד מהתארים (תואר ראשון 54%, תואר שני - 56% ותואר שלישי - 55%). באוניברסיטת תל-אביב חולקו כ-19% מכלל התארים שחולקו בכל האוניברסיטאות בארץ בשנת תשע"ה (2014/15).

הערה: עד 2012/13 הנתונים מוצגים בדילוגים של עשור; משנה זו הנתונים מוצגים ללא דילוגים בין השנים.

משנת 2002, מספר הביקורים במוזיאונים המוכרים (ע"י משרד התרבות והספורט) בתל-אביב-יפו במגמה כללית של עלייה, למרות שבשלוש השנים האחרונות חלה ירידה קטנה במספר זה. בשנת 2015 מספר הביקורים הצטמצם בהשוואה לשיא הביקורים שנרשמו בשנת 2013, ועמד על 1,472,000 ביקורים.

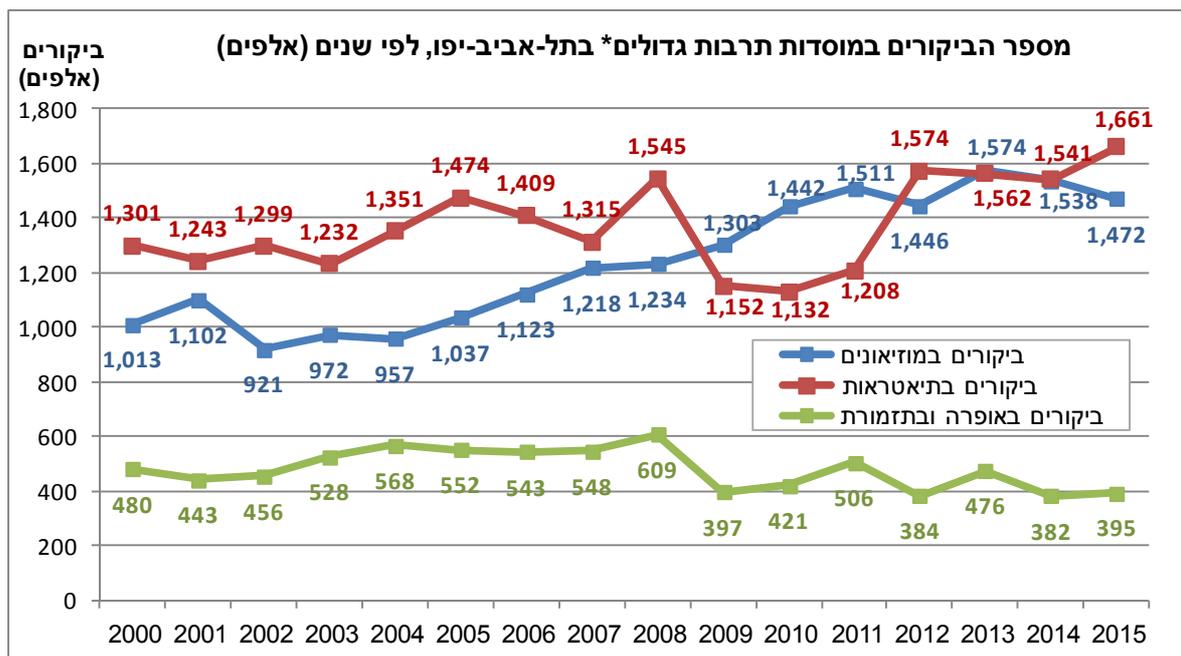
יש לציין שלצד פעילות זו מתקיימות פעילויות מגוונות במוסדות נוספים שאינם נתמכים על-ידי המדינה - קיימות בעיר עשרות גלריות פרטיות ושיתופיות לאמנות פלסטית אותן פוקדים מבקרים רבים.

תיאטרות

תל-אביב-יפו היא גם מרכז ארצי לפעילות בתחום התיאטרון - בשנת 2014, לפי נתוני דו"ח פילת של משרד התרבות והספורט, כ-32% מכלל הביקורים בכלל סוגי התיאטרות בארץ היו בחמשת המוסדות הגדולים בתל-אביב-יפו (הבימה, הקאמרי, בית לסין, גשר ויידשפיל).

בשנת 2015 נרשמו בחמשת התיאטרות הגדולים כ-1,661,000 ביקורים. באופן כללי, משנת 2000 נרשמה מגמת עלייה במספר הביקורים, למעט בשנים 2009-2011, בהן נרשמה ירידה גדולה במספר הביקורים במוסדות התיאטרון הגדולים המוכרים.

בנוסף, פועלים בעיר מוסדות תיאטרון אלטרנטיבי, כמו תיאטרון פרינג' וקבוצות תיאטרון עצמאיות רבות.

* מוסדות תרבות גדולים: אלו מוסדות תרבות הנתמכים ע"י משרד התרבות והספורט וכוללים 17 מוזיאונים, חמישה תיאטרות (הבימה, בית-לסין, הקאמרי, גשר ויידשפיל) ושלושה גופים מוזיקאליים (האופרה הישראלית החדשה, התזמורת הפילהרמונית והתזמורת הקאמרית הישראלית).

מוזיקה

בעיר פועלים שלושה מהגופים הגדולים במדינה בתחום המוזיקה - התזמורת הפילהרמונית הישראלית, התזמורת הקאמרית הישראלית והאופרה הישראלית החדשה. בשנת 2014 הביקורים במוסדות המוזיקאליים בתל-אביב-יפו היוו כ-24% מכלל הביקורים בגופים המוזיקאליים בישראל (ללא מקהלות). בשנת 2015 היו בשלושת המוסדות הללו כ-395,000 ביקורים.

משנת 2000 עד שנת 2008 נרשמה מגמה של עלייה במספר הביקורים בתזמורת הפילהרמונית הישראלית, בתזמורת הקאמרית הישראלית ובאופרה הישראלית החדשה; לאחר שנת 2008 חלה ירידה במספר הביקורים שהחלו להתייצב בשנים האחרונות, כך שבסך הכל משנת 2000 ועד שנת 2015 חל צמצום של כ-18% במספר הביקורים במוסדות התרבות הללו.

קולנוע

בשנת 2015, בכלל אולמות הקולנוע המסחרי בעיר (סה"כ 18 אולמות) היו כ-818,300 ביקורים. הקולנוע המסחרי איבד לאורך העשורים האחרונים את המרכזיות שלו. באופן כללי, החל בשנות ה-60 מספר הביקורים בקולנוע ירד משמעותית הן בכלל הארץ והן בתל-אביב-יפו. הצמצום בביקורי הקולנוע מאז שנות ה-70 (אילו השנים לגביהן יש בידינו נתונים הן בישראל והן בתל-אביב-יפו) עמד על כ-90% בתל-אביב-יפו ועל כ-45% בישראל.

לאורך השנים חל צמצום ניכר באחוז הביקורים באולמות הקולנוע בתל-אביב-יפו כאחוז מישראל, במיוחד בלט הדבר מתחילת שנות ה-2000 - אם בשנת 2000 היוו צופי הקולנוע בעיר כ-24% מכלל

הצופים בישראל, הרי שבשנת 2015 הם היוו רק כ-5% מכלל הצופים. ירידה ניכרת גם בצמצום מספר אולמות ההקרנה - בשנת 2000 היו 50 אולמות בעיר, בהשוואה לשנת 2015 בה היו 18 אולמות בלבד.

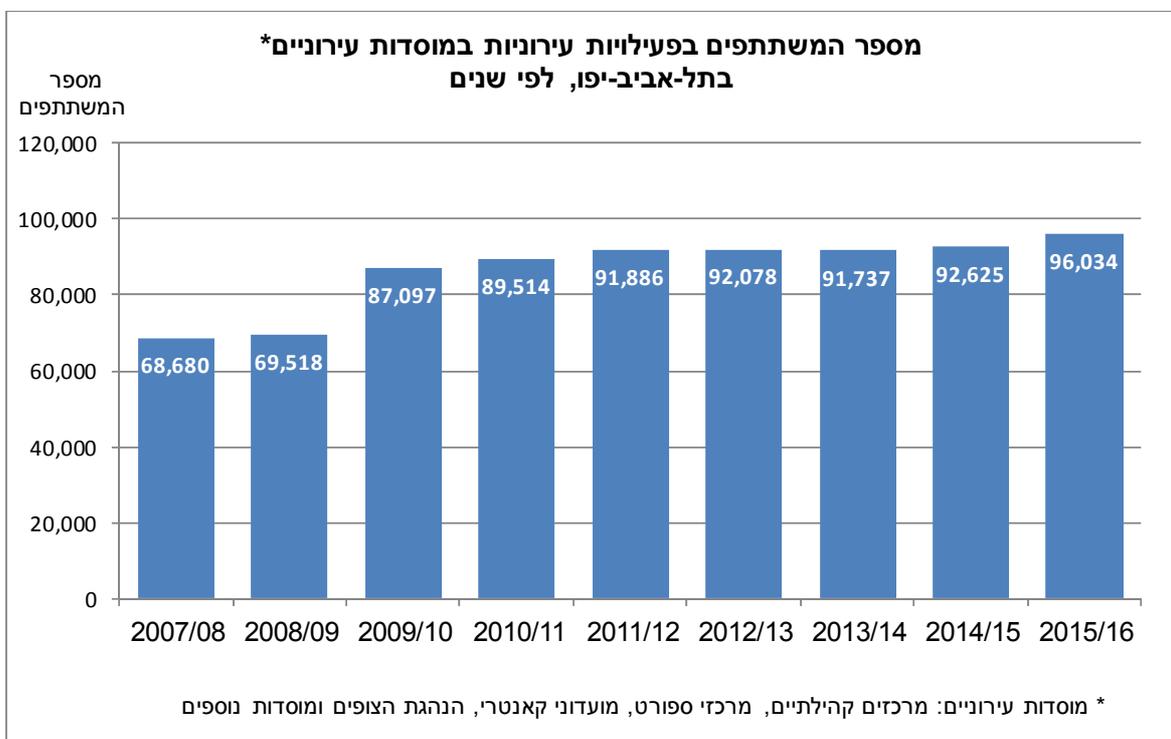
מוסד ייחודי הוא סינמטק תל-אביב הפועל בעיר ובו מתקיימת פעילות קולנועית ענפה הכוללת בין היתר הקרנת "סרטי איכות" (בשנת 2015 הוקרנו בסך הכל כ-1,990 סרטים), קיום ימי קולנוע לתלמידי בתי ספר, ארגון פסטיבלים ואירועים מיוחדים ועוד. בסינמטק, בניגוד לקולנוע המסחרי, חלה עלייה בהיקף הפעילות - מאז תחילת שנות ה-2000 חלה מגמת עלייה במספר הביקורים בסינמטק תל-אביב. אם בשנת 2000 היו כ-250,000 ביקורים, הרי שבמהלך 2015 היו כ-498,000 ביקורים - גידול של כ-100%. בשנת 2015 מספר המינויים עמד על כ-4,360.

ספריות עירוניות

העירייה מנהלת מערך של 22 ספריות. נכון לסוף 2015 היו בהן כ-897,900 ספרים (מספר זה כולל רק ספרים מקוטלגים במאגרים הממוחשבים של הספריות). לאורך השנים, מספר הספרים בספריות העירוניות הצטמצם (בשנת 2000 היו כ-953,300 ספרים). צמצום זה הוא בחלקו פועל יוצא של השינויים הטכנולוגיים - ספרים רבים נסרקים ומועברים למאגרים ממוחשבים שהגישה אליהם נעשית באמצעות האינטרנט. בספריות העירוניות היו רשומים בשנת 2015 כ-93,380 קוראים רשומים, מתוכם כ-36,370 קוראים פעילים (39%) ששאלו ספרים במהלך השנה.

חינוך משלים, ספורט ופעילות עירונית

העירייה מפעילה רשת רחבה של מוסדות לחינוך משלים ולפעילות חברתית ותרבותית (חוגים בשלל תחומי הלימוד, התרבות, היצירה והספורט), הפרושים על פני העיר כולה. בשנת 2015, פעלו במסגרת זו מרכזים קהילתיים, מרכזי ספורט, מועדוני קאנטרי קלאב ועוד.

בסך הכל, השתתפו בפעילויות השונות במוסדות העירוניים הללו כ-96,000 תושבים. מספר המשתתפים בפעילויות העירוניות גדל במיוחד בשנים האחרונות, חלק מזה כתוצאה מהרחבת הפעילויות, שיפור המתקנים והתאמתם לאוכלוסיות מגוונות: משנת הפעילות 2007/08 עד שנת הפעילות 2015/16 גדל מספר המשתתפים במוסדות העירוניים לתרבות, ספורט וחינוך משלים בכ-40%.

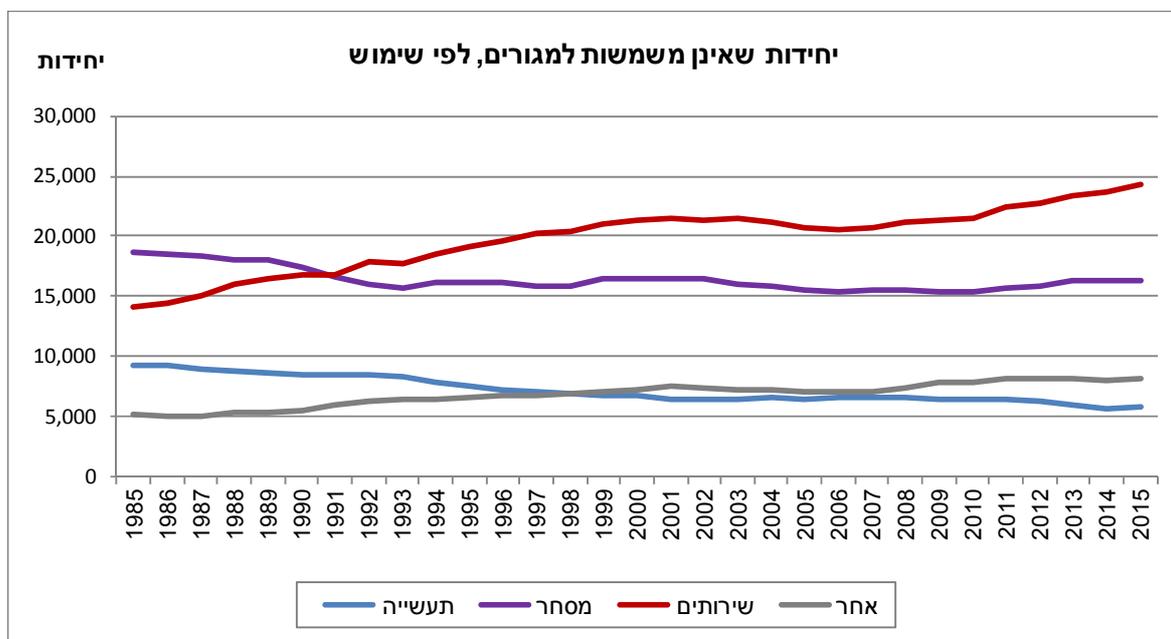
העירייה מקיימת מופעים ומפעילה אירועי תרבות וספורט ברחבי העיר ובחוצותיה. בשנים האחרונות ניתן להבחין בשינוי במגמה: עד שנת 2008 התקיימו אירועים המוניים עם עשרות אלפי משתתפים - לדוגמה, בשנת 2008 היו כ-50 אירועים וכ-1.3 מיליון משתתפים; בשנים האחרונות מספר האירועים שנרשמו היה רב יותר אבל מספר המשתתפים בכל אירוע היה קטן יותר - לדוגמה, בשנת 2015 היו כ-80 אירועים וכ-632,100 משתתפים. שינוי זה הוא תוצאה של פנייה למגוון רחב יותר של קהלים, על-ידי קיום אירועים ייעודיים.

דיוור ובינוי

1. דיוור

בשלושים השנים האחרונות חלה עלייה במספר היחידות המשמשות לשירותים, וירידה במספר היחידות המשמשות לתעשייה.

בסוף שנת 2015 היו בתל-אביב-יפו כ-254,800 יחידות למגורים ויחידות המשמשות למטרות אחרות, בשטח בנוי של כ-28 מיליוני מ"ר. מרבית היחידות הן למגורים: כ-200,200 דירות, וכ-54,600 יחידות משמשות למטרות שאינן מגורים: שירותים (כ-45%), מסחר (כ-30%), תעשייה (כ-11%) ושימושים אחרים (כ-15%).

כאשר בוחנים את היחידות שאינן משמשות למגורים, החל משנת 1990, ניתן לזהות שתי מגמות הפוכות: מספר היחידות המשמשות לתעשייה ירד בכ-33% ואילו מספר היחידות המשמשות לשירותים עלה בכ-45%.

כאשר בוחנים את הפריסה של היחידות הבנויות על פני העיר, ניתן לראות כי אזור הצפון הישן (רובע 3) הוא אזור רווי בנייה במיוחד, ובו מרוכז מספר היחידות למגורים ושלא למגורים הגדול ביותר (כ-42,000 בשנת 2015, המהוות כ-17% מכלל היחידות בעיר). באזור הקריה (רובע 6) קיים המספר הקטן ביותר של יחידות (כ-11,600 בשנת 2015 המהוות 5% מכלל היחידות בעיר). אזור זה הוא האזור היחיד בעיר בו קיימות יותר יחידות שאינן למגורים מאשר יחידות המשמשות למגורים.

אזורי המגורים המובהקים בעיר, בהם שיעור הדירות למגורים מסה"כ היחידות למגורים ושלא למגורים גבוה מ-85% הם: עבר הירקון וצפון העיר (רבעים 1-4), ומזרח העיר (רובע 9); מרכז העיר (רבעים 5 ו-6) ודרום העיר (רובע 8) הם אזורים מעורבים (עסקים ומגורים): ברובע 8 וברובע 5 מהוות הדירות למגורים רק 66%-68% מכלל היחידות וברובע 6 הן מהוות 30% בלבד מסה"כ היחידות ברובע. ברבעים 5 ו-8 קיים ריכוז גבוה של יחידות המשמשות למסחר, ולמעשה כמעט מחצית מסה"כ יחידות המסחר בעיר נמצאות ברבעים אלה. 37% מסה"כ היחידות השייכות לענף השירותים הציבוריים, העסקיים והאישיים מתרכזות במרכז העיר (רבעים 5 ו-6) וכמחצית מבתי המלאכה ומפעלי התעשייה מתרכזים בדרום העיר (רובע 8) וביפו (רובע 7).

במספר הדירות המשמשות למגורים חלה עלייה לאורך השנים. כמו כן, שטח הדירה הממוצע בתל-אביב-יפו גדל משנת 1990 כמעט ב-11 מ"ר, והוא עמד בשנת 2015 על כ-82 מ"ר. שטח הדירה הממוצע באזור עבר הירקון (רבעים 1+2) הוא גדול יותר (111-114 מ"ר), ושטח הדירה הקטן ביותר הוא בדרום העיר (רובע 8): כ-61 מ"ר.

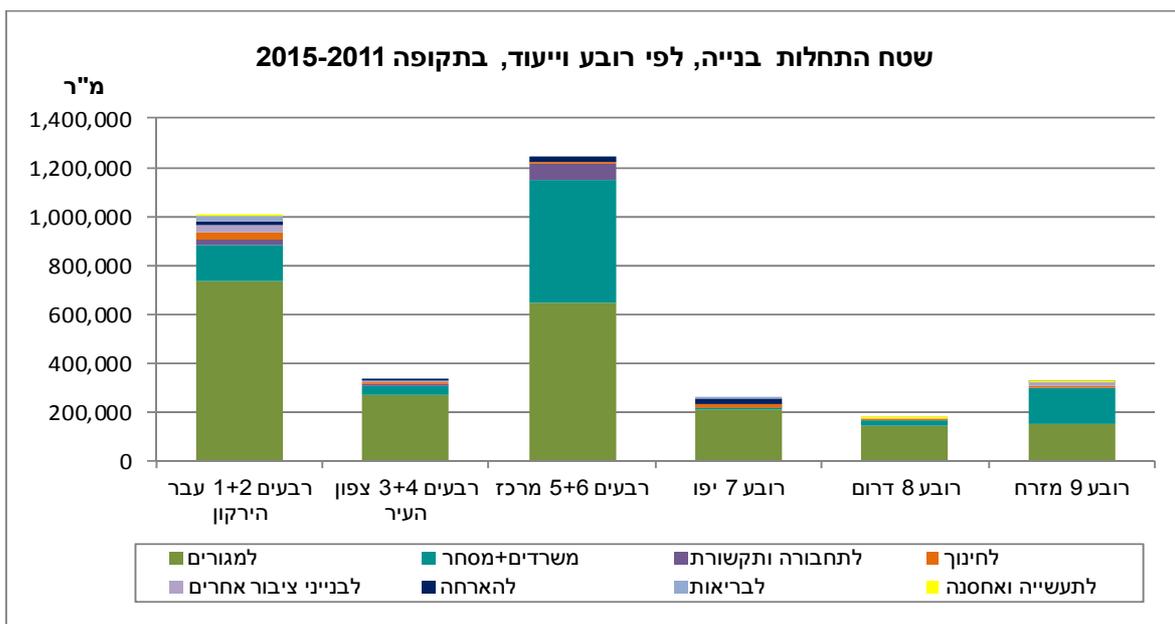
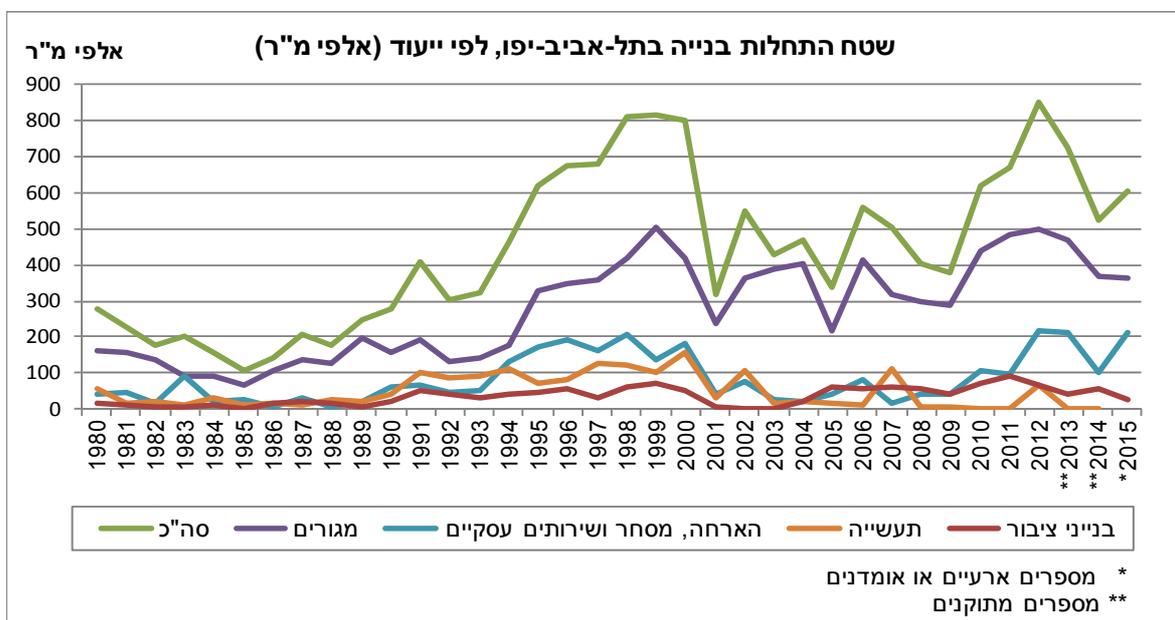
2. בינוי

בשנת 2015 נרשם שיא בגודל שטח גמר הבנייה בתל-אביב-יפו. בשנים האחרונות (2012, 2013 ו-2015) נרשם שיא בחלקן של שטח התחלות הבנייה המיועדות להארכה, מסחר ושירותים עסקיים. בשנת 2015 נרשם שיא במספר הדירות שבנייתן הסתיימה ובחלקן של דירות בנות 3 חדרים מסך הדירות שבנייתן הסתיימה. כמו כן, שטח הממוצע של הדירות שנבנו בשנת 2015 הוא הקטן ביותר מאז 1976.

התחלות בנייה

נתוני התחלת בנייה מלמדים על היקף הבניינים והדירות החדשות שהתחילה חפירת היסודות שלהם בתקופת זמן נתונה. נתון זה מסייע להבנת מצב הענף והאווירה השוררת בקרב יזמים, קבלנים, בנקים ורוכשי דירות.

מצב שטח התחלות בנייה בתל-אביב-יפו מתאפיין בתנודתיות: תקופות שיא בשטח התחלות בנייה נרשמו בתחילת שנות ה-70, ובסוף שנות ה-90, ואילו תקופת שפל נרשמה בשנות ה-80. בשנת 2012 נרשם שיא חדש, כאשר שטח התחלות בנייה בתל-אביב-יפו היה הגבוה ביותר בחמישים השנים האחרונות והגיע לכ-850,000 מ"ר. בשנת 2015 נתון זה נמוך יותר (כ-602 אלף מ"ר). בעשור האחרון, חלקן של התחלות הבנייה למגורים נע בין 59%-76% מכלל שטח הבנייה בעיר. משנת 2012, עולה חלקן של שטח היחידות המיועדות להארכה, מסחר ושירותים עסקיים מכלל שטח התחלות הבנייה בעיר, ובשנת 2015 הוא מהווה 35% מכלל שטח התחלות הבנייה. יתר שטח התחלות הבנייה (4%) מיועדות לבנייני ציבור.

בעשור האחרון הגיע חלקו של שטח התחלות הבנייה בתל-אביב-יפו לכ-4%-8% מכלל שטח התחלות הבנייה בישראל. בשנת 2015 חלקם של שטחי התחלות הבנייה להארכה, מסחר ושירותים הגיע ל-21% מכלל התחלות הבנייה למטרות אלה בישראל.

עיקר התחלות הבנייה בתל-אביב-יפו ב-5 השנים האחרונות (2011-2015), היה באזור מרכז העיר ובאזור עבר הירקון (30%-37%). במרכז העיר, התחלות הבנייה למשרדים ולמסחר היוו 58% מסך התחלות הבנייה למטרות אלו בעיר, והתחלות הבנייה להארכה - 34%. גם ביפו בולטות התחלות הבנייה להארכה והן היוו 33% מסה"כ התחלות הבנייה בעיר. התחלות הבנייה למגורים באזור עבר הירקון היוו 34% מסך הבנייה למטרות אלו בעיר.

גמר בנייה

קיים קשר בין השינויים בשטח התחלות הבנייה לשינויים בשטח גמר הבנייה בעיר. תקופות שיא בשטח התחלות הבנייה מובילות בדרך כלל, לאחר כשנתיים-שלוש, לתקופות שיא בגמר בנייה וכך גם תקופות השפל בהתחלות הבנייה מובילות לשפל בגמר הבנייה. ממוצע שטח גמר הבנייה בעשור האחרון עמד על כ-507,000 מ"ר לשנה. בשנת 2015 נרשם שיא חדש, כאשר שטח גמר בנייה בתל-אביב-יפו היה הגבוה ביותר בחמישים השנים האחרונות והגיע לכ-803,000 מ"ר. מתוכם כ-535,000 מ"ר נועדו למגורים, כ-170,000 מ"ר נועדו להארכה, מסחר ושירותים עסקיים (הנתון הגבוה ביותר מאז שנת 2000), וכ-98,000 מ"ר לבנייה ציבור.

משנת 1990, שטחי גמר הבנייה בתל-אביב-יפו היוו בין 4%-8% מסה"כ שטח גמר הבנייה בישראל (יוצאת מן הכלל היא שנת 2005 - בשנה זו כ-10% מכלל הבנייה שהסתיימה בישראל הייתה בתל-אביב-יפו). בשנת 2015 מספר הדירות שבנייתן הסתיימה היה הגבוה ביותר ב-40 השנים האחרונות - 3,630. מבין יחידות אלו, דירות בנות 3 חדרים היוו את הרוב (38%). שיעור זה היה הגבוה ביותר משנת 1984. האזור העיקרי בו הסתיימה הבנייה ב-5 השנים האחרונות (2011-2015) היה אזור עבר הירקון (כ-37% מסה"כ שטחי הבנייה שהסתיימה): באזור עבר הירקון המערבי נסתיימה עיקר הבנייה למגורים (כ-34% מהבנייה למגורים בעיר), לחינוך (כ-74%), למשרדים ולמסחר (כ-42%) ולתעשייה ולאחסנה (כ-91%). באזור המרכז נסתיימה עיקר הבנייה להארכה (כ-54%), ולתחבורה ותקשורת (כ-88% מהבנייה ליעוד זה בעיר).

דירות - מספר הדירות שנבנות בתל-אביב-יפו מדי שנה מתאפיין בדרך כלל בתנודתיות, אך בסה"כ, נמצא במגמת עלייה משנת 2010 ובשנת 2015 נרשם מספר שיא של דירות שנבנו: 3,168. שטח הדירה הממוצע מאז שנת 1990 הוא 175 מ"ר לדירה שנבנתה, אולם משנת 2013 ועד כה הוא היה נמוך יותר - 126 מ"ר (השטח הנמוך ביותר משנת 1976). כאמור, בשנת 2015 דירות בנות 3 חדרים היוו את רוב גמר הבנייה, ובשנת 2014 היו אלו דירות בנות 1-2 חדרים. במקביל, ממוצע הדירות לבניין בשנים 2014-2015 הוא הגבוה ביותר מאז שנת 1990 - 31-37 דירות לבניין. שטח הדירה הממוצע נמוך בהשוואה לירושלים, לחיפה, לאשדוד ולראשלי"צ (149-221 מ"ר).

עסקים ותעשייה

לעסקים בעיר ישנה חשיבות רבה ותרומה לחוסנה הכלכלי של העיר. מגוון העסקים הקיים בעיר מגדיל את האטרקטיביות של העיר הן עבור התושבים הגרים בה והן עבור המבקרים המגיעים אליה לצורכי תעסוקה, תיירות, בילוי ומסחר. ישנה חשיבות רבה לקיומם של עסקים גדולים, יחד עם זאת העסקים הקטנים והבינוניים מהווים בסיס משמעותי לכלכלת העיר, להגברת הייצור וליצירת מקומות תעסוקה בה. בבחינת פעילות העסקים בתל-אביב-יפו אנו מתייחסים לשני מאגרי נתונים: המאגר הראשון הוא קובץ חייבי ארנונה שלא למגורים (מאגר נתונים עירוני), אשר כולל את מספר יחידות העסקים והשירותים המחויבות בארנונה, עפ"י השימוש שלהן. המאגר השני הוא מרשם העסקים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אשר נסמך על מקורות מנהליים (מע"מ והמוסד לביטוח לאומי). בשל המטרות וההגדרות השונות של שני המאגרים, אין אפשרות השוואה בין נתוני העסקים המופיעים במרשם העסקים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לבין יחידות העסקים והשירותים בקובץ חייבי ארנונה שלא למגורים.

1. עסקים בתל-אביב-יפו (מרשם העסקים של הלמ"ס)

תל-אביב-יפו מהווה מרכז עסקים חשוב בישראל: בשנת 2015 פעלו בתל-אביב-יפו למעלה מ-70,000 עסקים, אשר היוו כ-13% מכלל העסקים הפעילים בישראל. ההיקף הגדול של עסקים שנפתחים ונסגרים בעיר מצביע על דינאמיות: בשנת 2015 נפתחו ונסגרו בעיר אלפי עסקים, כך שבמאזן הכולל נוספו לעסקים בעיר בשנת 2015 עוד כ-1,500 עסקים חדשים. תוספת זו מהווה כ-11% מכלל העסקים החדשים שנוספו בשנה זו בישראל.

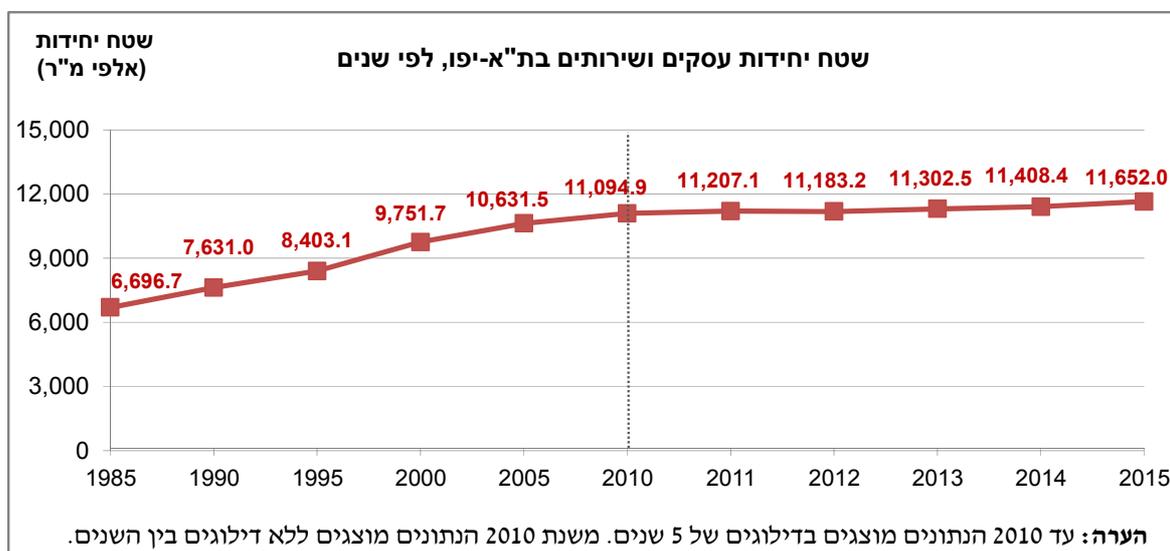
מספר העסקים הפעילים בתל-אביב-יפו הגיע בשנת 2015 ל-70,222 עסקים, אשר היוו כ-13% מכלל העסקים הפעילים בישראל. חלקה של ירושלים הגיע לכ-7% מכלל העסקים הפעילים בישראל (38,293 עסקים פעילים) ושל חיפה לכ-4% (21,168 עסקים פעילים).

עסקים פעילים בתל-אביב-יפו, לפי ענף כלכלי - הענפים בהם שיעור העסקים הפעילים הוא הגבוה ביותר הם נדל"ן, שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים ושירותי ניהול ותמיכה (39% מכלל העסקים הפעילים בעיר). גם בענף של מסחר סיטוני וקמעונאי ותיקון כלי רכב מנועיים, שיעור העסקים הפעילים גבוה (15% מכלל העסקים הפעילים בעיר).

פתיחות וסגירות של עסקים פעילים - בשנת 2015 נפתחו בתל-אביב-יפו 6,021 עסקים שהיוו 8.6% מכלל העסקים הפעילים בעיר, ונסגרו בה 4,564 עסקים, שהיוו 6.5% מכלל העסקים הפעילים בעיר. בסה"כ, בשנת 2015, גדלה כמות העסקים הפעילים בעיר ב-2.1%. אחוז השינוי במספר העסקים הפעילים בעיר דומה בהשוואה לאחוז השינוי במספר העסקים הפעילים בשנת 2015 בישראל ובירושלים (2.3%-2.2%, בהתאמה) וגדול בהשוואה לאחוז השינוי בחיפה (1.5%). בין השנים 2012-2014 קצב גידול העסקים בתל-אביב-יפו עמד על כ-1.2%-1.3% בכל שנה, ובשנתיים הקודמות להן (2010-2011), קצב גידול העסקים בעיר עמד על כ-3% בכל שנה.

יחידות עסקים ושירותים בתל-אביב-יפו (קובץ חייבי ארנונה שלא למגורים)

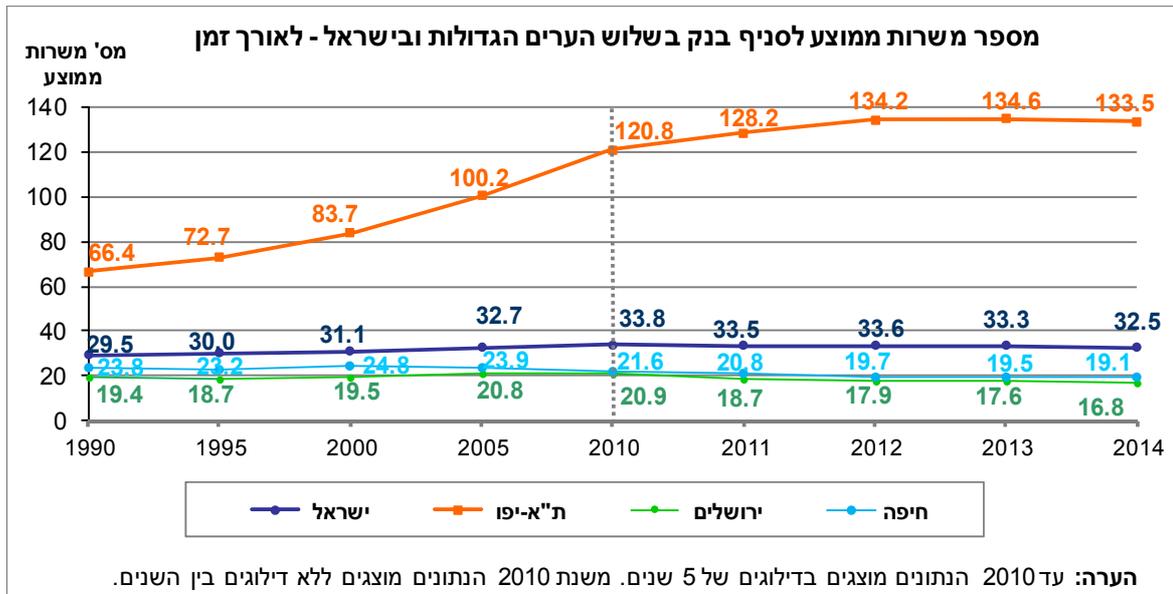
בסוף שנת 2015 הגיע מספר היחידות (הרשומות בארנונה), המשמשות לעסקים ושירותים בעיר ל-54,618 יחידות, ושטחן הסתכם בכ-11.7 מיליון מ"ר. בין השנים 1985-2015 חלה עלייה של כ-16% במספר היחידות העסקיות בעיר ועלייה של 74% בשטחן.

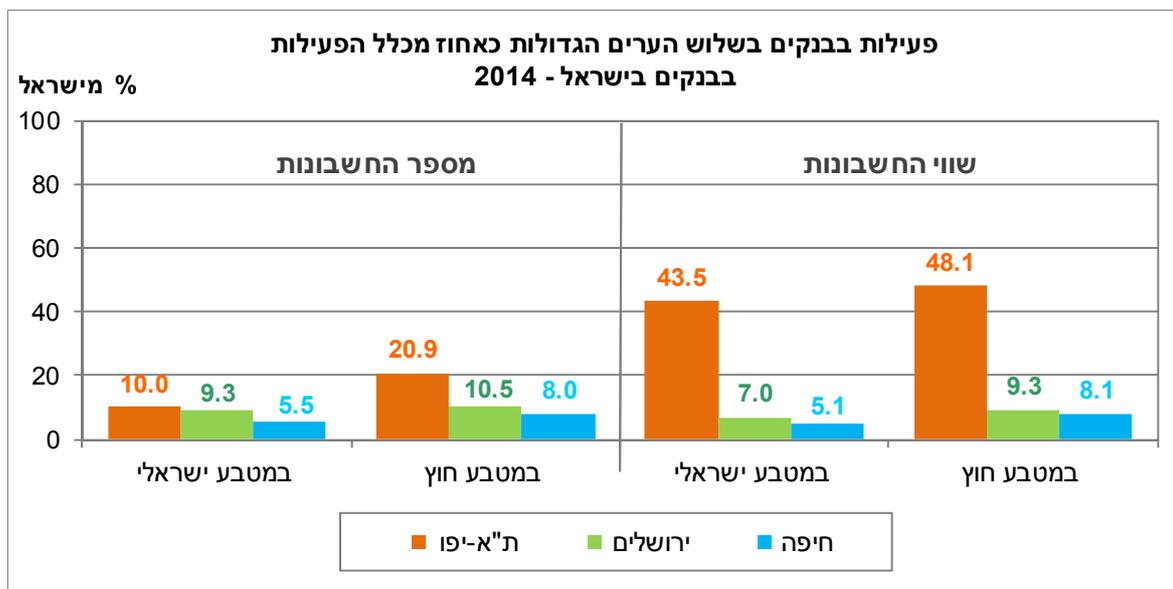
תל-אביב-יפו כמרכז עיסקי ופיננסי

בשנת 2014 פעלו בתל-אביב-יפו 155 משרדי בנקים, המהווים כ-14% מכלל משרדי הבנקים בישראל. מספר המשרות בסניפי הבנקים בעיר היווה למעלה ממחצית (57%) מכלל המשרות בסניפי הבנקים בישראל. גם היקף הפעילות הפיננסית המתבצעת בסניפי הבנקים בתל-אביב-יפו וחלקה היחסי מכלל הפעילות בישראל מדגישים את מרכזיותה של תל-אביב-יפו ואת היותה מרכז פיננסי בישראל.

בשנת 2014 פעלו בתל-אביב-יפו 155 משרדי בנקים המהווים 13.9% מכלל משרדי הבנקים בישראל. מספר המשרות במשרדי הבנקים הגיע בשנת 2014 ל-20,691 והם מהווים 57.3% מסה"כ המשרות במשרדי בנקים בישראל. ניתוח חלקם של המועסקים בתל-אביב-יפו מכלל המועסקים בישראל, מדגיש את היותה של תל-אביב-יפו מרכז פיננסי-כלכלי כלל ארצי: בשנת 2014, כשליש מכלל המועסקים בישראל בענף שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח עבדו בתל-אביב-יפו.

מספר המשרות הממוצע לסניף בנק גבוה במיוחד בתל-אביב-יפו בהשוואה לערים הגדולות ובהשוואה לכל הארץ. עד שנת 2012, חל גידול משמעותי במספר המשרות הממוצע בסניפי הבנקים בתל-אביב-יפו, בעוד שבירושלים, בחיפה וגם בישראל לא היה שינוי משמעותי בנתון זה. בין השנים 2012-2014 הנתון יציב גם בתל-אביב-יפו.

שוויים היחסי של חשבונות לקוחות הבנקים בתל-אביב-יפו, מכלל החשבונות בישראל, הן במטבע ישראלי ובעיקר במטבע חוץ, גדול משמעותית בהשוואה לשוויים היחסי של חשבונות לקוחות הבנקים בירושלים ובחיפה (44%-48% לעומת 5%-9% משווי החשבונות בישראל). בנוסף, בתל-אביב-יפו מספר החשבונות במטבע חוץ גדול יותר בהשוואה לנתון המקביל בירושלים ובחיפה (21% מישראל לעומת 11%-8%, בהתאמה).

2. מפעלי תעשייה

בשנת 2013 היוותה התעשייה בתל-אביב-יפו כ-4.5% מהתעשייה בישראל, עם קרוב ל-17,000 משרות ועם תמורה למשרות הקרובה לכ-2.8 מיליארד ש"ח. כמחצית מהמשרות במפעלי התעשייה בעיר (48%) השתייכו לענפי כלכלה בעלי עצמה טכנולוגית נמוכה (טכנולוגיה מסורתית) וכחמישית מהן (21%) השתייכו לענפי כלכלה בעלי עצמה טכנולוגית גבוהה (טכנולוגיה עילית), אשר מהווים את שני הקצוות המנוגדים על הרצף של עצמה טכנולוגית. ענף התעשייה הבולט היה מחשבים, מכשור אלקטרוני ואופטי וציוד חשמלי.

משרות ותמורה למשרות - מספר המשרות במפעלי תעשייה בתל-אביב-יפו בשנת 2013 עמד על 16,577 משרות והתמורה למשרות (כלומר, ההוצאה לשכר ולמשכורת) הגיעה לכ-2,781 מיליוני ש"ח. נתונים אלה משקפים עלייה של 9% ו-12% בהתאמה, בהשוואה לנתונים המקבילים בשנה הקודמת (2012). בשנת 2013, כחמישית מכלל המשרות במפעלי תעשייה בעיר היה בענף מחשבים, מכשור אלקטרוני ואופטי וציוד חשמלי, שהוא הענף הכלכלי עם מספר המשרות הגדול ביותר במפעלי התעשייה בעיר. התמורה למשרות בענף זה הייתה גבוהה באופן יחסי, והיוותה כ-40% מהתמורה למשרות במפעלי תעשייה בעיר.

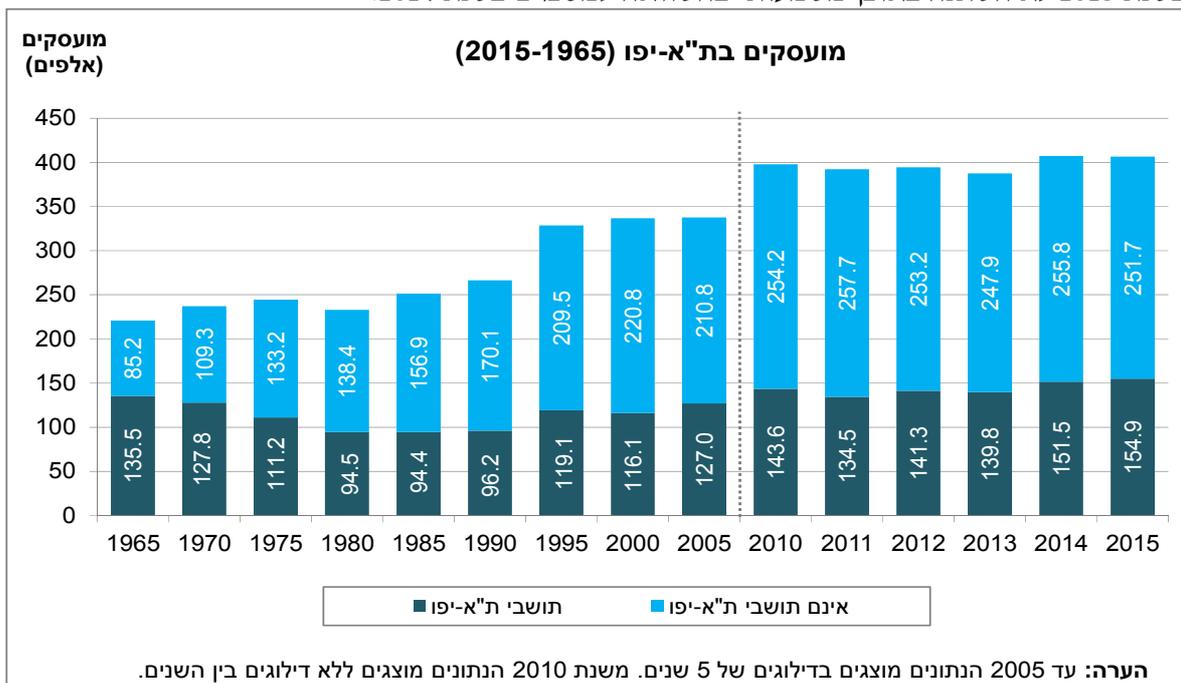
תעסוקה

המועסקים בעיר תל-אביב-יפו נחלקים למועסקים תושבי העיר ומועסקים שאינם תושבי העיר. בנייתו שלהלן נתייחס למבנה התעסוקתי בתל-אביב-יפו, ונציג את המאפיינים העיקריים של כלל המועסקים בעיר וגם את המאפיינים העיקריים של המועסקים תושבי העיר.

1. מועסקים בתל-אביב-יפו

תל-אביב-יפו היא מרכז תעסוקה כלל ארצי: בשנת 2015 מספר המועסקים בה עמד על כ-407,000 איש, אשר היוו כ-11% מכלל המועסקים בישראל. שיעור המועסקים בענף של שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים היה הגבוה ביותר בעיר (15%) בהשוואה ליתר הענפים. המועסקים בענף שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח היווה כשליש מכלל המועסקים בענף זה בכל הארץ.

מספר המועסקים בתל-אביב-יפו הגיע בשנת 2015 לכ-407,000 איש, אשר היוו כ-11% מכלל המועסקים בישראל, בהשוואה לירושלים שחלקה הגיע לכ-9% מכלל המועסקים בישראל (321,000 מועסקים) וחיפה שחלקה מכלל המועסקים בישראל הגיע לכ-5% (176,600 מועסקים). מספר המועסקים בעיר עלה בכ-20% משנת 2005. למעט בשנים 2009, 2011 ו-2013, בהן חלה ירידה במספר המועסקים בעיר, בסה"כ מספר המועסקים בעיר נמצא במגמת עלייה. מספר המועסקים בעיר בשנת 2015 לא השתנה באופן משמעותי בהשוואה למספרם בשנת 2014.

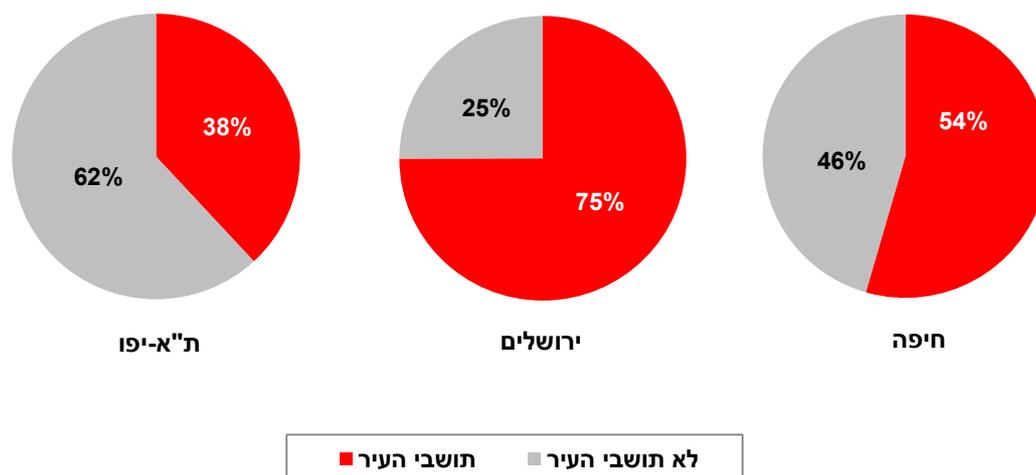
מועסקים בתל-אביב-יפו, לפי ענף כלכלי - בשנת 2015, שיעור המועסקים בענף של שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים עמד על כ-15% והיה הגבוה ביותר בהשוואה למועסקים בענפים אחרים. ענפים בולטים נוספים היו מסחר סיטוני וקמעוני, מידע ותקשורת ושירותים פיננסיים ושירותי ביטוח (10% בכל אחד מהם). שיעור המועסקים בענפים נוספים היה 9% או פחות. התפלגות המועסקים בשנת 2015 לפי ענף כלכלי, דומה להתפלגות בשנת 2014.

ניתוח חלקם של המועסקים בתל-אביב-יפו מכלל המועסקים בישראל, לפי ענף, מדגיש את היותה של תל-אביב-יפו מרכז פיננסי-כלכלי כלל ארצי: בשנת 2015, כשליש מכלל המועסקים בישראל בענף שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח עבדו בתל-אביב-יפו (בהשוואה ל-6% בירושלים ול-4% בחיפה); בענף שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים הועסקו בעיר כ-23% מסה"כ המועסקים בענף בישראל; ובענף מידע ותקשורת הועסקו בעיר 22% מהמועסקים בענף בישראל. נתונים אלה שומרים על יציבות בשנים האחרונות. כמו כן, בשנת 2014 כ-14% ממשרדי הבנקים בישראל היו בתל-אביב-יפו ומספר המשרות בהם הגיע לכ-57% מסה"כ המשרות במשרדי בנקים בכל הארץ.

מועסקים בתל-אביב-יפו, לפי תחום ההיי-טק - מספר המועסקים בתל-אביב-יפו בתחום ההיי-טק בשנת 2015 עמד על כ-35,000 איש, בדומה לשנת 2014. המועסקים בתחום ההיי-טק בעיר בשנת 2015 היוו כ-9% מכלל המועסקים בעיר וכ-12% מכלל המועסקים בתחום ההיי-טק בישראל. תחום ההיי-טק נחלק לענפי תעשייה ושירותים. בת"א-יפו, שיעור המועסקים בענפי השירותים בהיי-טק היה גבוה מאוד (92%) והוא גבוה גם בהשוואה לנתון המקביל בישראל (63%), בחיפה (75%) ובירושלים (55%).

מועסקים בתל-אביב-יפו, לפי מקום המגורים - תל-אביב-יפו משמשת כמרכז מטרופוליני המספק תעסוקה לתושבי הערים הסמוכות ולתושבי יישובים מרוחקים יותר: בשנת 2015, מספר המועסקים בתל-אביב-יפו המתגוררים בעיר היווה כ-38% מסה"כ המועסקים בעיר, וכל היתר (כ-62%) הגיעו מחוצה לה. מצב זה היה שונה בעבר: בשנות ה-60' תושבי העיר שעבדו בה היוו כמעט כשני שלישי מהמועסקים בה (כ-60%), בשנות השבעים והשמונים הצטמצם חלקם בהדרגה, ומשנת 1990 תושבי תל-אביב-יפו העובדים בעיר מהווים כשליש (34%-38%) מכלל המועסקים בה. נתונים אלה משקפים את היותה של תל-אביב-יפו מרכז תעסוקתי של תושבי מטרופולין תל-אביב. ניתן לראות כי בירושלים ובחיפה, שיעור המועסקים המגיעים מחוץ לעיר בשנת 2015, היה נמוך בהשוואה לשיעור המקביל בתל-אביב-יפו (25%-46% לעומת 62%, בהתאמה).

התפלגות המועסקים בשלוש הערים הגדולות, לפי יישוב מגורים (2015)

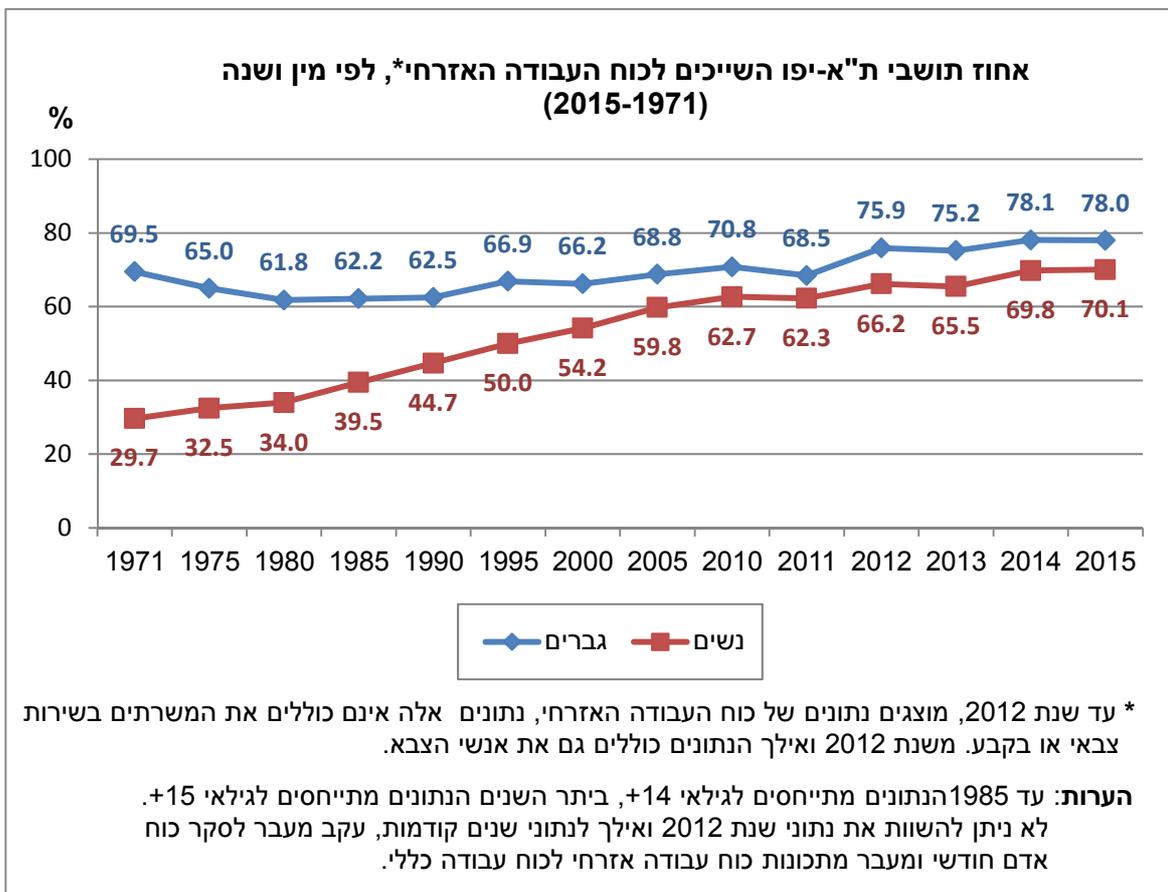
2. מועסקים ומאפייני כוח העבודה של תושבי תל-אביב-יפו

כוח העבודה של תושבי תל-אביב-יפו

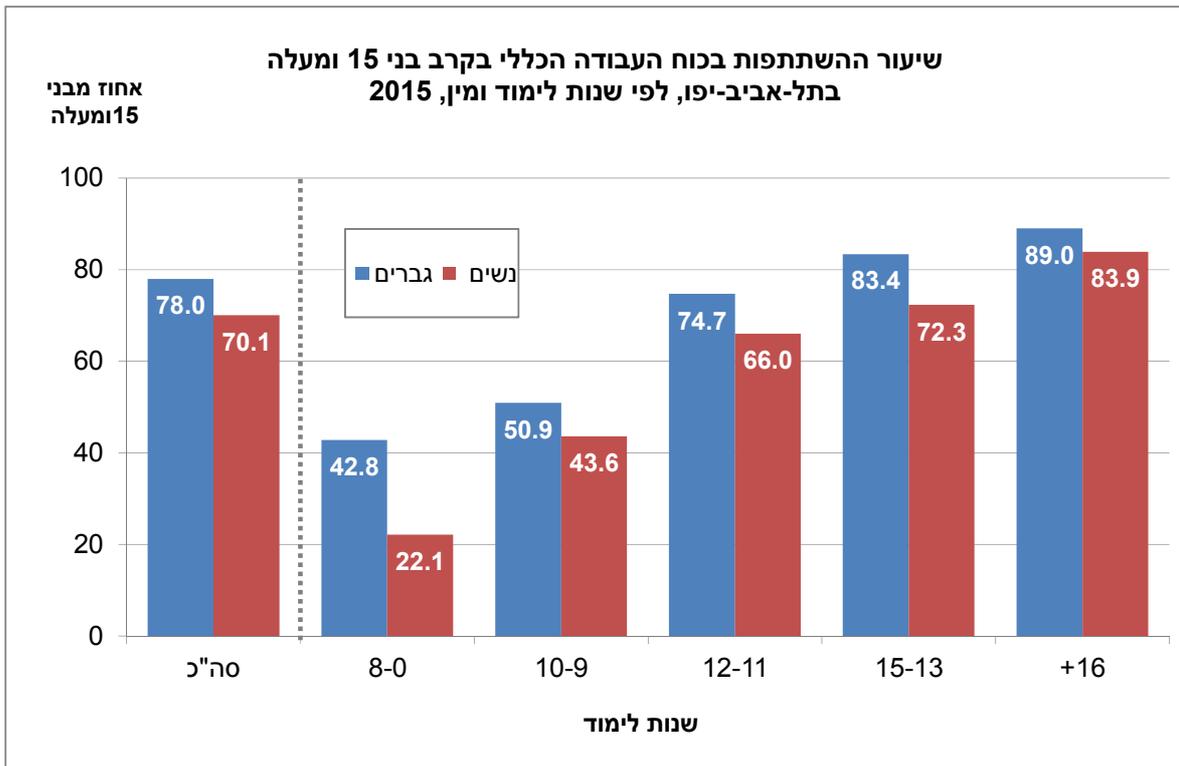
המשתתפים בכוח העבודה הינם בני 15 ומעלה, שעבדו או שחיפשו עבודה באופן פעיל. ההשתייכות לכוח העבודה גבוהה יותר בקרב תושבי תל-אביב-יפו בהשוואה לתושבי ירושלים, חיפה וישראל בכלל. עם השנים, שיעור ההשתתפות בכוח העבודה עלה בקרב תושבי העיר. מגמה זו בולטת במיוחד בקרב נשים תושבות העיר: בשנות ה-70' רק 30% מהנשים תושבות העיר השתייכו לכוח העבודה בהשוואה לכ-70% מהנשים בשנת 2015.

בשנת 2015, כ-74% מתושבי תל-אביב-יפו שבגילאי 15 ומעלה, היו שייכים לכוח העבודה, זאת בהשוואה לכ-52% בירושלים וכ-64% בחיפה ובכל הארץ.

תושבי תל-אביב-יפו השייכים לכוח העבודה, לפי מין - כ-70% מהנשים תושבות העיר השתייכו בשנת 2015 לכוח העבודה. בקרב הגברים תושבי העיר, שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ב-2015 היה כ-78%. שיעורים אלה נותרו דומים לשנת 2014, אך גבוהים בהשוואה לשנת 2013 (66%-ו-75%, בהתאמה). היקף ההשתייכות לכוח העבודה בתל-אביב-יפו גדל בעשורים האחרונים, בעיקר בקרב נשים.

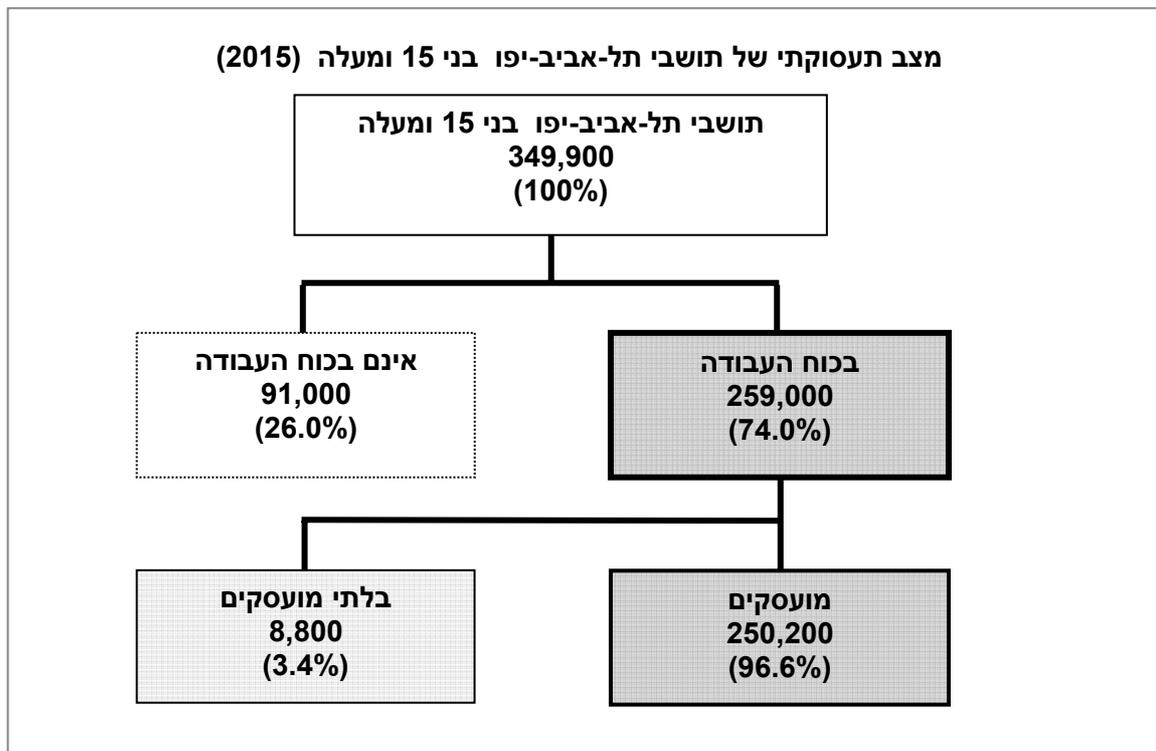

תושבי תל-אביב-יפו השייכים לכוח העבודה, לפי השכלה ומין - שיעור השייכים לכוח העבודה עולה יחד עם העלייה בהשכלה, הן בקרב גברים והן בקרב נשים. הפער בין המינים באחוז ההשתייכות לכוח העבודה, בולט במיוחד בקבוצת 0-8 שנות לימוד (כ-43% בקרב גברים לעומת 22% בקרב נשים). עם העלייה במספר שנות הלימוד, פער זה מצטמצם בהדרגה, והוא הנמוך ביותר בקרב בעלי 16 שנות לימוד ויותר (89% אצל גברים לעומת 84% אצל נשים).

מצב תעסוקתי של תושבי תל-אביב-יפו

בשנת 2015 מספר המועסקים תושבי תל-אביב-יפו עמד על כרבע מיליון איש, ומרביתם (62%) עבדו בעיר. מספר הבלתי מועסקים תושבי העיר הגיע בשנת 2015 ל-8,800, והם היוו כ-3.4% מהמשתתפים לכוח העבודה בעיר (בהשוואה לכ-5% בישראל, כ-7% בירושלים וכ-6% בחיפה). שיעור השכירים מכלל המועסקים תושבי העיר, הגיע בשנת 2015 לכ-81%.

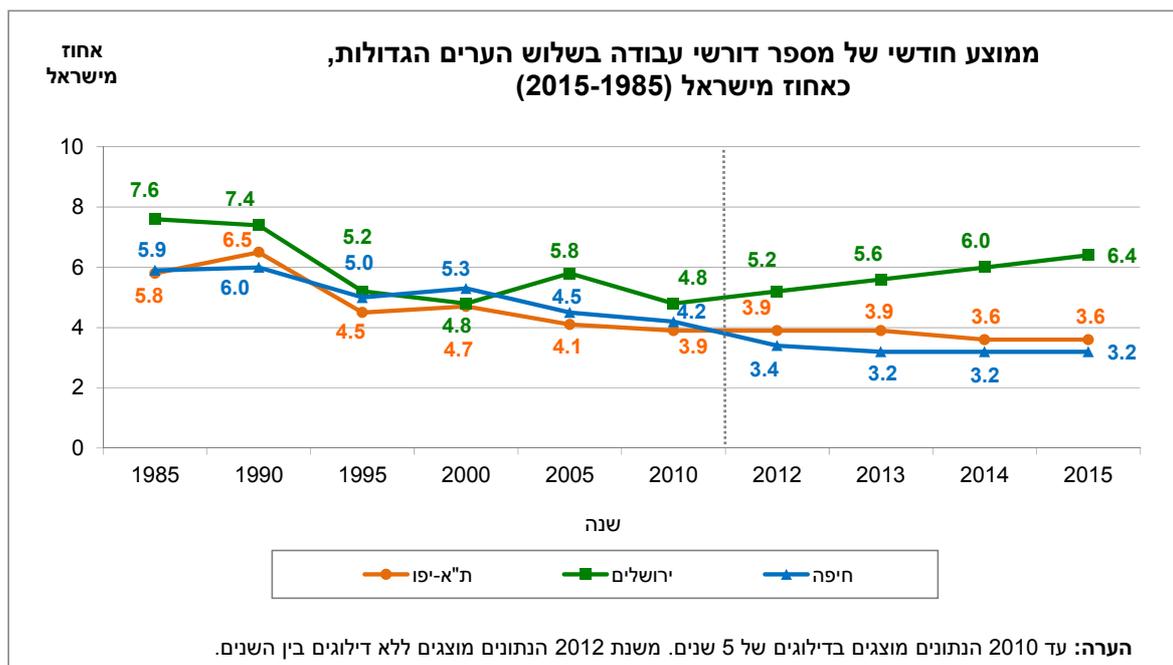
מועסקים תושבי תל-אביב-יפו בעבודה בהיקף חלקי - בשנת 2015 כ-25% מהמועסקים תושבי תל-אביב-יפו עבדו בעבודה בהיקף חלקי. הנטייה לעבוד בהיקף חלקי תמיד בלטה יותר אצל נשים, כך שכ-59% מהמועסקים במשרה בהיקף חלקי הן נשים והשאר גברים. מקרב הנשים המועסקות - כ-31% היו מועסקות במשרה בהיקף חלקי, ומבין הגברים המועסקים - כ-20% היו מועסקים במשרה בהיקף חלקי.

דורשי עבודה בלשכות התעסוקה בתל-אביב-יפו

מספר דורשי העבודה בשנת 2015 בתל-אביב-יפו עמד על 7,162 איש בממוצע לחודש, והם היוו 3.6% מכלל דורשי העבודה בישראל. בשנת 2015 חלה ירידה של כ-5% במספר דורשי העבודה בת"א-יפו בהשוואה למספרם בשנת 2014. ירידה דומה (5%) במספר דורשי העבודה חלה גם בישראל ובחיפה, לעומת עלייה של 1% במספר דורשי העבודה בירושלים.

ירידה זו במספר דורשי העבודה בתל-אביב-יפו, מצטרפת למגמת ירידה רחבה יותר במספר דורשי העבודה שהחלה עוד ב-2013, כך שבסה"כ בין השנים 2013-2015 חלה ירידה של כ-16% במספר מבקשי העבודה בת"א-יפו (בתקופה המקבילה חלה ירידה של 10% בישראל, ירידה של 11% בחיפה ועלייה של 3% בירושלים).

כמחצית מדורשי העבודה בשנת 2015 בעיר היו גברים והיתר נשים. כשליש מדורשי העבודה בתל-אביב-יפו היו בעלי השכלה של 13 שנות לימוד או יותר. לאורך העשורים האחרונים ניתן לראות כי חלה ירידה בחלקם היחסי של דורשי העבודה בתל-אביב-יפו מכלל ישראל.

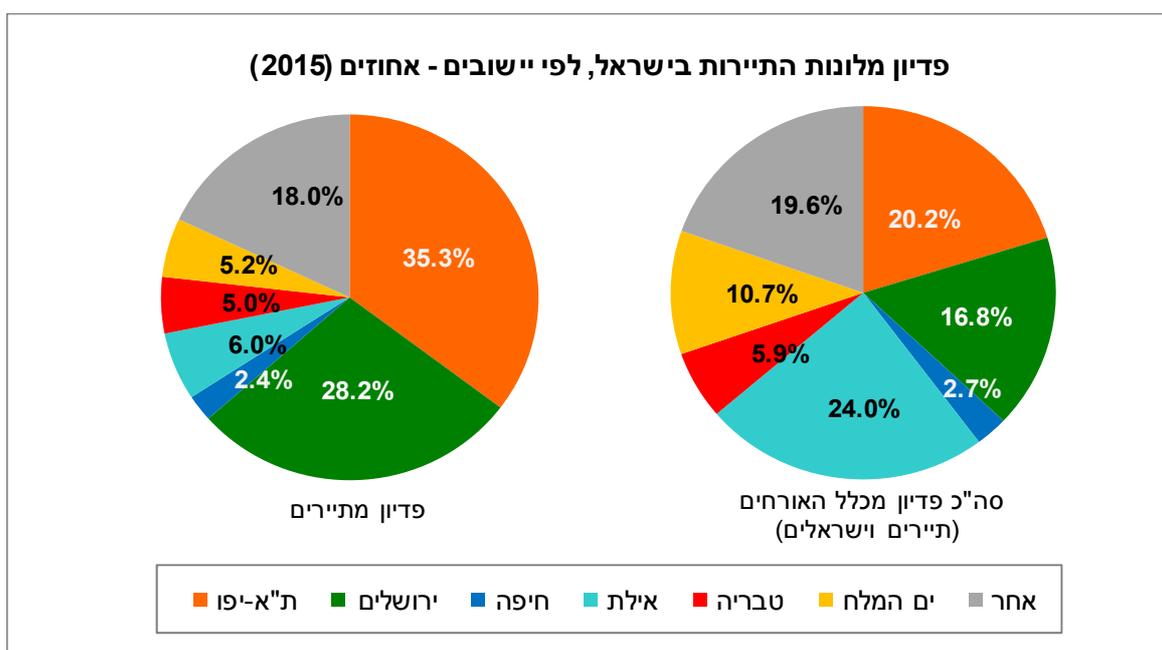
תיירות

התיירות בתל-אביב-יפו, בדומה לתיירות בישראל, מושפעת מגורמים הקשורים לתהליכים פוליטיים וכלכליים וגם מאירועים ביטחוניים המתרחשים בארץ ובעולם. בסוף שנת 2000 (עת פרוץ האינתיפאדה השנייה), פחתה התיירות והגיעה לשפל מבחינת מספר האורחים שהגיעו לעיר. שפל זה נמשך כשלוש שנים. לאחר מכן, בשנים 2003-2007, חלה התאוששות ועלייה במדדי התיירות בתל-אביב-יפו, שהגיעה לשיא בשנת 2008. בשנת 2009, בשל המשבר הכלכלי והמיתון העולמי, שוב חלה ירידה במדדי התיירות לעיר. בשנת 2010 חלה התאוששות שהביאה לעלייה הדרגתית במספר האורחים, תיירים וישראלים, ולינותיהם, עד לשיאים בשנת 2013 ו-2015: בשנת 2013 מספר התיירים ולינותיהם היה הגבוה ביותר מבכל הזמנים, בשנת 2014 סה"כ מספר האורחים (תיירים וישראלים) במלונות תיירות בעיר עלה, וזאת למרות השפעתו השלילית של מבצע "צוק איתן" על התיירות הנכנסת לישראל (ובכלל זה גם על התיירות הנכנסת לת"א-יפו). בשנת 2015, מספר התיירים שלנו במלונות התיירות בעיר נותר יציב ודומה לזה שבשנת 2014, אך לעומתו חלה עלייה של כ-13% במספר הישראלים שלנו במלונות התיירות בעיר, דבר שהפך את שנת 2015 לשנת שיא מבחינת סה"כ מספר האורחים (תיירים וישראלים) שלנו במלונות התיירות בעיר.

1. מלונות תיירות ופדיון ממלונות תיירות

פדיון מלונות התיירות בתל-אביב-יפו מכלל האורחים בהם (ישראלים ותיירים), הגיע בשנת 2015 ל-20% מסך הפדיון של מלונות התיירות בישראל. הפדיון מתיירים במלונות תיירות בתל-אביב-יפו אף גבוה יותר, והגיע בשנת 2015 לכ-35% מהפדיון מתיירים במלונות תיירות בישראל. חלקה היחסי של תל-אביב-יפו בסך הפדיון (ישראלים ותיירים) במלונות תיירות בכלל ובפדיון מתיירים בפרט, גבוה באופן משמעותי מחלקם היחסי של מלונות התיירות ומספר החדרים בהם, מכלל מלונות התיירות והחדרים שבהם בישראל (17% ו-15%, בהתאמה).

בסוף שנת 2015 פעלו בתל-אביב-יפו 65 מלונות תיירות, בהם 7,435 חדרים. בתחילת העשור הקודם (בשנת 2000) פעלו בעיר 44 מלונות תיירות שכללו 5,855 חדרים. כלומר, משנת 2000 ועד 2015 חל גידול של כ-50% במספר מלונות התיירות בעיר ושל כ-27% במספר החדרים בהם. הפדיון ממלונות תיירות בישראל מורכב מפדיון המגיע מישראלים (תיירות פנים) ומפדיון המגיע מתיירים (תיירים שהגיעו מחוץ לארץ). הפדיון מכלל האורחים (תיירים וישראלים) במלונות תיירות בתל-אביב-יפו בשנת 2015 היה למעלה מ-2 מיליארד ש"ח, שהיווה כחמישית מסך כל פדיון הענף בישראל. שיעור זה גבוה מחלקם היחסי של מלונות התיירות בתל-אביב-יפו מכלל מלונות התיירות בישראל (17%) ומחלקם היחסי של החדרים בהם (15%). בין השנים 2003-2012 הפדיון במלונות בעיר היה בעלייה, לעומת ירידה קלה בו בשנים 2013-2014. בשנת 2015 חלה עלייה של כ-16% בפדיון מלונות התיירות בעיר בהשוואה ל-2014. בשנת 2015, כשני שלישי מהפדיון ממלונות תיירות בתל-אביב-יפו (67%) היה מתיירים, והוא היווה כ-35% מסך כל הפדיון מתיירים בישראל.

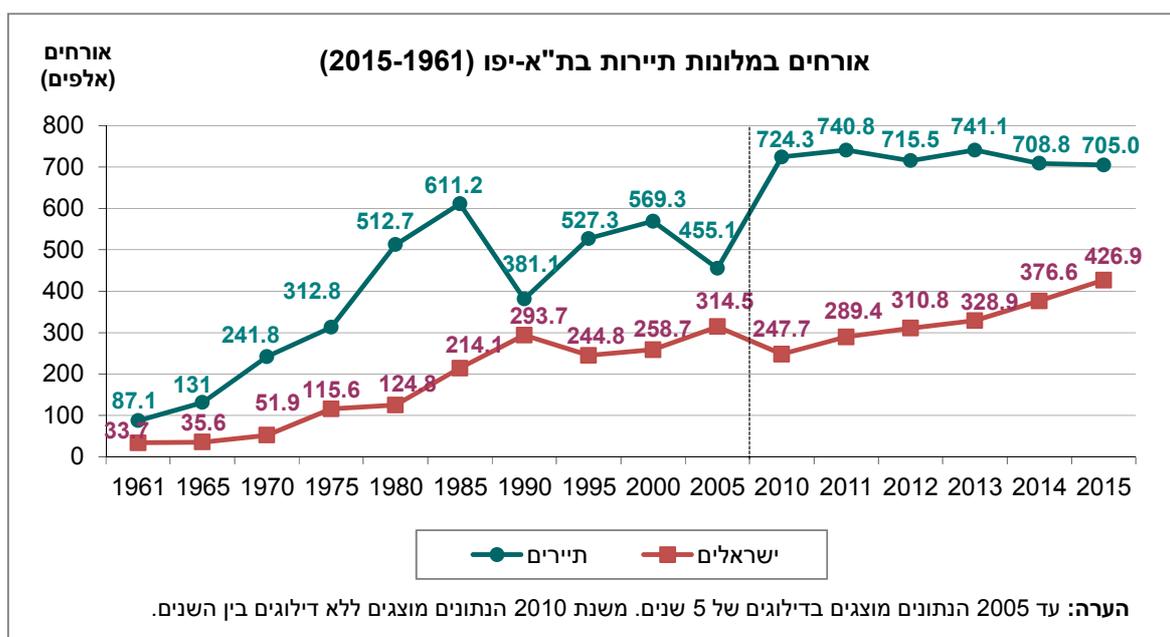

סה"כ הפדיון מכלל האורחים במלונות תיירות בתל-אביב-יפו גבוה בכ-20% בהשוואה לסה"כ הפדיון במלונות תיירות בירושלים, למרות שמספר מלונות התיירות בתל-אביב-יפו קטן מזה שבירושלים (65 לעומת 77, בהתאמה), ולמרות שמספר לינות התיירים בתל-אביב-יפו נמוך בכ-15% מהנתון המקביל בירושלים (2,186,500 לינות תיירים לעומת 2,568,300, בהתאמה). תפוסת החדרים הממוצעת במלונות תיירות בעיר עמדה בשנת 2015 על 70% ותפוסת המיטות על 52%. מדובר בעלייה בתפוסת החדרים והמיטות בהשוואה ל-2014, בה מדדי התפוסה היו מהנמוכים ביותר בשנים האחרונות. כבר למעלה מעשור שתפוסת החדרים במלונות התיירות בתל-אביב-יפו גבוהה מזו שבירושלים ובחיפה ובכל הארץ, ותפוסת המיטות בתל-אביב-יפו דומה לשיעורה בישראל.

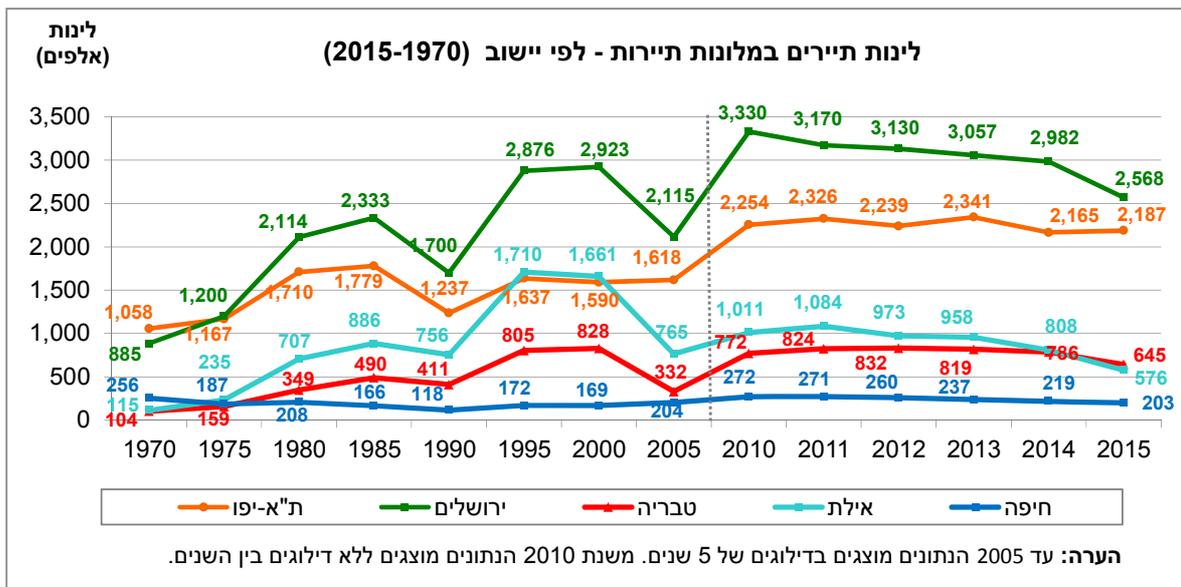
2. אורחים ולינות

בעשור האחרון (2006-2015), גדל מספר האורחים בעיר בכ-41% ולינותיהם גדלו בכ-32%, כך שבשנת 2015 הגיעו לעיר למעלה מ-1.1 מיליון אורחים, שלנו בה קרוב לכ-3 מיליון לינות.

שנת 2015 הייתה שנת שיא במספר האורחים: בשנת 2015 הגיעו למלונות התיירות בתל-אביב-יפו 1,132,000 אורחים (תיירים מחו"ל וישראלים). עם זאת, בשנת 2015, חלקם של התיירים מתוך סה"כ האורחים בבתי מלון בעיר עמד על כ-62% (לעומת 65% בשנת 2014). מעבר להשפעתו השלילית של מבצע "צוק איתן" על התיירות הנכנסת לישראל במחצית השנייה של שנת 2014, ניתן לראות כי בחמש השנים האחרונות, חלה ירידה של כ-10% בחלקם של התיירים מכלל האורחים בעיר וירידה של כ-6% בלינותיהם.

בשנת 2015 מספר התיירים שהתארחו במלונות התיירות בתל-אביב-יפו היוו כ-26% מסך התיירים שהגיעו לישראל ולינותיהם היוו כ-27% מסך לינות התיירים בישראל באותה שנה. שיעורים אלה גבוהים בכ-3% בהשוואה לאחוז התיירים ולינותיהם בעשור האחרון.

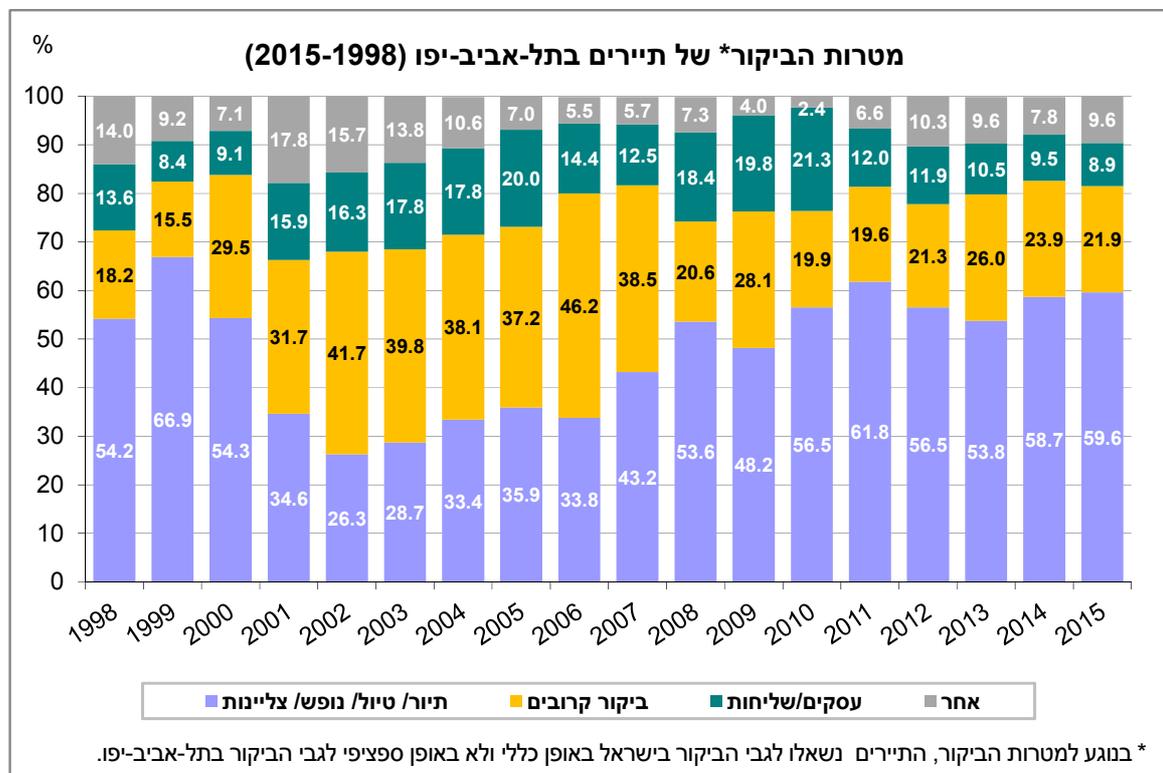

החל בשנות ה-70, חל גידול במספר לינות התיירים בישראל, כשבתל-אביב-יפו מספר לינות התיירים יותר מהכפיל את עצמו.

3. מאפייני תיירים

בשנת 2015, 45% מהתיירים אשר לנו במלונות תיירות בתל-אביב-יפו היו מאירופה וכ-34% מצפון אמריקה. שתי הסיבות העיקריות לביקור בישראל, בקרב תיירים שביקרו בתל-אביב-יפו בשנת 2015 היו תיור/טיול (23%) או ביקור קרובים (22%).

כמחצית מהתיירים שביקרו בתל-אביב-יפו בשנת 2015 היו נוצרים וכ-30% נוספים היו יהודים. 63% מהתיירים שביקרו בעיר בשנת 2015 הגיעו לארץ באופן עצמאי ולא במסגרת של חבילת תיור או טיול מאורגן. זהו הביקור הראשון בישראל, עבור 56% מהתיירים שביקרו בעיר בשנת 2015.

סדר ציבורי

בין שנת 2000 לשנת 2015, חלה ירידה של כ-27% במספר תיקי החקירה של אירועים פליליים שאירעו בעיר.

ב-2015 נפתחו במשטרה 35,028 תיקי חקירה של אירועים פליליים שאירעו בעיר. בשנים 2000-2015, אחוז התיקים שנרשמו בעיר מסה"כ התיקים שנרשמו בישראל נע בין כ-10% ל-13%, בעוד שאוכלוסיית תל-אביב-יפו בשנת 2015 מהווה רק 5% מאוכלוסיית ישראל. אולם, יש לקחת בחשבון, שתל-אביב-יפו היא מרכז מטרופוליני ובעיר שוהים מדי יום מאות אלפי אנשים שאינם תושבי העיר, וגם הם נופלים קורבן למעשים פליליים. כך, למשל, 35% ממקרי חטיפת הארנקים ו-22% ממקרי השוד בארץ, אירעו בתל-אביב-יפו.

בשנת 2014 הורשעו בדין 1,853 עבריינים מבוגרים שגרו בעיר בעת ביצוע העבירה (כאשר העבירות בוצעו הן בתל-אביב-יפו והן ביישובים אחרים). שיעור המבוגרים (בני 19 ומעלה) היהודים המורשעים בדין ל-1,000 תושבי תל-אביב-יפו היה 4.0, דומה לשיעור המקביל בישראל שעמד על 4.1. לעומת זאת, שיעור המבוגרים הערבים שהורשעו בדין ל-1,000 תושבי העיר הערביים היה 33.9, גבוה יותר מהשיעור המקביל בישראל שעמד על 10.3.

קיימות

פרק זה יעסוק בסדרה של מדדים מתחומי הקיימות: צפיפות אוכלוסייה, איכות סביבה, אנרגיה, תחבורה וחברה.

1. צפיפות האוכלוסייה

תל-אביב-יפו היא העיר הצפופה ביותר מבין שש הערים הגדולות (מעל 200,000 תושבים) בישראל.

שטח השיפוט המוניציפאלי של תל-אביב-יפו הוא 51,809 דונם. ב-2015 הגיעה צפיפות האוכלוסייה בעיר ל-8.4 נפשות לדונם. צפיפות זו גדולה מזו שבירושלים (6.9) ובחיפה (4.3). בין אזורי העיר השונים קיימת שונות בצפיפות האוכלוסייה. כך, באזורים עבר הירקון ובקריה וסביבותיה, צפיפות האוכלוסייה נמוכה יותר (בין 2.8 ל-6.6 נפשות לדונם בשנת 2014), ובאזור מרכז העיר והצפון הישן צפיפות האוכלוסייה גבוהה יותר (12.9 ו-17.5 נפשות לדונם בשנת 2014, בהתאמה). ב-30 השנים האחרונות צפיפות האוכלוסייה בעיר עלתה, בעיקר כתוצאה מבניית שכונות מגורים חדשות.

2. איכות הסביבה

איכות אוויר

משנת 2001 חל שיפור במדדי איכות האוויר.

בתל-אביב-יפו קיימות 9 תחנות ניטור אוויר ומספר תחנות נוספות הגובלות בעיר תל-אביב-יפו ומחברות לרשות לאיכות הסביבה. שלושת המדדים העיקריים לזיהום האוויר הם: פליטות של תחמוצות חנקן (NOx) (מדד המבטא את מידת זיהום האוויר כתוצאה משריפת דלקים - הן ממקורות נייחים והן מכלי רכב), המצאות חלקיקים באוויר (PM10, PM2.5) (מדד המבטא את זיהום האוויר בחלקיקים כתוצאה משימוש בדלקים בתעשייה ובתחבורה) וריכוזי תחמוצות גופרית (SOx) (מדד המבטא את זיהום האוויר שנגרם מפליטות ממפעלי תעשייה).

במהלך 15 השנים האחרונות חל שיפור במדדים אלו: נמשכת המגמה הרב-שנתית של ירידה בהיקף החריגות של פליטות תחמוצות חנקן (NOx); ממוצעי ריכוזי חלקיקי PM2.5 ו-PM10 אינם חורגים מהתקן השנתי, ואילו בניכוי סופות אבק, הם אף נמוכים מהתקן השנתי. בריכוזי תחמוצות גופרית (SOx) לא נמדדו חריגות והריכוז אף קטן בשיעור ניכר מהתקן השנתי והשנתי, זאת בעוד שבשנות ה-80 נמדדו בעיר מידי שנה עשרות חריגות מהתקן. הגורמים לירידה משמעותית זו הם המעבר לשימוש בגז בתחנת הכוח רדינג החל בשנת 2006, מעבר של עסקים ותעשייה לשימוש בסולר ובגז במקום במזוט וחיוב תחנות הדלק לשוק סולר דל גופרית.

איכות מי ים

איכות מי הים אינה קבועה ומשתנה בהתאם לגורמים שונים.

בדיקות מיקרוביאליות של מי הים לאיתור מזהמים בחופי תל-אביב-יפו שנערכו בין השנים 2000-2005 הראו שמי הים בכל חופי הרחצה המוכרזים (שיש בהם תחנות הצלה) נקיים ע"פ הסטנדרט המומלץ של משרד הבריאות. בעשור האחרון ישנה תנודתיות באיכות מי הים. כך, בשנת 2015, חלה עליה באחוז החריגות מהתקן בהשוואה לשנתיים שקדמו לה במרבית מחופי הרחצה שנמדדו.

ריאות ירוקות

22% משטח העיר הוא שטח ירוק (פארקים, גינות וחורשות).

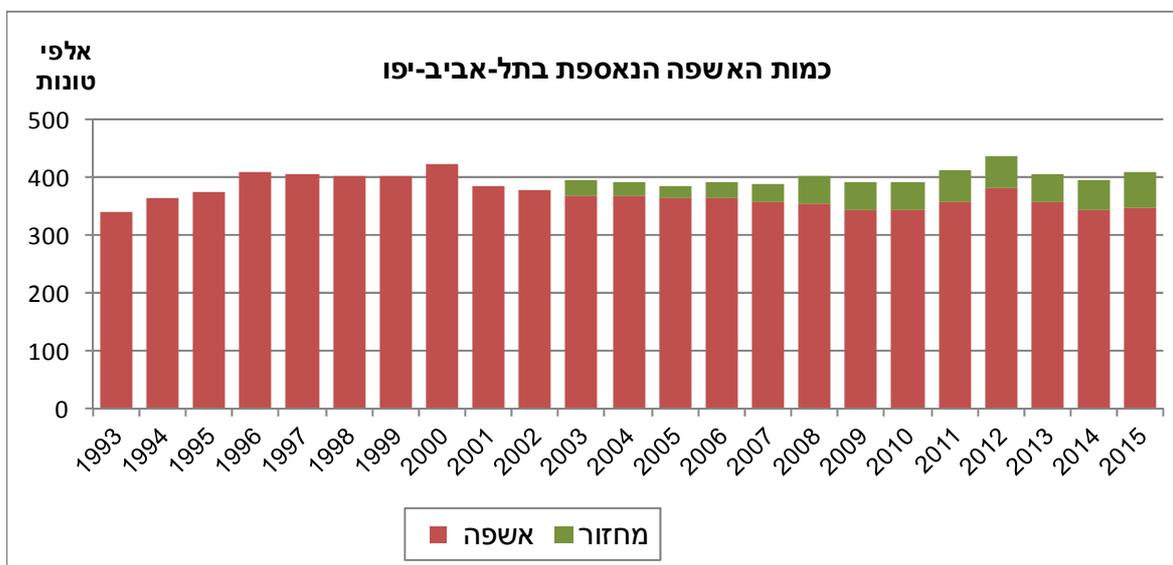
ב-2016 שטח ה"ריאות הירוקות" בעיר (הכולל פארקים, גנים, חורשות, פסי ירק, שטחי בור ועוד) הסתכם ב-11,459 דונם, שהם כ-22% משטח העיר. בעשור האחרון חלה עלייה משמעותית של 40% בשטח ה"ריאות הירוקות" בעיר. כמו כן, קיימות בעיר 69 גינות כלבים אשר תוכננו והוקמו ע"י האגף לשיפור פני העיר בשיתוף הוטרנר העירוני והתושבים, במקומות בהם קיים ריכוז גבוה של כלבים.

פסולת ומחזור

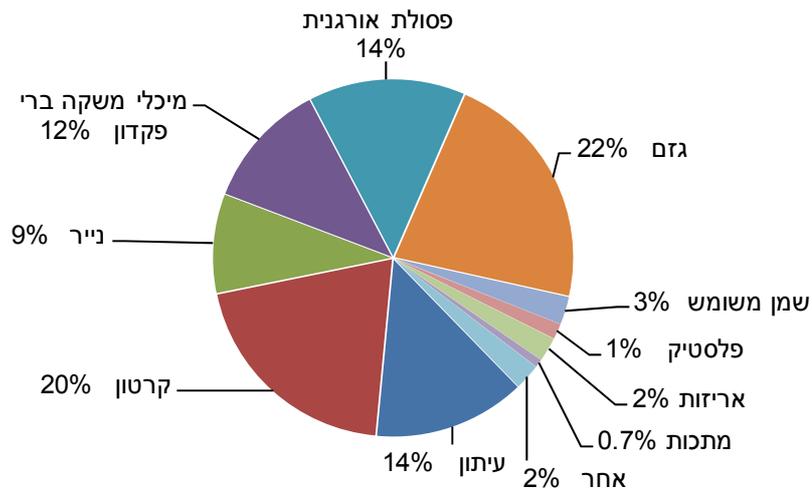
בשנת 2015, כמות הפסולת לאדם בתל אביב-יפו: 2.6 ק"ג ליום, והיא מהגבוהות בישראל. שיעור הפסולת למחזור בעיר - 15% מכלל הפסולת.

בשנת 2015 פונו כ-407 אלפי טון פסולת מתל-אביב-יפו. כ-15% מפסולת זו עברה למחזור. תל-אביב-יפו היא בין הרשויות המקומיות בהן כמות הפסולת לאדם היא הגבוהה ביותר בישראל. בשנת 2015, כמות הפסולת לתושב ליום בעיר הייתה 2.6 ק"ג, זאת בהשוואה ל-1.7 ק"ג לאדם ליום בישראל. לנתון זה מספר הסברים: בעיר מבקרים מדי יום רבבות אנשים, המגיעים אליה לצורכי עבודה, בילוי ומסחר וכן חיה בה אוכלוסיית עובדים זרים ומבקשי מקלט. אוכלוסיות אלו מייצרות פסולת, אולם אינן נכללות בחישוב הממוצע של פסולת לתושב.

כמו כן, קיים קשר בין המצב הכלכלי-חברתי של אוכלוסיית עיר לבין כמות הפסולת שהיא מייצרת, כך למשל כמות הפסולת לנפש באשכול כלכלי-חברתי 10, גבוהה פי 6 מהכמות הממוצעת לנפש בישראל (האשכול הכלכלי חברתי של תל אביב-יפו הוא 8 בסולם 1-10).

פסולת מוצקה ממוחזרת בתל אביב-יפו, לפי סוג (יחס משקלי), 2015

3. אנרגיה

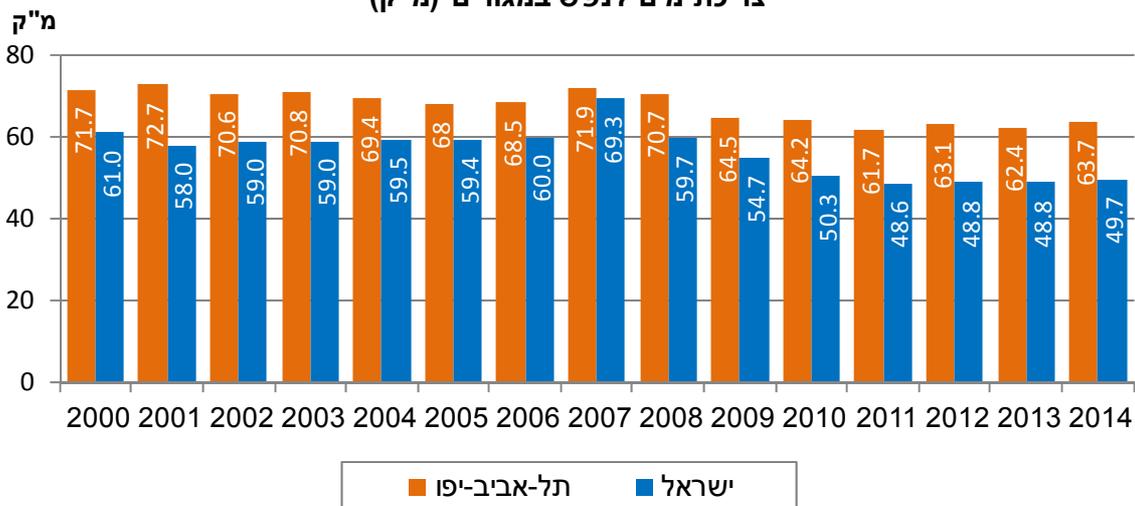
מים

צריכת המים השנתית לתושב בתל-אביב-יפו יורדת לאורך השנים. עם זאת, בשנת 2014, צריכה זו עלתה במעט וכן היא גבוהה מזו שבכלל ישראל.

אספקה - כמות המים שסופקה לעיר בשנת 2014 הסתכמה בכ-47.6 מיליון מ"ק, זאת בהשוואה לכ-48.3 מיליון מ"ק בשנת 2000.

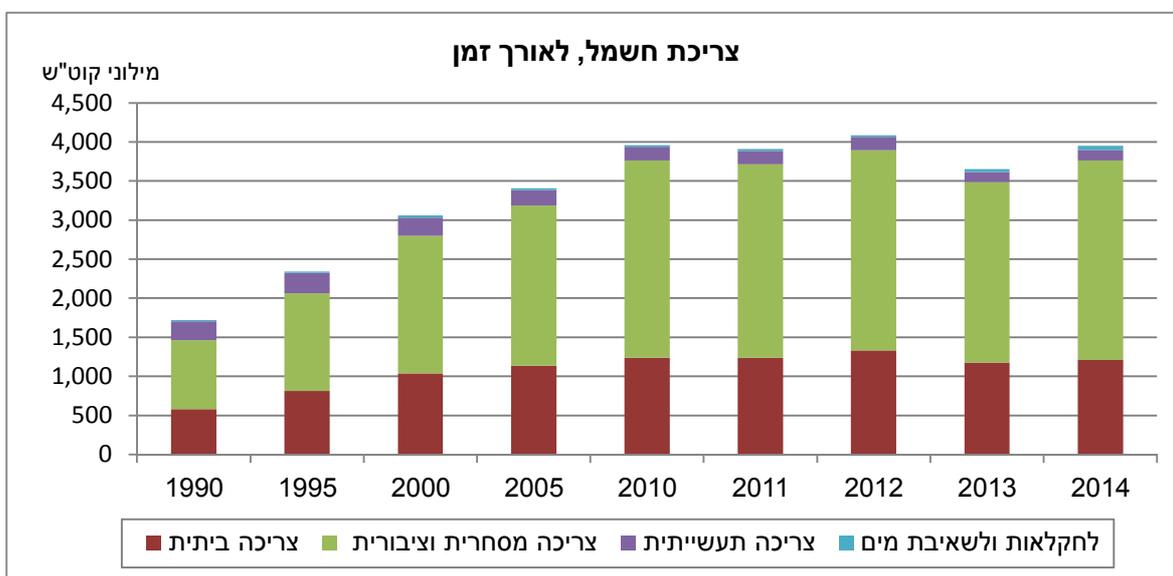
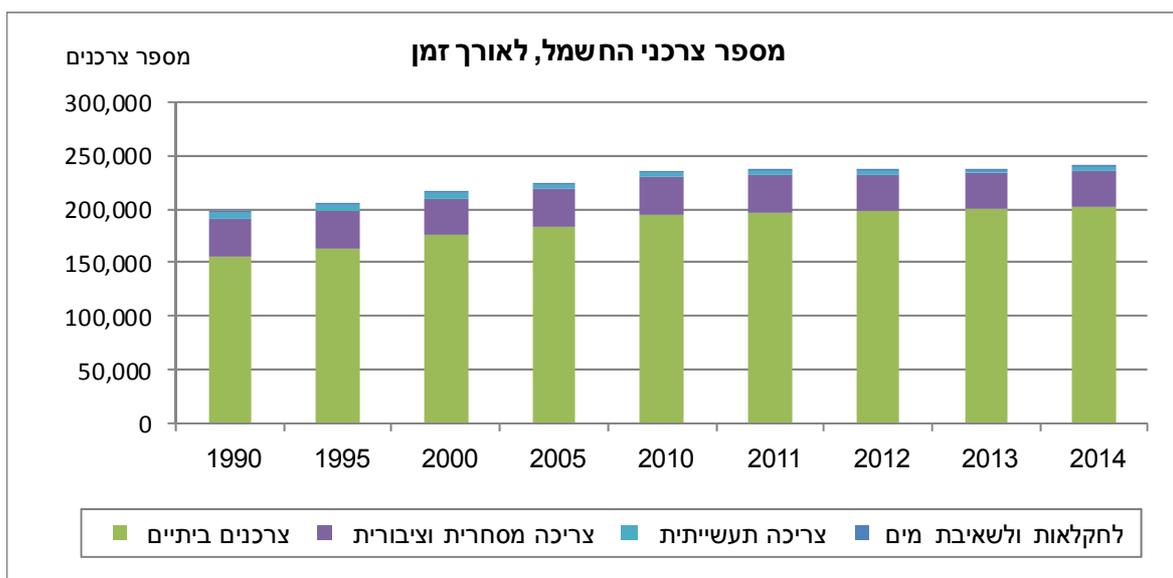
צריכה - כ-65% מסה"כ צריכת המים בעיר ב-2014 נצרכה על-ידי התושבים, נתון זה מעט נמוך מהנתון בכלל ישראל (73%). הצריכה השנתית לתושב בתל-אביב-יפו נמצאת במגמת ירידה: בשנת 2000 הייתה 71.7 מ"ק ובשנת 2014 - 63.7 מ"ק. יחד עם זאת, צריכה זו גבוהה ב-28% מזו שבישראל (49.7 מ"ק). ישנן מספר סיבות לתופעה זו: בחישוב הצריכה השנתית הממוצעת, אין התייחסות לכ-50,000 עובדים זרים ומבקשי מקלט (אומדן) השוהים בעיר. צריכת המים שלהם נזקפת לצריכה של תושבי העיר ומגדילה את צריכת המים לתושב; כמו כן, קיים קשר בין **המצב הכלכלי-חברתי** של אוכלוסיית עיר לבין כמות המים שצורכים תושביה - צריכת המים באשכול כלכלי-חברתי 10, גבוהה פי 5-6 מהצריכה באשכול 1, ופי 3-4 מהממוצע הארצי (האשכול הכלכלי חברתי של תל אביב-יפו הוא 8 בסולם 1-10).

צריכת מים לנפש במגורים (מ"ק)

בעשור האחרון צריכת החשמל הביתית עלתה בהתמדה ואילו צריכת החשמל התעשייתית נמצאת במגמת ירידה.

בשנת 2014 הגיעה צריכת החשמל בתל-אביב-יפו לכ-3,950 מיליון קוט"ש. רוב צרכני החשמל הם צרכנים ביתיים והיתר, מסחריים וציבוריים (הצריכה התעשייתית והצריכה לחקלאות ולשאיבת מים מהווה אחוזים בודדים). אף על פי כן, צריכת החשמל הביתית מהווה רק כשליש מסה"כ צריכת החשמל ואילו צריכת החשמל המסחרית והציבורית מגיעה לכשני שליש מסה"כ צריכת החשמל בעיר. משנת 1990 חלה עליה של 29% במספר הצרכנים הביתיים (בהתאם לגידול באוכלוסיית העיר) ושל 108% בצריכה הביתית. במקביל, חלה ירידה של 51% במספר הצרכנים התעשייתיים ושל 43% בצריכה התעשייתית.

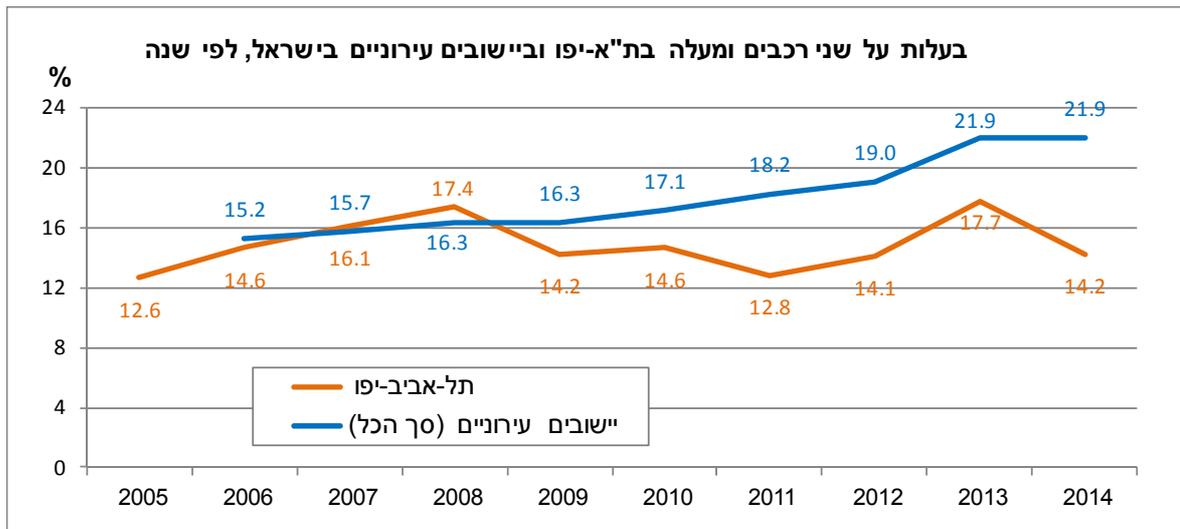
4. תנועה ותחבורה

רכבים

בתל-אביב-יפו אחוז משקי הבית שבבעלותם רכב נמוך בהשוואה לכלל ישראל.

בשנת 2014 ל-60% ממשקי הבית בתל-אביב-יפו הייתה מכונית אחת לפחות. אחוז זה נמוך בהשוואה לכלל ישראל (68%), גבוה מירושלים (56%) ודומה לחיפה (61%). בשנת 2005 רק למחצית ממשקי הבית בת"א-יפו היה רכב, בחמש השנים הבאות (2006-2011) נתון זה עמד במוצע על 59%, ולאחר שבשנת 2013 עלה ל-64%, ירד כאמור ב-2014 ל-60%.

בשנת 2014, אחוז משקי הבית שלהם שני רכבים ויותר היה 14%, בדומה לירושלים (15%), אך פחות מבחיפה (21%) ומכלל ישראל (24%). בשנת 2014 ירד אחוז משקי הבית בת"א-יפו שבבעלותם שני רכבים ויותר, בהשוואה למגמת עלייה שחלה בין השנים 2011-2013. בכלל ישראל, אחוז זה היה במגמת עלייה מתמדת משנת 2002 והתייצב בשנת 2014.

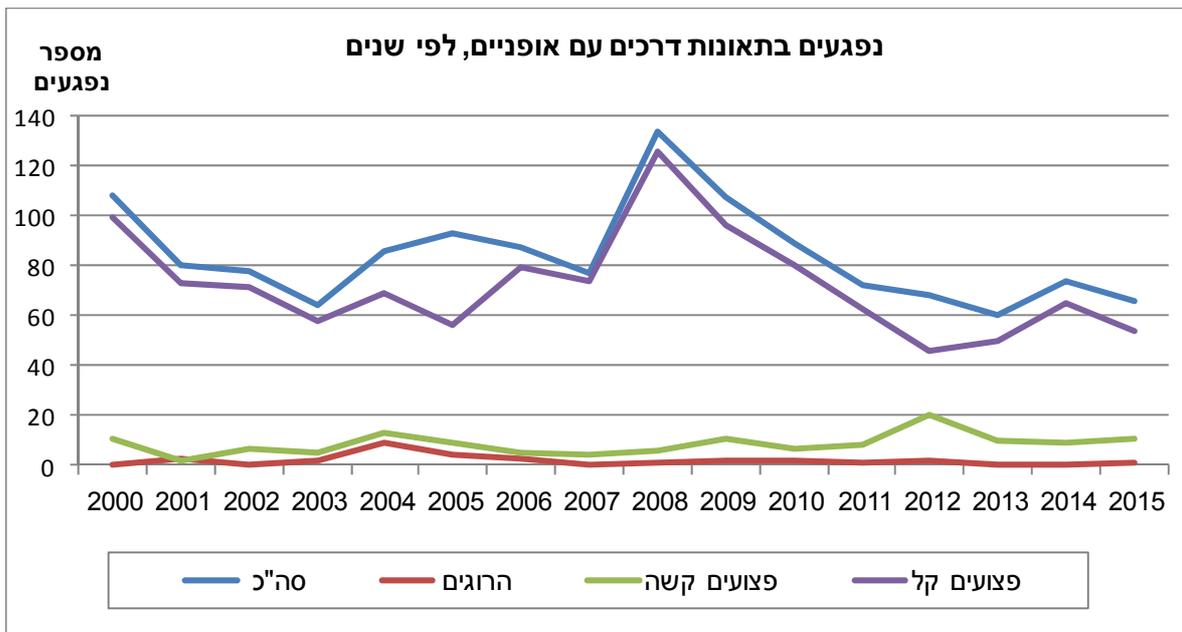
אופניים ותל-אופן

בשנים האחרונות חל גידול ניכר במספר הרוכבים לעבודה, זאת במקביל להרחבה מתמשכת של התשתיות, באמצעות סלילת שבילי אופניים והקמת תחנות להשכרת אופניים בעיר. בנוסף, פחתו מספר תאונות הדרכים בהן מעורבים אופניים.

עיריית תל-אביב-יפו מעודדת את השימוש בתחבורה ציבורית, את הרכיבה על אופניים ואת ההליכה ברגל, כחלופה לאמצעי תחבורה אחרים ולצורך הפחתת זיהום האוויר מכלי הרכב. על מנת לקדם מדיניות זו, ננקטות פעולות שונות:

- החל בשנת 2000 נסללו בעיר כ-130 ק"מ של שבילי אופניים.
- בנוסף, במאי 2011 החל לפעול השירות העירוני "תל אופן" להשכרת אופניים. במהלך 2015 בוצעו במסגרת שירות זה כ-1,837,000 השכרות אופניים ב-186 תחנות עגינה ברחבי העיר, על ידי כ-196 אלף מנויים יומיים או שבועיים וכ-12 אלף מנויים שנתיים. מספר ההשכרות היומי הממוצע עמד על כ-5,300.

בין השנים 2012-2014 חל גידול של כ-45% במספר התושבים העובדים בעיר, אשר משתמשים באופניים ככלי תחבורה עיקרי להגעה לעבודה (מכ-19,600 רוכבים בשנת 2012 לכ-28,500 בשנת 2014 - מתוך סקר "פיצול נסיעות" שנערך ע"י המרכז למחקר כלכלי חברתי בעיריית תל-אביב-יפו). במקביל לגידול זה (בין השנים 2013-2015) חל פיחות בכמות תאונות הדרכים בעיר אשר מעורבים בהן רוכבי אופניים. ב-2015 ירד מספר הפצועים קל בתאונות אופניים (מ-65 ל-54) בהשוואה ל-2014. מנגד, עלה מספר הפצועים קשה וההרוגים בתאונות אלה (מ-9 ל-11 פצועים קשה, מ-0 ל-1 הרוגים).

5. בנייה ירוקה

במסגרת אמנת פורום ה-15 להפחתת פליטות גזי חממה, התחייבה עיריית תל-אביב-יפו להפחתה של 20% מייצור גזי החממה עד לשנת 2020. תהליכי הבנייה והשימוש במבנים אחראים לייצור של כ-67% מפליטת גזי החממה בעיר. לפיכך, אישרה העירייה הוראות והנחיות מחייבות לתכנון ויישום בנייה ירוקה על-פי ת"י 5281 לבנייה בת קיימא העוסק בתחומים של חסכון באנרגיה, חסכון במים, בריאות הדייר במבנה ועוד. הוראות אלה מחייבות ומהוות תנאי לאישור רוב היתרי הבנייה בעיר - מבני מגורים מעל 9 קומות, משרדים, מבני חינוך ועוד.

החל בשנת 2011 ועד לשנת 2015 אושרו למעלה מ-250 היתרים לבנייה ירוקה. מספר זה כולל מעל 60 מבני ציבור בעיר שנבנו או נמצאים בהליכי תכנון מתקדמים. כמו כן, קיימות הנחיות מחייבות לבנייה ירוקה בתכניות בניין עיר ותכניות פיתוח ועיצוב אדריכלי. עד שנת 2015 אושרו בסך הכל מעל 1,000,000 מ"ר בנייה ירוקה.

תכנון סביבתי

ב-2015 הרשות לאיכות הסביבה המשיכה במעורבותה בליווי היבטים סביבתיים של פרויקטים רבים ברחבי העיר, המתוכננים או המתבצעים בעיר וקשורים לתכנון שכונות חדשות, תחבורה, מתחמי תעסוקה, מתחמי פינוי ובינוי וכד'. ליווי זה כלל בדיקות תכניות בניין עיר, תשריטים, הוראות תכנית, תסקירים סביבתיים ומתן הנחיות והמלצות לצוותי התכנון והיועצים הסביבתיים. בשנה זו הושם דגש על תחנות הרכבת הקלה של הקו האדום, על בדיקת תסקירים ועל מתן הנחיות להרשאה לעבודות לילה בדגש על מניעת זיהום רעש ואוויר; נבדקו מסמכים סביבתיים של כ-330 בקשות להיתרי בניה בתחומים: קרינה, זיהום קרקע וזיהום אוויר.

6. חברה

חינוך סביבתי

הרשות לאיכות הסביבה בשיתוף עם מנהל החינוך מובילה תכניות לחינוך והסברה בקהילה. התכניות מתמקדות בבתי ספר (51) ובגני ילדים (220), העוסקים בחינוך סביבתי ובמובילות ירוקה. התכניות העירוניות כוללות שיגרה של חיסכון במשאבי מים ואנרגיה, הפרדת פסולת וייצור קומפוסט ועוסקות גם בנושא של טבע עירוני. כמו כן, מאמצים מוסדות החינוך אתרי טבע עירוני, משקמים אותם ולומדים על המגוון הביולוגי. נושאים נוספים בהם עוסקים בתי הספר וגני הילדים כוללים הסברה לאיסוף צואת כלבים וטיפול הגנים הציבוריים והחופים.

ברחבי העיר מתקיימות תכניות לחיזוק ולהעצמה של תושבים: פועלות 29 גינות קהילתיות המתוחזקות על ידי התושבים ומזמנות אותם לקחת חלק במפגשים קהילתיים סביב טיפוח הגינה; תכנית 'שכונה מקיימת' מתקיימת ב-6 שכונות בדרום העיר ובצפונה, ומעודדת תושבים לפעול לקידום פרויקטים בשכונה; נמשך תהליך הקומפוסטציה העירונית במסגרתו הוצבו כ-750 קומפוסטרים במוסדות ציבור, גנים ציבוריים ובבתי מגורים; העירייה מעודדת פעילות קהילתית בכ-15 אתרי טבע עירוני ומשקמת אותם לטובת הקהילה; הרשות לאיכות הסביבה מקדמת הסמכה של כ-40 מסעדות לקבלת תו עירוני ירוק המעודד התנהלות סביבתית.

תקציב העירייה

בין השנים 1998 ל-2015, חלה עלייה של כ-102% בהכנסות העירייה ועלייה של כ-93% בהוצאות העירייה. משנת 2003 ואילך, כל שנת תקציב הסתיימה בעודף תקציבי, זאת בניגוד לגירעון התקציבי שהיה בשנים שקדמו.

הצעת התקציב הכולל לשנת 2016 עמדה על סך של 5.51 מיליארד ש"ח, מתוך זה 4.52 מיליארד ש"ח הוא התקציב הרגיל. הכנסות העירייה בתקציב הרגיל בשנת 2015 הסתכמו בכ-4.38 מיליארד ש"ח והוצאות העירייה בתקציב הרגיל הסתכמו בכ-4.38 מיליארד ש"ח. המטרופוליניות של העיר מגדילה מצד אחד את הוצאות העירייה, אך מצד שני היא תורמת להגדלת הכנסותיה. העסקים הרבים שבה (שעם לקוחותיהם נמנים רבים שאינם תושבי העיר) משלמים ארנונה, שמהווה מקור עיקרי להכנסות העירייה.

הכנסות

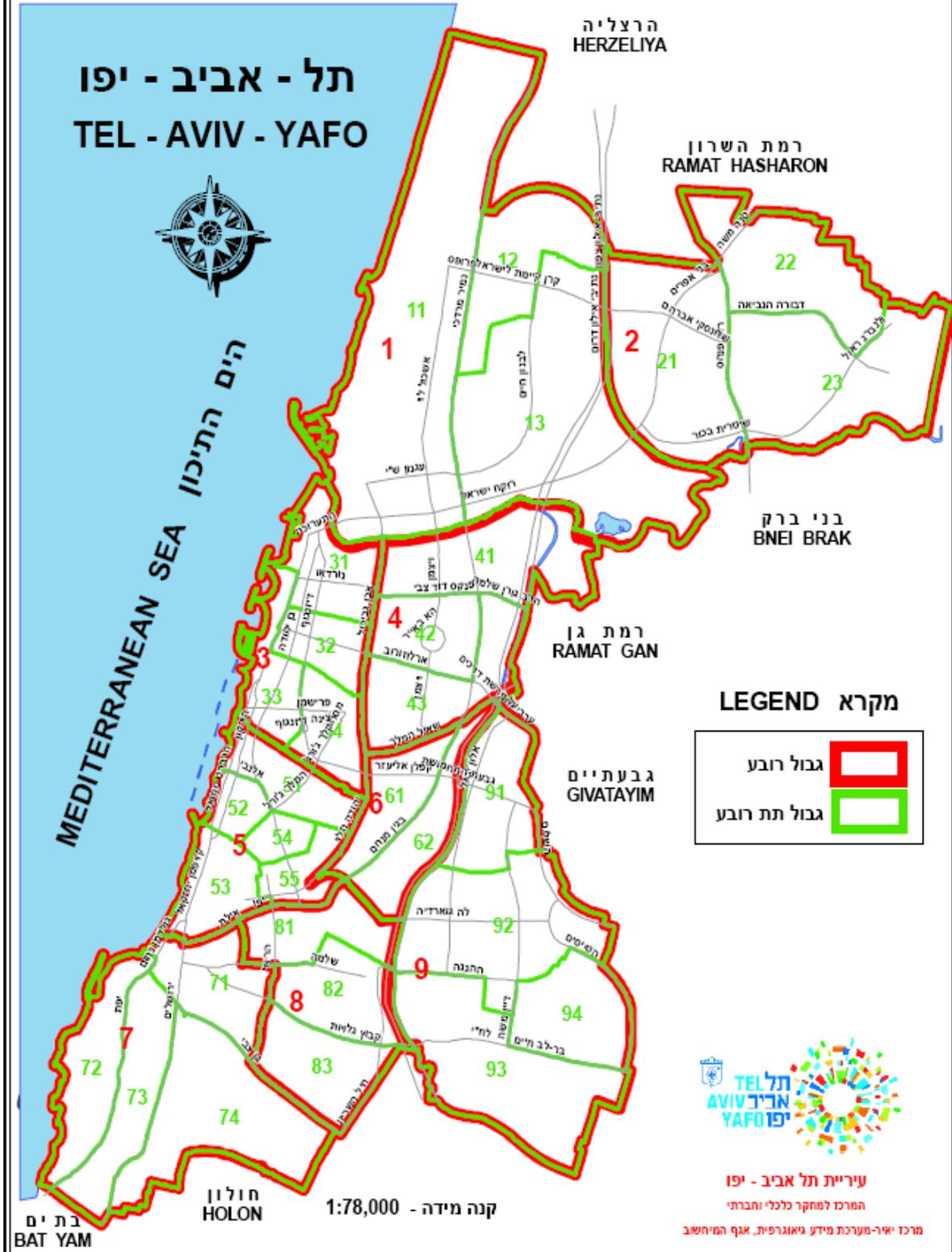
אחוז ההכנסות העצמיות בתל-אביב-יפו מסה"כ ההכנסות בתקציב הרגיל עמד ב-2014 על 84.9%. חלקה של הארנונה מסך ההכנסות בתל-אביב-יפו גבוה בהשוואה לערים אחרות; בשנת 2014 חלקה של הארנונה מסה"כ ההכנסות בעיר היה 66%, בירושלים 41%, בחיפה 46% וממוצע העירויות בישראל - 45%. יש לציין שהחלק הארי מההכנסות מהארנונה הכללית נבע מארנונה שלא למגורים וב-2015 הן היוו 71% מהכנסות הארנונה הכללית. דהיינו, בשנת 2015, 49% מכל ההכנסות בתקציב הרגיל הגיעו מהארנונה הכללית שלא למגורים.

הוצאות

38.3% מכלל הוצאות העירייה בשנת 2015 - כ-1.68 מיליארד ש"ח, יועדו לשירותים ממלכתיים (חינוך, בריאות ורווחה) ו-32.1% מכלל הוצאות העירייה - כ-1.41 מיליארד ש"ח, יועדו לשירותים מקומיים (תברואה, פיקוח עירוני ובינוי ותשתית).

שנת 2015 הסתיימה בעודף של כ-8 מיליון ש"ח ומלבד זאת העירייה ייעדה עוד 10 מיליון ש"ח מהפעילות השוטפת לשם הקטנת הגרעון הנצבר לאורך השנים. לפיכך, סך הגירעון הנצבר של העירייה בתקציב הרגיל ירד מ-401 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014 ל-382 מיליון ש"ח בסוף שנת 2015.

רבעים ותת-רבעים
 QUARTERS AND SUB-QUARTERS

מטרופולין תל-אביב
METROPOLITAN AREA OF TEL-AVIV

תל - אביב - יפו
TEL - AVIV - YAFO

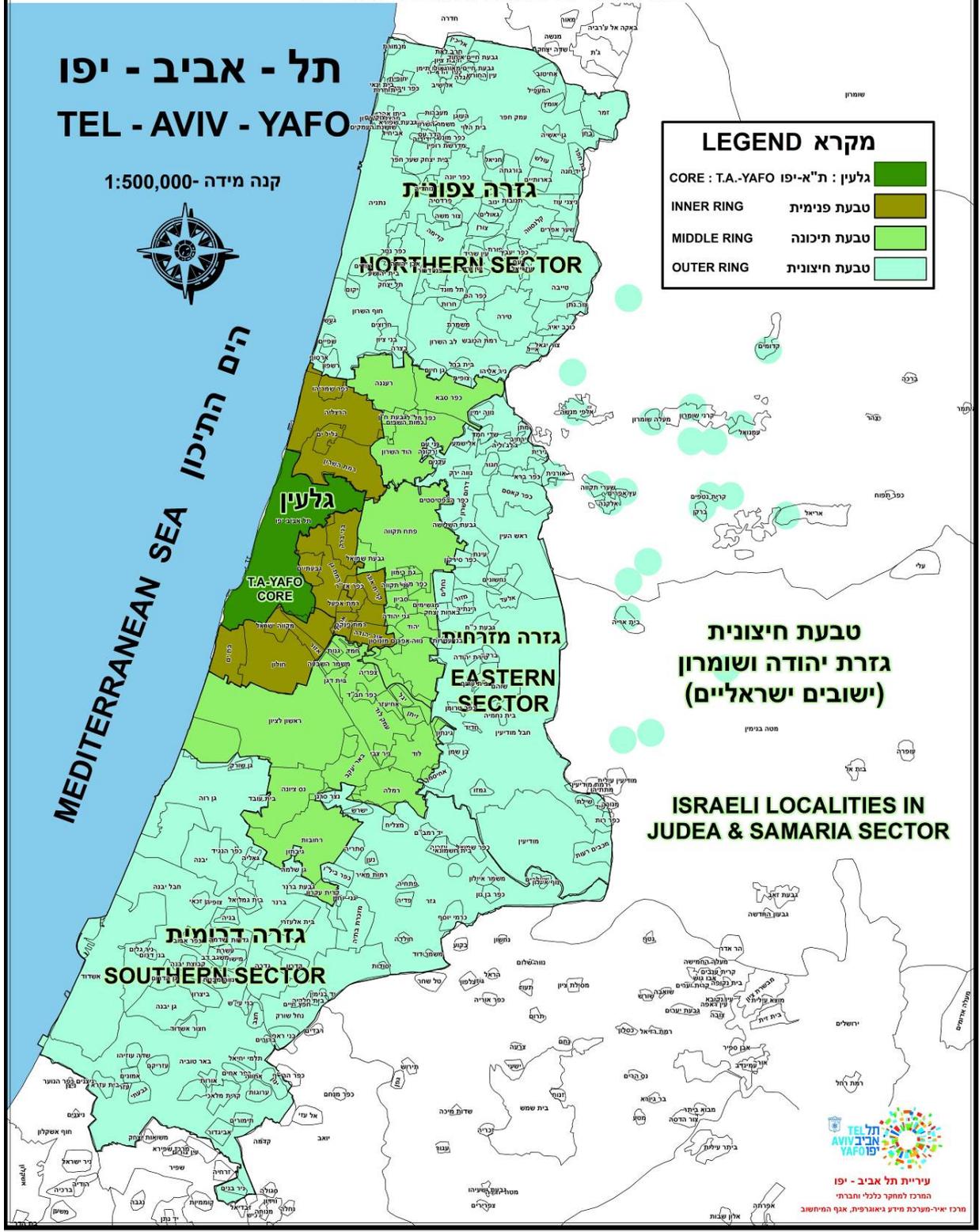
קנה מידה - 1:500,000

הים התיכון
MEDITERRANEAN SEA

מקרא LEGEND

גלעין : ת"א-יפו CORE	
טבעת פנימית INNER RING	
טבעת תיכונה MIDDLE RING	
טבעת חיצונית OUTER RING	

טבעת חיצונית
גזרת יהודה ושומרון
(ישובים ישראלים)

ISRAELI LOCALITIES IN
JUDEA & SAMARIA SECTOR

עיריית תל אביב - יפו
המרכז למחקר כלכלי וחברתי
מרכז ישר-מערכת מידע גיאוגרפית, אגף המיחשוב

פרסומי המרכז למחקר כלכלי וחברתי

א. שנתון סטטיסטי

- בין השנים 1961-1973 פורסם כחלק מ"ספר השנה" של העירייה
- החל בשנת 1974 מופיע כפרסום נפרד
- החל בשנת 2002 מצורפת לשנתון חוברת עיקרי נתונים ומגמות
- החל בשנת 2003 מצורף לשנתון תקליטור (CD), המכיל את כל השנתון המודפס
- החל בשנת 2014 השנתון מופץ על גבי תקליטור (CD) בלבד

ב. פרסומים שוטפים

- תל-אביב-יפו בראי המספרים מס' 18, 2016 (פנקס כיס) - פרסום שנתי החל ב-2002, יולי/אוגוסט

ג. פרסומים שונים (רשימה חלקית של פרסומים החל בשנת 2011)

- סקר אמנים בתל-אביב-יפו, מאי 2011
- סקר תושבים באזורים חדשים בתל-אביב-יפו, 2011
- סקר חינוך בקרב הורים לתלמידים בבתי הספר בעיר 2011
- סקר חינוך בקרב הורים לילדי הגנים (חובה וטרום חובה), 2011
- דפוסי ההצבעה של תושבי ת"א-יפו בבחירות לכנסת ה-19, 2013
- הדירוג החברתי-כלכלי של ת"א-יפו, (על בסיס נתוני מפקד 2008), 2013
- סקר שביעות רצון של תושבי ת"א-יפו משירותי חטיבת התפעול, 2013 ; 2016
- תוצאות הבחירות לראשות העירייה ולמועצת העירייה בתל-אביב-יפו (22.10.2013), יולי 2014
- רבעים ושכונות בתל-אביב-יפו - מאפיינים דמוגרפיים, חברתיים-כלכליים ומידע תכנוני 2014
- פיצול נסיעות ורכיבה על אופניים בקרב תושבי תל-אביב-יפו 2012 ; 2014
- סקר העיר - ממצאים עיקריים, 2011 ; 2012 ; 2014
- דפוסי ההצבעה של תושבי תל-אביב-יפו בבחירות לכנסת ה-20, יולי 2015
- תחזית אוכלוסייה לתל-אביב-יפו 2013-2035, מרץ 2016

עיריית תל - אביב - יפו המרכז למחקר כלכלי וחברתי

דואר: אבן גבירול 69 ת"א-יפו 6416201
טלפון: 03-7249330
פקס: 03-7242756
@ דוא"ל: ashuah_1@mail.tel-aviv.gov.il

לקבצים הדיגיטליים של השנתון והפרסומים
הנלווים ניתן לבקר באתר האינטרנט של עיריית תל-
אביב-יפו בכתובת: [https://www.tel-
aviv.gov.il/Statistics.aspx](https://www.tel-aviv.gov.il/Statistics.aspx)

מערכת השנתון

מנהלת	-	לאה אשוח
עורך	-	רז בלנרו
חברת מערכת	-	ד"ר סימונה שכטר גלבו
חברת מערכת	-	שירית דרמן
חברת מערכת	-	קרן-אור פיש
חברת מערכת	-	לי לשם-כליף
הפקת מפות	-	דורית שטרן, GIS אגף המחשוב

דצמבר 2016
כסלו התשע"ז

כל הזכויות שמורות לעיריית תל-אביב-יפו
הרוצה לצטט רשאי לעשות זאת בתנאי שיציין את המקור

ISSN 0792 - 0598